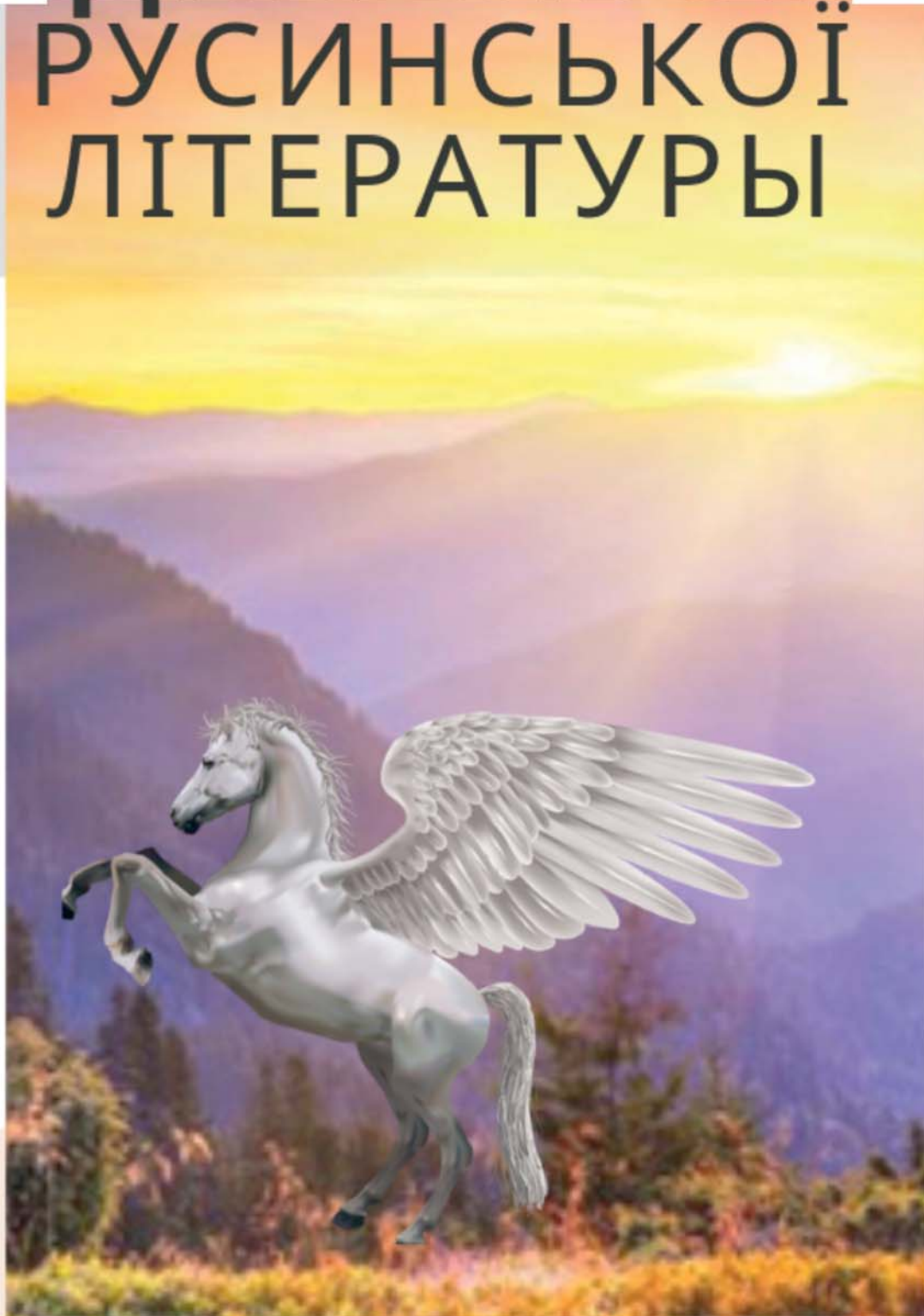

Закарпатське обласне науково-культурологічне
общество ім. Александра Духновича
Русинський культурологічний клуб

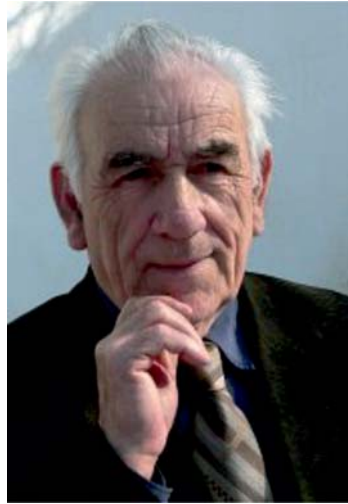

АЛМАНАХ ДНЕСНЬОЇ РУСИНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

2019

*Пам'яті Михайла Алмашія, почесного голови обласного
научно-культурологічного
общества ім. Александра Духновича, присвячує ся*

*У зборнику-алманасі днешньої русинської літератури читатель найде
майсвіжі твори нынішньых русинських подкарпатських прозаїкув, поетув,
драматургув.*

**Прилучайме ся до розвоя
нашого материнського языка**

20 рокув тому, коли м перепозіровала книжку Євменія Сабова «Христоматія» и прочитала у ній отрывки из «Гукливського літописа» (с. Гукливый находить ся за 6 км. уд Воловця у сторону Міжгір'я), не могла м ся начудовати: тать булше ги 300 рокув в нашому краю хосновали ся такі слова, які и мы тепер хоснуєме у бесіді! Значить, и до того часу люде, што жили там, говорили межи собов так, як и мы говориме тепер. И тогда ня гибы озарило: се не є діалект якогось словянського языка (українські учені рахувуть, ож українського), а наш материнський язык – русинський. Из того часу прийшло ми ся много прочитати про русинув, їх исторію, културу и літературу. И вже ня нитко не переубідить в обратному.

Хотіло бы ся віровати, ож у скорому будучному українська держава офіційно визнає національність «русин», а русинський язык – повноправним словянським языком. И хоть нас ищи не признали, айбо мы, русины, є, бесідуєме по-нашому и прилучаєме ся до розвоя літературного русинського языка. Радуву ся, што не лем писателі старшого покоління, айбо и молоді хлопці й дівчата пишуть поетичні, прозові твори, и тото їм файно вдає ся. Они не лем пишуть, але и пропагують їх из сцены, по Интернету, радіюви и телебаченю, што викликає интерес у многих и сприяє популяризації нашої бесіды.

Шкода, што перестали виходити на Закарпатю русинські новинки «Подкарпатський русин», «Подкарпатська Русь», «Християнська Родина», «Русинська Родина». У 2016-2018 рр., коли вже не печатали русинську періодику, видавав ся културно-белетристичный журнал «Отцюзнина», у якому подавали ся матеріали из исторії нашого края, новини життя и културы, твори русинських прозайикув и поетув, а также матеріали, поязані из кодифікаційов русинського языка. В 2019 р. журнал «Отцюзнина» перестав виходити. Айбо в людий уже появив ся интерес до русинської бесіды. И хоть продовжує фунґувати русинський Интернет-ресурс, назріла

Алманах

необходимость печатного художественного русинського слова, обы мали возможность из ним познакомити ся теперішні и будучі читателі в удобный про них час.

Многі представники старшого покоління – писателі и сосполні діятелі, историки и краєзнавци, истинні патріоты Закарпатя – на жаль, уже полишили наш грішний світ (Микола Макара, Василь Молнар, Петро Годьмаш, Иван Петровцій, Юрій Чорі, Михайло Алмашій и др. – вічна їм памнять!), и мы розуміємо, што то є невосполнима утрата, не сміємо забути їх и маємо продовжити їх діла на благо нашого народа.

Серед старшого и молодшого покоління в русинській літературі появили ся нові имена. Из дакотрыма з них маємо возможность в «Алманасі...» познакомити наших чатателей.

Прилучили ся до розвоя русинської літературы поеты-имігранты: Леся Адамова-Стецович (жиє у Брно, Чехія), Роман Таов (жиє в Лондоні, Великобританія), Юрій Капац (жиє у Празі, Чехія). Поетична зіздовчка Лесі засвітила ся уже раньше: єї стихи печатали ся в журналі «Отцюзнина» и вийшли окремов книжков, а Роман «засвітив ся» у Фейсбуці. Многі стихи Лесі просять ся на музику, 4 з них уже стали співанками, се свідчить про поетичне зростаня авторкы. В алманасі подаємо єї нові стихи. Романови файно вдає ся заримовати неологізмы, які ввойшли в бесіду молодежи у зязку из Интернетом и компютеризаційов. Юрій Кацап провбує себе ги товмач из других языкув на русинський.

Даякі стихи Тетяны Рибар, як и Лесины, просять ся на музику – она вже їх назвала «піснями». А рядкы:

Де бы м не стояла, што бы м не чинила,

Та земля ми ліпша, што ня народила –

може, стануть афоризмом. Они врізують ся в тямку надовго, бо в них легко и просто вккладено велику любов до рідної земли.

Стихи Ивана Свища наповнені юмором, оригінальным взглядом на днешньое житя и выкликають жаданя задумати ся над тым, ци треба нам звикати до «селфіманії», «шопінгоманії», віртуальної саморекламы, неологізмы придавуть стихам элемент новизны и «сміхотерапії».

Юморескы Марії Данканич – новое слово в юмористичнуй літературі днешнього Закарпатя. Авторка по-свойому, домак оригінально малює образ теперішнього русина, што дає возможность попозирати на себе збоку: які мы є, який наш сохташ и як бы

мы ґаздовали, кедь бы ткось из закарпатцѳов став президентом. Хоснованя русинської лексики, гибы у творах офіціално-ділового ци научного стилю нараз настроює читателѳов на смішне сприниманя тексту.

Наталія Бронзей одкрыла новий секрет: як позбыти ся хандры, депресії. У єї стихах тонко чувствує ся любов до свого рудного краю, малої отцюзнины.

Михаил Чикивдя выдав 4 поетичні книжочки. В алманасі печатаєме нові його стихи и знамный четателям стих, у якому вун пояснює, чом пише по-русинськы: бо родив ся русином, знає свуй прадавный род, не ганьбить ся ним, а гордить ся, што вун є русин, и асиміляції не пуддасть ся нигда.

Володимир Рошко юмористично позирать на сохташ и проблемы нинішнього житя русинув: як ото было и як є теперь. У його стихах чувствує ся великий житьовый опыт, любов до простого челядника и рудного краю.

Сергія Тудовші подаєме в алманасі як поета и прозайика. Ліричний герой його стихув тонко передає чувство, коли йому легко и коли тяжко на души. В основі сюжету його новелок – карпатські леґенды, які спринимавуть ся ги реалное дійство.

Русинська проза в алманасі представлена новыма творами, авторы яких активно печатали ся в журналі «Отцюзнина» (Иван Завадяк, Володимир Новак, Александер Хуст). Їх новелы – се маленькі картины из житя. Даколи людська драма, про яку они пишуть, уміщать ся на єден-два бока листка, а даколи – се розгорнута оповідь про великі проблемы малого челядника. Ушиткі новелы носять автобіографічний одпечаток: так и віруєме, што такі трафункы стали ся в реалному житі авторув або свідками котрых они были.

Новелы Ивана Завадяка – се правдива оповідь про перші роки ґаздованя совіцької власти в нашому краю, сприйнятя простыма людьми новых порядкув. Пише про то, што врїзало ся в тямку в дітинстві, што видів и чувствовав, переживав. Йому вдало ся художньо вмотивовано передати протирічя тогдашнього світа. Тко хоче дузнати ся правду про то, як «доброволно-примусово» записовали у колгоз – читайте новелы И. Завадяка, які печатали ся в журналі «Отцюзнина».

Новелы Володимира Новака и Александра Хуста (Купара) – се гибы фотографії из натуры, у яких запечатлено якусь сторону многогранної дійсности и психологично, філософсько вмотивовано єї. У них возвеличувуть ся добродійство, честь,

порядочность, учать помагати ближньому в матеріалній и душевній скруті, не мстити, не одповідати злом на зло.

Михаил Чухран – метр русинського юмористичного стиха, знамний не лем на Закарпатю, но и за готаром. Теперь представляєме його ги драматурга, автора комедії «Американтош-куфрик». Пьесу М. Чухрана и новелы А. Хуста печатаєме без змін и виправлянь. Высловлюєме жаль з приводу того, што сесі, умудрені опытом и умільським талантом писателі, категорично не позволяють печатати їх творы за принятыми кодифікаційнов комісійов правилами правописаня. Они нияк не годни согласити ся из тым, што живу народну бесіду не возможно точно передати на писмі – на тото є фонетична транскрипція. Усякі додаточні позначкы над буквами лем утруднувуть читаня писаного (печатаного) тексту.

Кодифікація русинського языка, яка почала ся на зачатку 2000 года из выходом многих словарюв, граматик, учебникув, печатных матеріалув (научных, публіцистичных, художесвенных), находить ся теперь на етапі завершеня. Ци буде ся она далше тягнути дакым, як кажуть, «то в блуд, то в плут», укаже час. А хотіло бы ся закончити єї сись рук.

Дякуєме ушиткым, тко пише по-русинськы и старає ся повышати свою художественну майстерность. Прилучайме ся до розвоя русинського языка и літературы. Обы наше русинськое слово, як писав В. Молнар, зазвеніло переливно-дроздово.

Най утішать ся горы й долины,
Ож живі щи в Карпатах русины.

*Анна Меґела – автор «Граматики
русинського літературного языка»*

Адамова-Стецович Леся

Леся Адамова-Стецович народила ся 7 януара 1974 року, в селі Павлово Свалявського району. Закончила Плоськівську ЗОШ. В школі активно брала участь в конкурсах, олімпіадах и концертах.

В 1988 роци поступила в Свалявський політехнічний технікум на планово-економічний відділ, який закончила в 1991 роци. Робила в Свалявському лісокомбінаті, на фабриці ДСП.

На зачатку 1995 року виїхала на зароботки в Чехію, де на днесь має постійное місто проживання, жиє у вароші Брно. Мати трьох дітий. Гражданка Чеської Республіки.

В роци 2017 выдала збєрку поезій "Перегортаючи сторінки щоденника", у якуй стихи написані на чєтырьох языках: русинському, украинському, русскому, чеському. На тексты восьмох стихув сьої збєрки написано мелодії (4 по-русинськы и 4 по-українськы). Печатала ся у журналі «Отцюзнина».

* * *

Для когось мила українська мова,
Бо чули ї из пеленок од мамы.
А мнов учутое од мої мамкы слово-
Вто была співанка з русинськыма словами.
Співала мамка співанкы ми красні,
Тоты, котрі співала юй щи у колысці мати,
Розказувала тихым голосом казкы и басні,

И всякі небылиці – вбы м могла їх знати.
Вливали ся слова єї ми в душу,
И слово вчутое ся кодовало в кров,
Учило ся само, без «треба», "мушу",
Спонтанно вд бесіді привила ся любов...
Нам упрікавуть, што не знаєме мы "рідну мову!"
"І розмовляйте ви на рідній – українській!"

Алманах

Коли йсе чуву, споминаву колыскову,
Што мамка рудна ми співала на
русинськуй!..
И най йсе любить ся комусь, вать нѣит,
Што наша бесіда – вто "діалект", вать
"суржик", – най говорять!
Я "Отче наш"ся молю на русинськуй булш
чим 40 літ!

И діти мої ся лем на русинськуй молять!

* * *

И ліс, и горы, и поля –
Ушитко рудное, близькое..
Нянькув поруг – Отцюзнина!
Бо туй пройшло дітинство моє!
Мені ся дыхатъ лѣгко туй, свободно..
Я чувствуву – туй є моє коріня!
Лем туй мені так файно быти годно,
Лем туйкы сонце має май ласкавое
проміня..
Я зрю, вдихаву, од красы пяніву,
З истока Краю я енергію черпаву..
Осознаву и добре розуміву:
Вто щастя – докы йти сюды до кого маву!

* * *

Моя Отцюзнино, нещасна моя земля!
Нелегкі, непрості прийшли часы,
Идеш, ги дівка боса драчом, терньом,
Што пстало ся из твої гордої красы?
Моя Отцюзнино, збідована державо!
Кусавутъ, рвуть и продавуть тя на кускы!
Рычать у світ, што мавуть на йсе право,
В огонь войны пудкладувуть тріскы!
Моя Отцюзнино, старенька добра мамо!
У світ з гатіжаками йдуть и дочки, и сыны.

А ты їх чекаш, кличеш, ги колись так само,
Прибавлять ся в волосьови ти сідины.
Моя Отцюзнино, так кровоточать раны
И од "чужых", и вд рудных ти дітий,
У них з тобов давно вже свої плани,
А ты принимаеш їх, притискаш до грудий.
Моя Отцюзнино, як тяжко наблюдати,
Што роблять, вытворяють из тобов!
Хотіло бы ся вже для тебе благодати,
Обы прийшли и мир, достаток и любовь!

* * *

Зимá поклáла своѣ прáво на олтаръ,
Обы го узялá собі зелéна ярь!
Та штóсь веснá ищи не мáє силы
И йсись рук зáсь, якось ся загурила.
У пѣршый день яри, муцні морозы
На оболoках всѣх намальовали рóзы,
А дáгде нафурдѣлило снѣгáми:
Дарáб закрыло из розцвѣвшими чѣчкáми..
Од стúдени вода заскрѣпла лѣдом..
Зáсь бúдеме варити чай из мѣдом,
Авáть черлѣное мы кúпиме винó-
Домáшньое ся úпило давнó!
Зáсь гайцовáти бúдеме огонь,
Обы загрів нас у сись "ярный" день,
Испѣчеме скибки (бо пуст) - дамé оláй,
Што нам хыбить? Чим йсѣ не рáй ?
Коли у тілі мóца є, здорóвля -
Морозы най свою рóботу рóблять!
Не бóєме ся стúдени и не страшнá зимá!..
Айбó, най дав бы Бог, обы прийшлá веснá!

СВАЛЬБОВА...

Днеська особливый день,
Днесь для когось свято:
Красна дівка и легінь
Празднувуть богато!
Грає гусярь музику,
А бубнарь бубнує,
Файный фатюв молоду
Дівочку цулює.
Приспів:
Молодый и молода,
Вни як нерозлий вода,
Вни теперь єдна сімя,
Стало – Мы, не є вже Я.
Няньку, мамко йсе - любов,
Стали сьте сватови!
Танцюйте из молодов
Вы танець шоровый!
Грає гусярь музику,
А бубнарь бубнує,
Файный легінь молоду
У личко цулює.
Приспів:
Молодый и молода,
Вни як нерозлий вода,
Вни теперь єдна сімя,
Стало – Мы, не є вже Я.
Білый шлаєр, чічочки
В букеті свальбовум,
Заспівайте, дружічки,
Співанку фатьовам.
Грає гусярь музику,
А бубнарь бубнує,
Файный легінь молоду

У вуста цулює.

Приспів:

Молодый и молода,
Вни як нерозлий вода,
Вни теперь єдна сімя,
Стало – Мы, не є вже Я.

* * *

Не вшитко білым – білоє,
Не вшитко довкус чорноє!
Житя не довкус сіроє,
Погарча - напувповноє...
Из чорными пробілами
И білыми, но пятнами –
Исторія забілена,
А десь, може, и спрятана.
Круг білого и чорного:
Йсе рувновага світа -
Мажорного, мінорного...
Зима на фоні літа...
В казках не найдеш истину -
Добро там має верьх,
Вкажи, Боже, воистино,
Правды одкрый нам дверь!
Не слухати, не чути
Єї уже опять
Исторію вбернути
Зась нарубы хотять!
Не чорноє, не білоє.
Житя и смерти глас.
Прошлоє дуже смілоє:
Истина в Veritas!
* * *
Пряла жуночка старенька
Довгу нитку з вовны.

Алманах

Тай співала потихеньки
Співанку любовну.
Бринів тихо голос в хыжи
И мурчав мацур,
Вклав ся вун до шпора ближе
Вбы не йти на двур.
Колесо ногов крутила
На педальку тисла,
Тай ниточку собі вила,
Як она повисла.
Тихый вечур. Тепло в хыжи.
Лем мацур муркоче,
Лабча собі лиже рыжий...
Про любов дівочу
Стара бабка пісню співать,
Про серенчу тоже,
Смуток серденько посігать
За дідиком, може...
Жие в хижци вна сама
Уросли вже діти.
Старость з нею крадькома
Почала сидіти.
Мы не знаєме, про што
Думать ся юй думка.
Крутило ся колесо,
Пряла вовну жунка...

ПУЗДНЯ ЛЮБОВ...

Не бере тя сон. Вже нучка темна.
Місяць у твуй оболоч позэратъ.
А твоя любов осіння и нарёмна
Одиночество у смуток вбэратъ!
Вроді бысь вже не дівча, а жунка:
Розум мав бы мати верьх над сердцьом.

Та летить вд ньому душа и думка!
Без нього житя цукреноє лем перцьом!
Думаш, што любити вже не зможеш,
Што послідня йсе твоя любов,
Што останный раз сердце тривожиш:
И думкы про нього будоражать кров...

* * *

Мені бы треба вже тя отпустити.
Та я на йсе не маву силы!
Забыти, не чекати и простити,
Бо од розлуки опустили ся ми крыла.
Мені бы треба своє сердце исцэлити,
Бо ты його нехотячи розбив.
Навчити ся опять без тебе жити,
Повіч поправді: ты мене любив?
Теперь ушиткі дні буденні, сірі,
А ночі довгі од безсонниці, журы...
Де ті часы, коли я жила в вірі,
Што прийдуть дны, з тобов, щасливої
поры?
Нам, майже, не серенча быти ведно,
Всі кажуть, што загойить час ушиткі
раны...
А моє сердце каменіє поступенно
Од полоправд, уже в души лем шрамы.
Розлука ми забрала вшиткі силы-
Не маву моцы ся од страху зашитити...
Забыти, не чекати тя, муй милый,
Як тяжко, коли любиш, одпустити...

* * *

Сявуть звiзды, як алмазы
В знаках зодіаку,
Нуч заберать вшиткі фразы,
Пряче їх у вакум.

Серпик місяця жовтіє
Краснов позолотов,
А душа од щастя мліє,
Бринить насолодов.
Никати и наглядати:
Звізда впаде, може?
Як в таку нуч мож йти спати?
Йсе як в казці, Боже!
Як таку красу створити,
Маєш власть, муй Отче?
То лем треба уявити!
Плакати ся хоче
Од восторга з моцы Твої
И од Твої волі!
Летять в небо слова мої,
Думи, просьбы, болі...
Як позераш в далі неба,
То людську покору
И респект найдеш у себе
З Высших Сил простору.

* * *

Жовтівають у полях причесані копиці,
Отаві вітерець косы лоскоче,
У горах розцвіли дикі косиці,
Маленький потук штось собі шепоче.
Вже сонічко цулює світлом вшитко:
Зась будять ся всі хаші, вершкы, горы,
День файный буде – уже видко,
Бери и намалюй житя узори!
А літо пахне травами в Карпатах,
Смереками и липов, што цвіте.
В смарагдово-зелених шатах
По краю літньов співанков иде...

СТАРЕНЬКА...

Таких стареньких бабок майже вже не є:
Пуд кистименом білоє колосє –
Заплетеноє в контю сідос волосє,
А у очах огонь житя горить, жиє...
На лавици сидить вна пиля хыжі
И мало чимись ся собі загурять:
Помалы крышить кендерицю курям,
"Ціпочки-ціп!" – їх кличе, вбы ишли
поближе...
На грядці висять кендериці струкы,
Їх бабка сушить, вбы было на зиму,
Запас худобі йсись неоспоримо
Старали ся зробити єї руку.
А руку! Ручку, старі й мозолисті!
Як много перероблено сими рукамі!
В них одпечатала ся вся исторія рокамі:
Костляві, в пятнах, хоть умыті й чисті.
Из нив сидять, муркочуть вірні мацуры
Она їх, ги дітий своїх, сокотить,
Погладить мало, штось їм їсти зробіть,
Йсе одиночества єї єдині цімборы...
И так утікать день за дньом помалы,
Она уже никуды не спішить,
Скромну їду собі и мацурам зварить,
Накормить курята и... жиє дале,
Бо єї свічка живота ищи горить...

* * *

Осінь, ги фрайирка, голову морочить,
День у ній каждый иншакый, мінливый,
То теплом обийме, то дождьом измочить
Кедь ї любиш – мусиш быти терпеливый.
Дівка йся, ги королева, красна,

Алманах

Любить шатя ярких фарб носити,
В своих помыслах порочна и опасна,
В ній влюбиш ся – весь вік будеш любити!
Свойов вна красов забаламутить,
Заворожить, затуманить розум:
Лащить ся, обнимать ніжно, любить,
Музиков потішить и напише прозу.
Тяжко ся позбыти єї власти,
Хоче ся опстати з нив и быти взятым в

плен,

Напити ся єї любови, чар и сласти –
Впустити ї у кров до капіляр и вен...

* * *

Одкладуєме часто вшитко мы на пак,
Найивно думавучи – буде на то час...

Єден на дрúгого злиме ся за пустяк,
А соціум все булше поглотчає нас.

Звонити забываєме батькам,
Признати слабость маєме мы страх
И значеня не даєме прямим словам,
Страдаєме, коли стає илюзій крах.

Влюбити ся мы бойиме ся ищи раз,
Чекаєме в житю якоесь чудо

И тупо нажимаєме в фейсбуці "клас",
А час наш дорогой утікати блудом!

Мы маєме житя тепер и туй,
Учора было, но а завтра щи лем буде!

Влюбляй ся и дари любов, фліртуй!
Прожий "днесь" своє так, ги истинное
чудо!

* * *

Новембер устелив монéтами ушитко
Из жовтого и золотого листя,
Усягды розкош осени й богатство видко:

Красно все парадить она своє обыстя.
Вже заморозки перші, фрішні нучки,
Май часто дождь из неба нам цятками
плаче,

Вже прячеме од вітра в жебы ручки,
Вун листя зривать, спати вкладає
терпляче.

Не страшні перві морозки и студінь –
Для двох залюблених у сердці фурт є літо!

Житя вдыхавуть вни на повні груди,
Уютно їм и в осінь, радосно и світло!

Они не замічавуть, што день куртшый,
Для них кругом теперь краса невероятна!

Вни ведно – нич не треба булше,
Для них теперь погода вшилияка є
приятна!

* * *

Неслобудно ганити нам погоду,
Таку ї, ги приходить, мусай принимати.
По дяці вшиткым не изробить вна угоду,
Вто, што дає Господь – то треба хосновати!

* * *

Вже вонка усі дны студині и зимні,
Ушитко морóz заморóзив,

А нучоньки ставуть май дóвші и темні
Из нéба сніг білый порóшить.

Мы помагаєме днесь нянькови из мáмков
Поможеме и вшиткым, кому трéба,

Святый Микола́й принесе нам на́рано
И покладе подаркы файні з неба.

Нанóсимо дрыва з дровáрні в ла́ду,
А в хыжи вже зробили сьме порядок,
Вповічте, няньку, нам: "Яку-то човко́ла́ду
Старенький принéсе в дні святко?"

Алманах

На оболоци чоботы вже приладжені,
Чекавуть побоксовані, чистенькі,
Насыпле цукру нам у них аж повні жмені
И лизала всі солоденькі.
Святий Миколаю, вже будеме чесні,
Молити ся будеме все мы!
Лем Ты принеси нам бавкы интересні,
Возьми вд нас страхи и проблемы.
Тобі обіцяємо: нянька и мамку
Все слухати будеме файно,
А кедь нам принесеш ищи забаганку-
Ты цимбора будеш нам тайно.
На сон силно клонить, злипають ся очи!
У вызур все глипнеме пораз.
Там Дідик саменькый, єден серед ночи
Подаркы принесе нам дораз.
Сон змагать, ласкає, бере в своє царство,
Бо нучка вже пузня и темна,
У царстві достаток и радість, богатство...
Мы вшиткі заспали нарёмно...
А рано-раненько у чоботах повно:
Цукры и бавкы, мандарины...
А мы розбираємо вшитко шіковно-
Днесь будеме мати гостину!

НОВОРУЧНА СМЕРЁКА.

Ги колись наша мамка, смерёку
Вшилияков красов парадню,
А думками в дитинства далекі,
Беззаботні роки я лечу.
Як прискачуть у край запряжені,
Коні-місяці зимні до нас,
Мама яблочка красні, черлені
Из пивниці принесе в сись час.

Перший коник – децёмбер білявий,
Сіє всягды срібёрным сніжком,
Попкривать, обмотать ласкаво
В білі шаты ушитко кругом.
Януар подарить нам морозы,
Януар – йсе є час красных свят...
А сосульки на хыжах, ги слёзы,
Заморожені лёдом висят.
Няньо урубав красну ялинку,
Бо без ній якоє вто свято?
Папірьові ланцкы и сніжинкы
Поврізали сьме вбы ї убрати.
Лобдочки, космонавты, оріхы
И мягкенькі ланцкы, што из ваты,
Пуд ялинок з подарками міхы,
Дід Мороз там парадно убратый.
На нитках висять яблочка мамы,
Пахнуть літом и сонцьом они,
А гирлянды цвітными огнями
Світять в хыжи на вшиткі боки.
Скляні зайчикы, коні, медвіді
И оріхы в цвітастуй фользі,
И хижкы – што в їх вызурах світять
Од свічок золотисті огні.
Я хотіла все в хыжци туй жити,
Газдовати собі там красно,
Авать фейов прекраснов побыти,
Ци принцесов, што жила давно.
Світ дітины такый, як го знає
Из казок, што юй читать рудня,
Бо велику фантазію має,
В чудеса вірить каждого дня!
Як мені тых часув не хватає!
И вернути не можеме їх.

«Наша мама смереку вбирає!..»

Радость вже тепер в дітьох моих!

* * *

Присядимо собі, ги все, перед дорóгов.

Чекавуть кúфр и тáшка приладжені.

А няньо, ги усé, вповість ми: "З Бóгом!"

Мені слызы стéчуть лицьом солені.

Прощáти ся бы дóвго нам не трéба.

Но, што? Я їду! Пставайте ся здорові!

А сніг лапáнить, сыпле ся из нéба -

Прочищені дорóжки у дворóви.

Пставу́ть ся ззаду мої рудні горы,

Заку́тані в сніжні білесенькі перины,

Лиша́ву домувствó своє з укóром,

А сéрдце стискать смúток без причини.

Ушитко гибы дóбре: всі живі, здорові,

А на души якась журá тяжкá, ги кáмiнь...

Мелька́вуть білосніжні хáщі смерекóви-

Прирóда зимня захарила в свóму хра́мі.

Зимá. И сніг паде́ без перестáнку,

Сніжинки луфт у склó машины ме́че...

А вітор співають пáвлувську співа́нку,

"Чим скорше приїзжай", – ми тихо шéпче...

БАБИН ВЕЧУР...

Измíрькать ся. Зимá. Снігы кругóм.

Звізда́ срібе́рна засіяла у выши́нах нéба.

Ушитка фáйта ся зобрáла за столóм

На Ба́бин вéчур – повечеряти вже трéба.

Прошéпчуть тихо "О́тче наш..." уста́,

Пусненькі стра́вы на столі и хлі́б-керéчун,

Вун був испéчений у пéреддень Руздва

И че́кать на свуй ча́с – на Ба́бин вéчур.

Як пóвечерявуть ушиткі, ба́бки й дівочки

Буду́ть на урожа́й, на легіню гадáти...

По за́кутах кладу́ть зерно́ и копі́ки,

На во́ду во́ск збира́вуть ся зливáти...

Нам хóче ся ушиткым фáйно и красно́

Прожити вік свуй при здоровлю и

достáтку.

Нам видить ся, што ма́еме житя́ єдно́!

Хоті́ло бы ся, вбы́ было́ все́о в порядку!

Просі́м серéнчу мы у на́шого Отця́!

Лем Вун дає ушитко, што нам з вами

трéба!

Йому́ одкрыйме на́ші ду́ші и серця́,

Бо, ка́жуть, што днёсь ся уночи одкрывать

не́бо!

* * *

Не гнівайме ся на своих любимых

Из-за якихось пустякув друбных,

Моменту у житю́ не буде повторимых,

Не легко́ з ними, но біда́ без них.

Ляга́йме спати без обід и помирині,

Бо знає Бог, ци́ рано встати́ нам дано?!

Не лем солодкі дны́ є все, но и перчині́ –

Буденость ме́жи нами́ вже давно́.

Не гнівайме ся, не серді́м ся на любимых,

Проща́йме, не держі́м у собі́ зло.

Нам Бог подаровав таких єдиных,

Што дарять нам любов и доброты́ тепло...

СИНЕВИР...

Ме́жи го́рами серде́чко голу́бе

Из май́ чистых и студеных во́д,

Спря́таное о́зеро малóе -

На́шої прирóды епізо́д.

Сóнічко собов ся там любóє,

Алманах

Ги у зирькало, у Синевир, вно зрить,
Вітер дыханьом його цулює,
Небо купле ся у ньому дньом и снить.
Озеро смереки добре прячуть,
Йсє сокровище природное Карпат,
Горы в нього потучками плачуть,
А вночи из ним ся бавить звіздопад...

* * *

Я на гусях си заграву
Співанку руснацьку,
А до того заспіваву
Про красу карпатську.
Про красных дівчат и файных,
Про наші Карпаты,
Про легенды, пісні, тайны,
Буду я співати.
Дувуть вітри з полонины
Так, онь завывавуть,

А до красної дівчины
Сватув заганявуть.
Грайте, гуслі, красно грайте,
Музику най чути,
Добру челядь звеселяйте
Най танцювуть люде.
А дівчат парадных, красных
Легіні розберуть,
Вже товды ушиткым ясно,
Што їх в шлаєр вберуть.
Веселитись, свальбовати
Люблять в нашум краю,
Святкы вшиткі святковати,
Туй житя, ги в Раю!
Грайте, гуслі, файно грайте,
Лем, струны, не рвіть ся,
Красні співанкы співайте,
Люде, веселіть ся!

Бронзей Наталія

Бронзей Наталія родила ся 6 децебра 1974 року в селі Черна Виноградовського району Закарпатської області. Спершу учила ся в Чернянській середній школі, а потому в Хмельницькому технологічному університеті, який закончила у 1996 році. Має диплом інженера-конструктора швейної промисловости.

Наразі є приватним підприємцем, робить в швейному приватному ательє, виховала двох синів и дочку.

Отець, Спащук Михаил Васильович, 1948 року народження, наразі вже пенсійного віку, за фахом – доктор. Мати, Спащук (Кочіш) Марія Ивановна, 1953 року народження, робить директором Чернянської середньої школи, за фахом – учитель математики.

Старость

Приходить час, и ты чогось старієш,
И молодость не вернеш вже нияк,
Сись факт ты дуже добре розумієш,
Бо вже не перші зморшки дали знак...
Як світлий день міняє темна нучка,
Так старостьов закончує ся путь,
На небі потемніла сіра тучка,
Вопрос си задаю: а в чому суть?
Вже не хыбить ни статус, ани гроші,
Ты силы свої стратив вже давно,
Лиш теплоты людської прагнуть душі,
И в памняти си крутимає кіно...
Запомніть: каждый случай в житю важный!
У всякий день живіть на усі сто!

Бо час пройде, ото почує каждый,
И лиш отрывками вспоминать ся оно...

Осінь в Карпатах

Де сонце раницько цюлює ся з вершинов,
А вітор хмаркы розогнав домак,
Овечок бляєня лиш чутно з полонины,
Карпаты дышуть листям у хащах.
Септембер ся просувать межи горы,
Горголиця найшла пожовкый лист,
Минулись афины и опустіли доли,
И вже не вчуєш соловейка свист.
На небосклоні птиці шориком взлетіли,
Вже скоро и они полетять в теплий край,
Карпатські горы осінь гордо встріли,
Моя Земля, й на нюй Карпатський рай!

Рудноє село

Я все щи ношу в памняти тот час,
Коли м взувала в чіжмы босі ноги,
Пак з дітвачньов помежи дождь в рокаш,
Обходили усі сілські дороги.
Як скибкы хліба з мастьов нам мастили,
Извирьху суль и зéлень подрублѐну,
Ушитко теплым молоком запили,
И блынькали, хоть было вже студено.
Я не забуду пóтук коло хыжі,
Як строили сьме гать, обы ся мож купати,
А лица мокрі, радостні и свіжі,
Лиш з бігарьом пак глядала нас мати.
Товды щи й инак сонце нам світило,
И день був довгый, й зорі май яркі,
Ци, може, в ті роки мені ся снили
В руднум селі, де мнов протоптані путі...

Пуздня осінь

Осінь вже газдує всягды,
У кертах, полях, хащах,
Кось лиш глядає юй вады,
И з дождями не в лада́х...
Но а я душов співаю,
Бо прекрасна йся пора,
Вродило ся фест врожаю,
Щедра наша йся земля!
Листя жовтизнов нас мáнит,
Всьо в о́ранджовых красках,
Сонце вже не так нас ба́вит,
Пораз вка́же ся в хмарках.
Зрана травы вже біліют,
Вд заморозку, што вночі,
Косичкы вже лиш марніють,

Скривили ся, висячи.
Воздух дрішнячком вирує,
И свіженькым вітричкóм,
Осінь нас собов люблює,
Люблю всьо, што є кругом!

Стоп хандра

Я знаю ліпші од хандры лікарства,
Рецепт у них простый, повірте, люде,
На плечі гатіжак – й в Карпатське царство,
Там вшиткым тіло й дух здоровым буде.
Вдыхніт на повні груди воздух чистый,
Сись дар небес проникне в каждую клітку,
Вам зопре дыхання на шиї, як монисто,
В мозгах кров забурлит, як напудпитку...
У листя жовтоє из головов лягніте,
Земля щи тепла, дыше теплотов,
Вы жменьку святости з собов возьміте
Й посійте в нуй зерно, вбы проросла
любов.
Вершина гор Карпатських вас зціляє,
Болячкы там ся гублят меж хащами,
Природа-мати щедрі дары має,
Дає Любов и все она из нами!

Пудбивана пасуля

Наші бабкы и праба́бкы,
Уросли на суюй їді,
Доїдали щи й опстаткы,
В горницьови, што на дні.
У пудбивануй пасулі,
Вшитко є для силы нам,
З скибов хліба и цибулі,
Щи й винця вд нуй десь сто грам.

На сметанці ся пудбиват,
Вбы загусла йся їда,
Щи й кедь шовдаря убиват,
Фіном буде сербаня.
Читавый горнець зварити,
Обы доста было всім,
Вд неї мож пак и робити,
И не хворый ись ничим.
Наші предкы добре знали,
Што полезно, а што нѣит,
На пасулі повростали,
И прожили по сто літ.
Їчте, челядь, вы пудбивку,
Бо здорова йся їда,
Й по погарчику наливкы,
Кедь пуд вечур – не біда.

Данканич Марія

Данканич Марія народила ся 23 юнія 1973 р. в с.Онок Виноградовського району. Учила ся у Виноградовській ЗОШ №8 и Виноградовському кооперативному училищі за спеціальностью «Товаровед».

Закончила Харківську академію громадського харчованя, за фахом економіст. Теперь робить директором автошколы ТСОУ.

Оддата, має дочку и сына.

КОБЫ ПРЕЗИДЕНТОМ СТАВ ЗАКАРПАТЕЦЬ

Уявім собі, ож яким ись чудом наш простый чоловік из Закарпатя став Президентом Украины, як бы мы товды жили?

€\$*£*

- Чоловіче, йдім та купиме ти в Ужгороді костюм Вороніна тай нові топанкы.

- Кулько вто десь коштує?

- Пак думаву даз десять тисяч, айбо не пуйдеш у Київ, ги лох....

- Свистав им кітити гроші на пустое, пуйду в тому, што м був у кума на свальбі, пак лиш раз им того вдівав...

Мигаль Попович из закарпатського малого вариша уграв президентські выборы и бере ся за роботу так, ги бы му теперь зорали, та треба всьо шіковно посадити, докідь не впаив дождь. Усьо газдувство лишив на тьощу, яка го теперь дуже любить, жону и дітий бере из собов помагати ,мамку й нянька тоже.

Скликав усьый Кабінет Міністрів и Верховну Раду на переговори, вбы навести порядок у державі. Жона закарпатська по привычці посиловала всьых кавильом и нарізала колачув. Теперь ся в Раді нитко не бе, не свазать ся, усі рано пють кавиль и приймавуть розумні закони.

Мигаль поняв, ож у державі так усьо запущено, ги коли з хыжі газда пуйде

на заробкы на рук. Мусай штось чинити, хапати ся за всьо нараз. Гроший не є, довгув у державы доста, люди без роботы, землі пустувуть, продукты дорогі. Зачав налажовати тісні зязкы из иншымы державами:

- Володю, пак ты ся не ганьбиш?! Твуй тьоска хрестив наші землі, пак исе наш общий батичко! Што ся ты ймив до мойых люди? Межу съ пирийшов, А ты знаєш, што в Закарпатю чинять за межу?! Никай, бо Бог не йде бити палицьов! Не бери гріх на душу!

- Макроне, тото ваше французьке вино – болото, што за дурні го купувуть за такі великі гроші? Никай, у людей тепер якраз повкысало файное вино домашнє. Я ти вдправлю вшитко, а ты там погаси наш кредит.

- Земане, перенеси свої автозаводы до нас, и так мойых много у тя робить, а в мене села умирають. Будеш їм платити тоті самі гроші, а люде будуть си пиля хыжи и ты зекономиш на газови, на електриці, мої люди си будуть такой на місті твої шкодовкы куповати, увидиш усьым буде добрі.

- Орбане, серус, ты ся не серди за тот скандал из паспортами. Кедь ись годен, та давай людьом най си підуть у Англію заробити гроши, и так ся скоро всі вернуть дому, бо мы туй зачали євроремонт усьої державы, пак тя покличу на здоровну псавтырю.

- Анжело, много сьме ти довжні? Кулько-кулько? Йой, ото штось дуже много, но нич, мы пак из того якось уйдеме помалы. Годнась ми щи мало позычити до Паскы?

- Лукашенко, як крумпля? Файно вродила? Кулько оптова ціна? Де у фраца? Вто з біціглями? А та де, мені товды май выгодно з Єгипта завезти.

- Халіфа бін Заїд? Альо, штось тя не чути, ану перезвони!... Но тепер чути. Убудив им ти шовдарі тай мало пікниці, ги просив ись. Передам ти кымись, ко буде йти на море з наших. Є в тя ищи нафта в Еміратах? Даш ми ищи по старуй ціні? Но товды я уд тя всьо купуву. Удправляя танкеры, лем укажи хлопцям, вбы по пути крумплі з Єгипта загрузили.

- Марку, здоров! Чуєш, наші жоны так люблять ваші косиці, што я ти хочу предложити выгодное діло. Никай на, у нас того чорнозьома до блуду на Вкраїні. Най ваші садоводы садять у нас тюльпаны тай розы, и ціна ти файна уйде, и нам буде прибыль, и рости всьо буде файно, щи мож и курячками пулляти. Тай молока в нас много, годни сьте такой сыр чинити. Што кажеш?

- Доні, здоров! Не розбудив им тя? Бо забыв им, ож у вас у Америці ищи нуч темна. Є в тя стоячі гроші? Бо треба ми на розкрутку. Но кулькось ми годен дати за розумні проценты?... О дав бы ти Бог

здоровля! Прийди колядовати, пак не будеш САМ ДОМА.

- Дуда? Як у Польщі тепер свинина? Живий вес? Бо казав им ти щі давно, ож у нас ти буде май выгодно їх держати. Никай на, голландці вже садять у нас, чехы заводы переносять...Як хоч, бо пак міста не буде. Я ти предложив, ты думай.

- Серджо, бона сера! Муку ти на макарони можу предложити по файнуй ціні. Вінницька – высшый сорт, файна, біленька, моя з нії пекла паскы, та такі файні уросли, нівроку. Ото ти й на піцу буде доброе. Наші дальнобойщыкы – серйозні хлопці, знаеш ож поставки будуть безперебойні, а назад їх будеш грузити мандаринами тай оливками. Нет, хащу вже не возять, я наклав вето.

- Маріанно, здоров! Дуже в нас файні парадичкы сього літа. Бери на тот ваш фестиваль Томатину. У нас у Херсоні всьо ся чиллініє вд них, люде вже тільки соку накрутили!

- Ердогане, як море? Тепла вода? Усі твої готелі з олінклюзівами я бронюву на пять рокув, будеме туды вдправляти на отдых учительок, школьникы тай других, ко заслужив. Пак чув им, ож там файно годувуть, та най ся люди радувуть. Видав, заслужили!

- Цзінь пінь, исе ты, бо фурт вас путаву, такі сьте всі похожі! Чув им, ож у вас май выгодно купувати плитку. Но та

мені треба на всі навчалні заклады, я вже хоть-якое не покладу на сміх. Пудбери ми там штось файное по середной ціні, лем уже ми вдправляй, бо в мене всі майстры з Чехув ся вертавуть, та вбы не стояли без работы, а з Китая доста довго йде.

- Ахіхіто, коли йдеме на рыбалку? Лем ми тоты суші не крути, ліпше я дараб солонины принесу, бо мене пак млойить... Но та там и переговориме за медобладнання, бо мы хочеме всьо старое здати на металолом та купити новое японское.

...У такому дусі из закарпатськов простотов наш Президент наладив бы дружні зязкы из ушиткымы державами світа...И быв бы мир, не было бы воен, ушиткі бы до ся ходили в гості, экспорт-импорт на взаємохосенных умовах, люде бы мали файну зарплату, болниці бы были укомплектовані новым медобладнаньом, мы бы ся розщитали з довгами, економіка бы ся розвивала... Што? Мечтаеме дале?

12.12.2018

КОБЫ ПРЕЗИДЕНТОМ СТАВ

ЗАКАРПАТЕЦЬ

II часть

(за многолайкошными побажаннями

читачув пишу продовження)

...Пройшло почти рук. Мигаль Попович наладив дружні стосункы майже з ушиткымы державами (з даякымы щі просто не встиг).За сись час вун уже тультых накликав у гості поникати

евроремонт державы, што уже мусить чинити велику гостину. Скликав на пудготовку Кабмін тай Раду, пють кавиль, слухавуть рознарядку:

- Ану не напийте ся, не вчиніть ми ганьбу на цілый світ. Я мушу силовати, бо я так привык, но вто не означає, што треба всьо в ся лляти! Кім Ченови вообщє не наливайте, бо тот и тверезый дурный: пужать усьых тыв бомбов, а кедь упе, та ко го знає, што втне?

Порозсажуйте пющих и непющих у разні боки, вбы пак биткы не было. Исе ся удносить и до рас, и до віросповіданя. И вбы сьє ся не регоніли з цуря лідерув африканських держав, бо вто не коректно. Никайте, вбы на столах усьо было, а жоны ваші вбы пак усьым напаковали колачув из собов на путь. Знаєте, ож голубці на столі – вто koniec гостині. Но не дуже пак силюте всьых на коня, бо людьом щи летіти. Вбы пак не напутали самальоты, ги адде. Многі ся попставуть на нуч, та не вбы сьє пак из ними по ночных клубах ходили, бо знаєте Осадчу-ота ачий нигда не спить, ко вто пак постирать из усьых сайтв світа? З музиков тоже треба быти осторожно. Два-три чардаші, думаву, доста буде, бо пак їх уже нико ни зопре. Айно, и Вінника придупридіть, вбы булше трьох пісень не співав, бо пак європейкы як ся заведуть, та роздеруть го туй. Доста много ся людий получає, айбо я не годен єдних кликати, а других ньит, пак у єдному світі жиєме.

Вбы сьє лиш исе перебыли. Файно всьым пак подякуйте, ож прийшли...

Настав день стрічі делегацій. Президент стрічає гостюв:

- О, здоров, брате!.. Йой, пец бы вбляти, так исьє давно в нас не были!... Ого, й вас видко!... Но пойте, сідайте за стул!

Порозсажовали ся ушиткі за столы, Мигаль Попович бере слово:

- Дякуву вам усьым, што сьє прийшли, не дялазуйте, пробуйте вшитко, чувствуйте ся ги дома. А вбы и дале ся всьо у нас вело, заспівайме «На Многая и Благая літ!»...

И так наш закарпатський Мигаль Попович добре ся справляє з усіма державними проблемами, потихы всьо ся налажує, не зря вун ушитко збрыскав свяченув водов уд нечисти. Народ го так полюбив за простоту и за справедливость, што перед Адміністраційов Президента тепер лем ся збирать мітинг обы вчинити селфі з ним. У соцмережах усі го лайкавуть, каждуй новонародженуй дітині заочно в Хресный лист записувуть го батечком.

Бізнес зачав виходити из тіни, бо державні дотації такі стали выгодні, ож ушитка бугалтерія стала така біла, гибы ї «Тайдом» умыли. Зарплаты у конвертах нико уже не дустає, та што там казати! Уже и на свальбы несуть без конвертів-усьо прозоро! Контролюючі органы на перевірках не звідавуть, де зарплатна

книга, де накази, де дозвільні документи, а звідають, чи уйшли сьме из кризи, чи треба чимось помочи, чи не сердиме ся на них, ож удорвали нас уд роботы. Корупції не є, бо всі чиновники примусово каждую неділю йдуть на службу в церкву и клянуться на Біблії, ож того тыждня не крали. Ко не був на службі, з понеділка летить з посады. Поліція никого не штрафує, бо из-за повагы до Президента нико не нарушає законы. Медицина на высоті, у людей добрый імунітет, бо лічать правильно. На улици 80% людей з усміхненим лицьом, другі 20% не годни ся сміяти, бо уйшли уд зубного та потерп їм рот. Так, так, вам ся ни причуло, теперь дорогу стоматологію годеи си позволити каждый украинець. Економіка росте, газ добывавуть свуй, світ ся чудеє, як вун так скоро усьо привюв у порядок.

Лідеры всьых держав ледвы чекавуть, коли друга гостина буде, бо вни щи на такому нигда не были. Рестораны из світовым імням и трьома Мішленовськыми звiздами фурт звонять Мигальовуй жоні за рецептами закарпатського їдіня тай колачув... Што? Мечтаєме дале?

15.12.2018

ХРИСТИНЫ ПО-ЗАКАРПАТСЬКЫ

В Закарпатю файна природа, завто туй ся родять дуже файні діти. И приблизительно сяк

ото є у каждой поряднуй закарпатській родині:

1. Тест указав дві палички – и уд теперь жона прирунює ся до богині: всі ся носять з нив, ги з писаним яйцьом.

2. Даз за два тыждні до родув за роженицю кажуть, ож она на розпаді. Вже всі переживавуть, каждую годину звідають, ци нич она ни чувствує. Чоловік нияк не годеи ся определити: ити йому на роды ци ныйт.

3. Зачали ся схваткы, и всі скачуть у машины, по ямах летять у роддом, де їх чекать дохтор, який наконец-то почувствує в жебі довгождану суму. Всі в паніці молять ся и чекавуть, коли ся появить на світ новий закарпатець.

4. Урра!!! Родило ся дітинча! Молодый отець біжить усьых гостити. Се єдеи раз у житю, коли жона гордить ся тым, кулько днюв чоловік пив, бо вун, сегіняшний, сяк указує свою радость за дітину. Кедь чоловік був у родзалі, та вун у очах жоны теперь супергерой, и його смілости цімборы завідувуть. Новина скоро ся поширює, и так же скоро всі рахувуть узад 9 місяцув до свальбы, ко го знає, а кедь...!

5. Бабкы, особенно мати рожениці, начинавуть скупововати ушитко для онучати. Усі бовты з дітськым товаром они знавуть напамнять. Межи бабами иде конкуренція, чий костюмчик май парадный, чия бавка май ся любить дітині. Дідикы уявлявуть собі, як они будуть ити

на рыбалку з онуком, як будуть возити в машині онучку. Усі ся приникавуть у чию файту ся вдала дітина.

6. У роддом идуть майблизькі родичі, кумове, цімборы и несуть їсти. Поливку из домашньої куриці, суканицю, вбы молоко прибивало. Ото ся дуже цінить, ко принесе домашню наварену їду, а не куповане. Рожениця всьых буде помнити, ко д ную ходив и ко ни був!

7. Первое купаня. Над ванночков усі плотно стоять кольцом, бабы зачинавуть згадовати усі народні прикметы, молода мама розуміє, яка вна щи далека уд тых знань. До хрестин д дітині никого не пускавуть, черлена нитка тепер ги панацея, на сон треба лишити нитку з ся. Кедь дітина воятить, споминавуть, ко ї муг уректы.

8. Тепер ся ладять до хрестин чим май скоро! Ото велика честь, кого кличуть за батечка, а щи кедь батечко при посаді та вобщє! У Иршаві завто батечкув и маточок у дітины много.

9. На тайнство хрещеня мавуть право прийти лем дуже близькі. Пуп ся вже й не чудує ож хрещені не знавуть молитву «Вірую в...» и завто каже, вбы повторяли за ним. Крижма уд хрещеных набирать ся такої святости, ги бы мироточила. Дітині дали имня, но в жизни у ній и так буде якась назывка типа Анці-бовтошкані, Марікы-рікової, Василя-базароша, Міші-каміонщика и т.д.

9. Хрестины - вто ги мала свальба, повно гостей, ресторан, подаркы. Благо, паленка ся пстала з свальбы. Всі ся радувуть новому члену родини и звідавуть, коли буде друге. Удтепер жона буде у мельчайшых деталях розказовати, як ся вна натерпіла у схватках. Но єї страсті – ото нич пиля того, як ся намучив чоловік, котрый був на родах и держав дітину на руках.

10. Ангелик у хыжи потихы росте, бабы и діды помолоділи уд емоцій, спорять дале, на кого дітина похожа, з кым на старости ся пстане внуча, чия ся хыжа перепише на внуча. Обы никого не обідити, молоді батькы еднако завозять онукув у гості до бабок. Каждая бабка знає, што любить їсти єї онуча, и у хоть-який час суток дітині ся вто робить шіковно. Дітина для них тепер – центр Всесвіту.

11. Дітина не знає, як звати бабок и дідиків, а знає, што є «наші» и «ваші». Як правило, у хыжи бабкы (маминої мамы) май мож розмітовати дітині. Люба бабка нараз зазвідать дітину, ож што юй принюс Миколай у другої бабкы.

12. Молоді мама з няньом щасливі, ож їм помагавуть батькы и поняли, ож дітина – вто не обуза, а радість. Свої радістні емоції регулярно укладавуть у Фейсбук! Діти – наше будущее, та я вам завто «жадою туюлько діточок, ги на небі звідочок»! Вбы лем были здорові!!!

18.11.2018

ЯК ПРАЗНУВУТЬ СВАЛЬБУ

ЗАКАРПАТЦІ

1. Сватанки. Дві родини договорюють ся, коли бы ліпше свальбовати и приблизно кулько гостюв планувуть кликати. Батькы впадавуть у паніку, ож як исе всьо перебыти.
2. Не дай, Боже, забыти когось покликати на свальбу, ото буде гнівня на всьо життя. Завто свальбы на Закарпатю великі. Май почотні гості у першых числах у списку, про што ся їм тоже коректно наголошує.
3. Залы, фотографы, відеозйомка, ведучі, музика заказовуть ся на рук уперед, завто молоді ся мавуть дуже любити, обы ся свальба не зорвала.
4. На залови не економлять и беруть великий, обы ся стала вся родина з обох бокув и вбы было, де бігати дїтьом. Танцювати тоже має быти єгде.
5. Велика свальба – уд 400 гостюв, середня – уд 200 до 400, невелика – уд 100 до 200 людий, мала свальба – ото 80-100 люди, усьо што ниже 80 – ото лиш гостина.
6. Теперь купує ся упивка, тоже на рук уперед. Сесе тоже є доказ, ож свальбі быти. Упивка ся бере з великым запасом, бо сваты сесь період будуть ходити єден до другого в гості. Ищи завто, обы ся на свальбі «не вбзирати». Што ся вбстане, пуйде на христини.
7. Понятя «не є гроший чинити свальбу» в Закарпатю не є! Гроші ся зычавуть, бере ся кредит, продає ся корова, бере ся на

список, иде ся на заробкы, но свальба має быти не хуже ги в других.

8. Перед самов свальбов даз за місяць у церкви мавуть быти огласкы, иншак свальба годна быти нелегітивна!
9. Далє молоді мавуть кликати на свальбу гостюв, заходячи до каждого в хыжу. Лишавуть запрошеня и гості ся обідять, кедь у ньому не одмічено, ож раді їх видіти и на вінчаню в церкви.
10. Кликати треба файно и настойчиво, обы тот, кого кличуть, почувствовав, ож иппен вун буде самый главный гость на свальбі! Щи пак нагадати по телефону.
11. Маточку и батечка вообщє треба просити пару раз, а їхні діти бажано вбы были дружбове. Иншак серце-обіда. Маточка и батечко у конверт кладуть прилічну суму.
12. Раньше свальбовый кортеж був из машин родичув, теперь сугубо елітні моделі (має часто з Хуста).
13. Ци бідный ся женить, ци богатый, столы и так ся мавуть ламати вд їдіня. Усі блюда на свальбі будуть детално оцінені жунськов половинов. Майстер-шеф пиля них выходный! Їхню критику щи не вбыйшов ни єден ресторан Закарпатя!
14. Раньше свальбовали в шатрови, якый збивали у дворі тыждень и розбирали тыждень, а газды гостили исі два тыждні усьых помагальникув. Теперь празнувуть лем у ресторані. Там мусить быти

Козацький стул, фруктовый кейтерінг и кенді-бар.

15. За Козацьким столом цілу свальбу будуть стояти знатоки самогонваріння, завто оба сваты мавуть добре подумати, што туды покласти! Палинка має быти гладка, силна, з вінцьом, пахнути продуктом, з якого зварена. Усякі віскі, кальвадосы, текілы кладуть лем на понт, бо реално пьють усі лем домашню.

16. Колись дружкы з дружбами ишли прибирати креповыми лентами зал, шариками машины, и йсе був повод познакомити ся ближе. Тепер сесю роботу роблять флористы. Завто тепер дружба и дружка сидять цілу свальбу в Інтернеті.

17. Торты. Колись єї приносила на свальбу маточка и спеціално запощджовала ся, обы усьым залом из тов тортов ся пройти (дотить ся свальба не починала, и вту маточку уже всі чекали дуже голодні и злі). Щи маточка до торты несла двох баранув из крема. Тепер торты стоять у залі и на файнуй свальбі она уд Штефаньо вадь уд Юрика з Ільниці!

18. Колачув на свальбі має быти дуже много, вбы было, што паковати гостюм из собов, вбы свині и кури тоже почувствовали, што вто закарпатська свальба.

19. На свальбі всіх интересує, ци не беременна молода, де будуть жити молоді и за кулько гроший было платя молодої.

20. Перший танець никавуть ушиткі, и молоді мавуть своїм танцьом убідити, ож як они ся страшно люблять! Доки молоді танцювуть, кось из батькув везе домув ташку з конвертами, обы ся з нив дашто не стало.

21. Музика. Богата свальба позволить собі «Марину и компанію», не дуже богата – других співакув, а бідна – лем діджея з магнітофоном. Но на любуй свальбі гості ся ділять на три группы меломанув: перша група – молодьож, які терпіти не годни живу музику, друга – середньое покоління, які терпіти не годни сучасное гупаня з динамікув и тритя – старшое покоління, які усмівуть свальбу, кедь їм не дали затягти вживу народні пісні.

22. На закарпатській свальбі дуже люблять силовати упити и пак за пяного впувісти, ож як ся він напив! Сокотіть ся! Палинка силна! Діточкы втихаря тоже годни упити пива – ліпше дітий без нагляду ни лишати.

23. На свальбі треба файно погостити ведучого, фотографа и відеооператора, бо дуже часто в суматосі за сих людей забывавуть. А щи треба їм домув мало штось спаковати, товды за вашу свальбу будуть файні отзывы.

24. У майпошлых конкурсах участвовуть свідкы. Ведучый вообщє любить ся издівати з дружок и дружбовув. Женаті ліпше в конкурсах най не участвовуть, обы не было пак свады дома.

25. Гості на свальбу вбирають ся парадно. Жоны чинять такі причоскы, што ставуть неузнаваємі. Файні манери на зачаткови свальбы ближе д пувночи щезавуть и начинать ся настояща гулька.

26. Усі жоны беруть на свальбу перевбути ся. У чардаши всі зганявуть лишні калорії и чинять місто в череві на горячі блюда. Ко не танцює, тот позерать за другими, а йсе опасно.

27. Діти вискавуть, бігавуть, розказувуть вершыкы на камеру, пак сплять на стульцях.

28. Битка на свальбі – ото частое событие! Так ся притерає родина д родині.

29. Молоду мавуть украсти и просити за ній выкуп. Исе опасный конкурс, бо молодой ревнує. А кедь молоду повели щи й на дісков, та най ся не приказує!

30. Много тостув, стихув, притч про метелика, усі гойкавуть «горько!», молоді мавуть пудыйти з погаром до каждого гостя и подяковати. Насправді молоді ледвы чекавуть, коли пуйдуть спати и личити гроші.

31. Батькы з обох бокув тоже мавуть обыйти всьых гостей и посиловати, заговорити, пофігльовати. Чим булше раз їм ся вдасть пудыйти, тым ся свальба в рейтингу май пуднимать.

32. Свальба має быти до рана, ото ганьба, кедь ся свальба розыйшла попувночи. Значить, не силовали, не сперали гостув,

было не интересно, но сякоє велика рідко быває на Закарпатю.

33. На другый день мавуть быти поправки, и всіх гостей кличуть назад, но приходять лем самі близькі. Нараз усьых интересує, ци вернула ся свальба.

34. Фоткы й відео скоро не будуть, бо їх теперь монтіровуть пуврока, так што розщитуйте увідити себе на свальбі десь на христинах.

35. Свальбу и поведінку гостей щи довго будуть обговорювати в родинах, бо: Ищи ся тот не вродив, ко бы свальбі вгодив! Гурько молодым!

09.11.2018

ИДЕНТИФІКАЦІЯ ЗАКАРПАТЦЯ

Вы настоящий закарпатець и Вас мож упознати хоть де в світі, кедь:

1. Вы говорите сим неповторным, унікальным русинським языком

2. Вас штось звідавуть, авать Вас у чомусь переконовуть, та Вы удповісте: «Годно быти».

3. У Вас дорога машина, Вы маєте гроші, но на базарі и так ся токмите, бо така традиція.

4. Ваша жона на фірганкы тратить булше гроший, ги дакотра на шубу.

5. Вы сам знаєте учинити всьо своїими руками и у Вас є на вто всяка серсама.

6. Коли стрічаєте знакомого, то го кличете «Зайди на кавиль».

7. Як бы довго не сиділи у Вас гості, коли

ся вни збирають ити гет, Вы їм кажете:
«Де ся пилуєте? Посидіть ищи!».

8. У якоє бы убшаря Вы не зайшли, то будете хвалити газдуд: «Як исьте ся файно уладили!».

9. Якоє бы домашньоє вино Вам не приложили попробувати у гостях, даже скислоє, Вы го будете хвалити, обы не обідити газдуд

10. Як бы тяжко не стояли Ваші фінансові діла, но кедь у Вас гостина, всьо має бути на высшому уровни из черленов икров (кулькость икры значеня не має).

11. Коли до Вас приходять гості, Вы начинаєте ся хвалити из двора, из хліва, из курника, из города..., хыжа в останню очередь.

12. Вы перепробовали ушиткі делікатесы на світі и поняли, ож домашньый шовдарь май смачный.

13. Вас у гостях слабо силовали, та Вы ся обідили.

14. На любую гостину Вас мавуть кликати мінімум двычі, обы Вы были увірені, ож Вас хочуть видіти (на свальбу тричі)

15. Вы всьо вкладаєте в хыжу, вбы была парадна, а на себе, кедь ся встане.

16. На Великдень Вы дітьом и собі купуєте нові топанкы.

17. Мало говорите в діалозі, но много подразуміваєте.

18. На свальбі Вас май булш интересує, ци не беременна молода.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗАКАРПАТЦЯ

II часть

19. Кедь Вы зайшли до закарпатця на кавиль, одміняйте всі діла на тот день, бо вто ся лиш кавильом не вбыйде и розщитуйте, што уйдете сытый, нагощений и з подарком (банка якогось закладованя, вино домашньоє, дараб солонины...).

20. За любую послугу закарпатець вкаже: «Но раз дякуву, мы пак из того уйдеме».

21. Кедь у закарпатця кось пуд хыжу став та не закликати го на кавиль – ото дурный тон! Даколи челядник ся й ганьбить (може, штрімфлі в нього цураві) та всяко ся удговорює, но та товды хоть у двур лабов має стати и чимись ся пригостити. Є што й десять кавилуов (растворімых!) сяк упе.

22. Уд закарпатця из гостины идеш майже цабавучи: раз – уд того, штось ся переїв, два – уд того, штось упив лишньоє (на коня, за газду, за діти,... не лишай ми на слызы), три – уд того, што лабы розпухли и не мож ся вбути.

23. Порядна гостя взьме рецепт колача, який на гостині, чим вознесе газдыню на небеса уд гордости!

24. Кедь позад любой закарпатської гостины нішто веричи курьом и свиням, товды гостина была скупа.

25. Кедь закарпатець ходить у старому цурьови, у пурваных топанках, заправлять машину на 50 грн., та вто не значить, ож

вун ковдош – просто не хоче долари міняти.

26. Закарпатець усе тямить тот період, коли міняли по 30 рублів на мадари и розказує того дітьом, внукам, як ся починав його бізнес.

27. У закарпатця дівчак має гнати машину не з 18 рокув, а уд коли достає до педалюв.

28. Закарпатська жона у деталях тямить свої роды, поименно всю зміну, ко приймав тоті роды, у ній точный список, ко був ид ній у роддом.

29. Закарпатець усе думать про вто, ож што люди вкажуть!

30. Самый великий стимул для закарпатця штось робити, ото: «Треба, бо ганьба вд люди»!

31. Закарпатець, попадавучи в болницю, вообщє ся не журить своїм діагнозом, а журить ся ци не мало дав дохторови.

32. Закарпатець усе має гроші на чорный день, які мож покітити лиш кой не дай, Боже, кось хворый, на візу в Чехы, на путь у Чехы.

33. На таможнях закарпатець чувствує ся як дома, при любых запретах и так усьо провезе.

34. Даже богатый закарпатець має дарабчик земли, де штось садить для задоволення.

35. Закарпатець нигда не вчинить пудлоє цімборови, кумови, сусідови, родичови, а все поможе при біді, позичить гроші, кедь біда.

36. Кедь ся стрічавуть десь у світі два закарпатці та вни так дообсуждають своє коріня, ож окажуть ся родичами.

37. У закарпатцюв даже на похороні годни фігльовати, бо йсе такый оптимістичный народ.

38. Закарпатці вірять у Бога и образчиків у них повно всягды. Быти дома на Руждво и на Паску для них святоє!

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗАКАРПАТЦЯ

ІІІ часть (І та ІІ была раньше)

37. Закарпатці усьо люблять робити дотрічі, особенно пити, бо раз пють лем у скупых, два раз – на похороні, а три – вто нормално. Позад тритьої щот ся вже не веде, но «на слызы» лишити не мож.

38. Удправлявучи гостей, пють «на коня» и кажут фразу «перебачте, кедь было штось не так».

39. Кедь была файна гостина и гості сиділи довго, та діти годни не йти до школы на другой день.

40. Празднична гостина завершає ся подачов голубцюв (се значить, што скоро конець). Гостям ліпше мало спаковати колачюв, товды ваше гостеприймство буде ухвалено по повнуй.

41. Закарпатці суєвірні, и у них усе є свячена вода, яков люблять брызкати себе, дітий, хыжу, машину, худобу, бізнес, товар... Мала дітина носить черлену нитку. Кедь комусь пудло, то мавуть «вугля вгасити». На Новый рук закарпатець з

радостьов пущать в хыжу посівати циганув, вбы была серенча.

42. Кедь вам штось хочуть уповісти по секрету и кажуть: «Но йсе, вбы было лиш межи нами», «Най не йде з мого рота», «Вбы не уйшло з сиї хыжи» – ото вже знає пувсела.

43. Майже у каждого закарпатця є прийомна, куды заходять лем гості, авать ціла «Велика хыжа». Усьо парадное – гостюм.

44. Закарпатці не плетькаші, но обговорити за столом других мусай, обы ся май пило и їло.

45. За фінансовым благополучом закарпатці ділять ся на такі категорії: Ковдоші-гроши не є, світло й газ притяті. Потихы газдувуть - гроші то суть, то не є. Заробутчаны-гроши раз не є, пак є много, пак назад не є, треба йти опять у світ. Базароші - стабільный доход з базара. Бізнесмены - свуй бовт вадь ресторан, вадь сфера услуг, налажений бізнес, гроші є усе, што мож уд них зычити. Американтоші-богаті, бо заганявуть їм родичі з Америкы долары, но позычити в них не є. Газды - дуже богаті, файно улажені, гроший много, бізнес дуже серйозный, потихы затягують ся в політику.

46. Праздник у селови вадь вариши для закарпатця – ото як другый Великдень: чинять ся ремонты, мывуть ся ковры, кітить ся море гроший на гостину. Гостюв

має быти много. На гостинах усе проходить обмін опытом, як садити, як варити палинку, чим поливати косиці, як будити солонину, што метати в крем замість масла.

47. У гості закарпатець нигда не прийде з пустыми руками, цукор дітям має быти, а на праздник щи й подаркы. Выховані діти давуть гостям «ротика».

48. Закарпатці натулко переживавуть, ож як прийняти челядь, што любое событие в жизни: ци радостное (хрестины, свальба, праздник), ци сумное (похорон, псавтыря) завершає ся выгуком «Слава Богу, што ся перебыло!»

49. Закарпатці усе думаवуть за дітий, што їм дадуть при жизни и што ся їм упстане після смерти. Помагати дїтьом – святыи обовязок на Закарпатю. Дїтьом ся дає усьо, «што при теплуй души».

50. Закарпатець не любить ся впстати довжный, вун ся все уддячить за доброе діло. Алдомаш, ташка з домашньов продукційов, куриця домашня вадь май цінный подарок гарантованный. И закарпатець знає «поникати чести»!

12.11.2018

СЕЗОННІ РОБОТЫ ЗАКАРПАТЦЮВ

На Закарпатю не принято сидіти без діла. Уд малого до старого челядь собов бє, товче, каждый си найде якоєсь діло. Я попробую описати, што чинять закарпатці

цілий рук. Йсе буде пуд хештегом четири сезоны.

ЗИМОВАНЯ

1. Прийшла зима и начинавуть потихы приїзжати зароботчане из світа. У сімях благодать, свады не є, бо є гроші, діти вд Миколая чекавуть планшеты и нові смартфоны. Базары загуділи торговльов, бо нянько, што прийшов из чехув, ушитко купує дітьом и жоні.

2. Жоны ся журять, коли встигнуть до Рuzдвa перемыти вузоры и фірганкы (шторы) тай припарадити хыжу, ги теперь модно. Бабкы десь пиля шпора потихы луцать пасулю. Тепер прясти не треба, ги давно, та мож час убити в соцмережах. По скайпу вадь по вайберу звонить ся д свойым близькым, усім ся каже «Прийдіть колядовати». Тепер ся їсть закладованя, но каждая дітина знає, што спершу ся бере прошлоручное доїдати.

3. Зарічани, кумнятські, оніцькі засівавуть парники. Сесь регіон у Закарпатю мож сміло назвати «Сектор Газа», бо реально без противогаза там тяжко проїхати – всьо в дымови. У Виноградові поля засажені ягодами та мож теперь мало ся розслабити. У мадярських селах тоже сопокуй, бо тракторы, што купили за мадярські гроші, до весны стоять без работы.

4. На бізнес-арену виходять гурські районы: Воловець, Свалява, Рахово, Березный. Из першым снігом туй начинать всьо оживати. Туристы приїзжавуть

грошовиті и у высокий сезон туй усьо йде на ура, любa скошена трава презентуєся як цілющый чай уд усьых хворот. Брынза, овечый сыр и грибы потихы збагачувуть містное населєня.

На Новый рук у сих районах – аншлаг, усьо забито туристами.

5. Скоро Рuzдво, а значить треба різати свині. Теперь главное найти гентеша. Коли ся ріже свиня, треба кликати сусідув подержати вто животноє. Йсе дуже велика обіда, кедь вы якогось сусіда забыли, даколи й двадцять людей по кутцьови ходить. Першый дараб мняса бере газдыня изсмажити свіжини. Всі, ко держав свиню, приступавуть до трапезы, пробує ся молодое вино, гентеша хвалять за роботу. Усі лаворы по хыжи умацині, топить ся масть, набивать ся пікниця, гуркы, солить ся солонина й шовдарь будити. Пувсвині ся роздасть межи свойыми, бо така традиція. По солонині судять, які газды, кедь на свини солонина тонка, та вто ганьба. Пробує ся капуста, яка вже мала укыснути.

6. Рuzдво. Великое свято, до якого жоны ся дуже ладять и печуть колачі (шитимині). Рецепты з Интернета не пудходят, бо каждая має рукописный зошит, перевірєный роками гостин, де колачі ся называвуть так: «Уд Оксаны», «Стрыйнин», «Анцин мащєный», «Ллятоє уд бабкы», «Кийовський по-иршавськы»... Мож колачі й купити, но закарпатська жона

любить ся наробити. Діти ся тепер лінують ходити колядовати, ги давно, завто йдуть, ги инкасаторы, за надбожным списком: дідики, бабкы, маточка, батечко, мати, втиць (кедь нянько мало упив, та діти му колядують пару раз). Сума для дітины збираться солідна, што даколи вже дітина зычить батькам гроші на дашто. Дорослі тоже колядують, за столом планують, коли йти на заробкы, вадь який бізнес из кумом замутити. Піціцькі діти за столом здавуть ЗНО (Закарпатське незалежне оцінювання), и каждая дітина має удповісти на вопросы: «Як ся пишеш? Кулько ти рокув? Як каже коник? Як каже песик? Як каже коровка?» - и так дале. Колядовати в Закарпатю дуже интересно, бо туй Руздво двычі празднують: православне и католицьке.

7. По Руздвови зачинать ся интенсивна робота в парниках для єдних (пикірювання) и мертвый сезон для базарошув, завто базароші теперь масово идуть у Буковель. Теперь бізнес лем у свальбовых залах, бо кончило ся говіня и у таксістув, бо многі машины ся не заводять у студени.

8. Водохреща – щи єден праздник и повод стріти ся, вбы пак пуйти до когось домув догостити ся. Уже мало легше, бо половина зимы пройшла.

9. Праздники ся минули, и теперь мож ся мало пудлічити народнов медицинов, бо позад туйкого їдіня многых десь штось безпокойить. Многі закарпатці лічать

поперек, што го зорвали щи веснов. До дохтора ся принципово не йде, вто уже лиш при невідкладных станах. Сама популярна порада хворому: «Бери упий 50 грам та нич ти не буде!».

10. Зима ся продовжає, газ крутить безбожно, дрыва тоже доходять. Половина думать, де бы найти газовика скрутити щотчик. Доста тяжкый період, гроші ся кілтують, до весны щи далеко. Вбы не впасти в депресію, пють вино тай сливовицю. Бусики вдвозять зароботчан. Усі чекавуть весну з нетерпіньом.

23.12.2018

Завадяк Иван

Завадяк Иван народився 24 вересня 1939 року в селі Новоселиця Міжгірського (на той час Воловського) району в селянській родині. Учився в семирічній школі, а потім у Хустському культурно-освітньому технікумі, який закінчив у 1957 році. До служби в Збройових Силах СРСР (1958-1961 рр.) та після її закінчення завідував сільським клубом. З 1962 по 1967 рік здобував вищу освіту в Ужгородському держуніверситеті за спеціальністю «Філолог. Викладач української мови і літератури». Єдиний трудився на ділянці ошколовання (заступник директора Новоселицької восьмирічки). Потім довгий час (з 1968 по 1984 рік) був партійним функціонером у Міжгірському райкомі (1968-1969 рр.) і Закарпатському обкомі (1969-1984 року) партії. З 1984 по 1996 рік був керівником окремих пудрозділів обласного управління міліції. У відставку вийшов з звання полковника. Потім (1997 – до 2002 року) був державним службовцем, спершу робив головним спеціалістом управління взаємодії з правоохоронними органами, а далі – помічником голови Закарпатської облдержадміністрації. Після кінця трудової дороги (2002-2011 рр.) був помічником голови правління ОАО «Закарпатгаз».

За трудові і громадські дії він нагороджений чотирма державними нагородами (медалі) та багатьма відомчими відзнаками.

Був одним з упорядників і авторів книжки історико-культурологічних есеїв «Верховина: Волівщина – Міжгірщина», що вийшла у 2017 р. в видавстві «ТімаРі». Першу оповідь на русинському мові «Што нас чекає – то нас не мине» представив читачам у журналі «Отцюзнина» (№4 за 2017 р.). У 2018 р. публікував у всіх номерах цього журналу. Підготував до публікації серію оповідей під загальними назвами «Бризги спогадів з дитинства». Дві з них пропонуються читачам у даному альманасі.

ЗВЕРЖЕННЯ ІДОЛУВ

Уже ишов третый гуд, кой ся скончила друга по розмашности и розсяглости, по людских и матеріалных утратах война у світі. Житя ся помалы вертало у привычный ритм мирного часу. До нашої хыжі, ги не так ищи у далекі годы, начала ся збирати на вечурки челядь. На муй діточый позур, сесі вечурки уже были не такі, ги пережі. Тогда до нас ся сходило булше жун та дівок. Доста много было и легіньов, котрі на вечурках придивляли ся до вудданиць, обы собі выбрати котрусь за жону. Каждый хотів найти таку, обы была и файна, и читава, и обы мала за собов якусь часть. А ищи обы была розумна, знала ся вести межи челядьов: не лізла у бесіду, кой говорят старші, не реготала голосно, кой штось учує смішное, а ищи из так удопертым ротом, што потя бы у нього залетіло, ги у дупло. Вудданиці ся тоже припозировали до легіньов, бо не хотіли ся вуддати за пяницю, лынгаря и лінцуга, а ищи, не дай Боже, за якогось гулоша. Они желали видіти коло ся кедь и не дуже файного, но скопного до работы и из сокыров, и из косов, из куньми ци волами, обы був шпорувный, но не скупый, знав держати честь свого філю, но не доганяв та не рвав честь жонинуй фамілії. Многі, ги им ся виділо, находили того, кого хотіли. Но у реалному житю не усьо было так, ги им ся

думало и хотіло. Шилиякі проблемы не раз ламали намальовані у голові идеалні житьові плани, а пораз и міняли людей. Добре, кой у ліпший бук, но не раз то ся ставало у гуршый. У таких трафунках мама знала казати: «Бог знає вудкы ся берут пудлі газды та ниякі жоны, кедь легіні та вудданиці усі ипні?».

На вечурках, што проводили ся у нашуй хыжі ищи чотыри-пять годов по войні, мож было учути много усяких казок, притч, легенд, пригод, исторій, што их повідали бывалі люде. Они их так файно приказовали, ги бы то, про што они гутарили, стало ся из нима. По тых оповідях мы, малі діти, не раз бояли ся, начим стемнит ся, выйти до сіней вадь на лавкы, бо чекали, ож десь из-за угла хыжі, вадь из якогось спрятку выскочит, не дай то, Боже, песиголовец, вовкулак, босорканя ци, най бы пропав наохтема, малый чортик рогатый и хвостатый, а ищи из папірками на ногах, ги у цапа.

На теперішних вечурках збирали ся головно статечні люде. Жун и дівок было меньше, а легіньов доцят мало. За вто на вечурках уже не было бавок, майже не співали, мало было усяких фіглюв, сміху. Бесіды вели ся головно про то, што ся діє у світі, який живот чекат людей по войні. Доста часто на тоты вечурки начав ся навідовати Маркувський Василь. Вун приносил из собов новынкы, котрі, ги казав

вун сам, робили онь у Києві и Москві. Василь Михайлович, так вун себе называв, кой ся комусь представляв, много говорив, и не лиш на вечурках, ай усюды, де го могло учути булше челяди. Подаколи вун читав из новинок усякі вісти по-українськы та по-великоруському. Люде не усьо розуміли и тогды вун им товмачив прочитаное по-нашому, по-русинськы. Многі, а май жоны, Василя Михайловича недолюблювали. Нанашка казала, ож за вто, ож жив собі старым легіньом, и за нього многі казали, затверднутым нежоначом. Вун кончив горожанську школу, зязав ся из комуністами и выповняв их дорученя. Якось його сестра зайшла до нас и проговорила ся, ож их мама удговорила го вуд того, бо страшила ся, ож тото політиканство заведе го у блуды. Но вун старшину не слухав, ай хвалив ся, ож тота велика політика выведе го у люди. Через якийсь час партія загнала Василя на якусь учобу до Союзу и його у селі не было два годы. Вернув ся перед самов войнов и много ся постарав, обы булше ги шістдесят молодых хлопнов та дівок лишили своє обыстя и перейшли нелегално границу из Союзом. Теперь добре знаеме, ож вмісто раю они трафили у пекло, бо были загнані советами у лагры и стали каторжанами у майнах, рудниках та хащах Сівера, Казахстана и Далекого Востока. Подаякі из них, ги наш нянько, чудом выжили, но многі пропали наохтема.

Тямлю, як до нас зайшла єдна из таких жун, газда котрої по войні домув не вернув ся. А было у нього три сыны тай єдна донька. Мама из тов жонов, имня котрої было Марія, сиділи на лавках, а попри них пішачков проходив Василь Михайлович.

– Добрый день, файні мої, – поклонив ся.

– И вам най буде добрый, – вудказала мама.

– Мы може и файні, лиш не твої, Василю, – додала ги сердито Марія.

Василь Михайлович добре учув тоты слова, но повів ся так, ги бы они ид ньому не дуйшли, прискорив ходу и пушов собі дале.

– А што ты, Маріє, так му вудрізала, што вун онь не знав, што одвітити, ай ги побитый пес утік вуд нас? – зазвідала мама.

– Бо не можу слухати його брехні. Сам пустый из якого боку на нього не подиви. Ни порядного газдуства, ни жоны, ни дітий. Ходит помежи людей и робит из ся великого пророка.

– Якого ищи пророка?

– Но тадь твердит, ож настав тот час, кой зажиеме добре и щасливо, бо сися держава, у котруй мы ся на сись час оказали, усьо робит про простых людий.

– А може вун и правду каже? Знаючі люде, та и муй Иван, котрый пройшѡв Украину вуд Востока и до Запада, кажут,

ож землі там такі добрі, котрых не є нигде у світі, – неувірено выказала свою мислю мама.

– Не знаву, яка там земля. Айбо єсьме свідками того, ож уже другый гуд пудряд не из Мадярщины, Чехії ци якоїсь иншої державы, ай из Украины ходят вуд хыжі до хыжі люде, котрі мают на собі лиш кожу та кости и просят дати штось из їдла, обы не умерти из голоду.

– Та бо там два годы пудряд была страшна засуха, – побайловала дати своє пояснення мама.

– Най буде и так. Но такі, ги Василь, кажут, ож Союз натулько великий, што му не є рувної у світі державы. Засуха, видав, была не усюды. Та кедь там была бы порядна власть, то переверла бы хліб та иншакый провіант из єдного міста у другое, и не дала бы людьом умирати из голоду, – выказала свою думку Марія.

– Тадь ипен так. Я каждый день годовала булше ги десять голодуючих людий. Они, саракы, вуд рана стоят коло хыжі и чекают, кой я выдою коровы. Майже нигда, вудкой они ся туй явили, я того молоко до хыжі не доносила. Они тягнут идо мні свої бляшанчата и такими позирают очима, што просто не мож не дати того молока.

– Кой хочу я ся напiti теплого молока, то мушу йти из мамов до стайні, бо иншак лишу ся без молока, – устряв у бесіду я.

– Так, нам ся упадає лиш вечерішное молоко, бо ранішное усьо йде жебракам. Хоть так и гріх за них казати, бо их вины у тум не є, – пудтвердила мої слова мама.

Пуддержаний мамов, я припомнив єдного из таких голодуючих, котрый зайшов до нас десь два тыжні перед тым.

– Мамо, а розкажіт про того чоловіка, што зайшов до нас без єдної ноги, – нагадав я мамі.

– А што розказовати, вун такый не єден, – вудказала мама.

– Но тогды я розкажу, – завсім осмілів я. – То было перед полуденком. Вы, мамо, зварили цілый великий горниць буль у лупині и много мняса, бо перед тым зарізали бычка. До обіду то усьо ся поїло. Май булше жебраками. Тот чоловік зайшов до нас на коштурах. Вун казав, ож ногу утратыв на войні. Убранный вун був у катунську одіж, лиш без погонув. Так ги другі, вун попросив штось поїсти. Мама му начала казати, ож и не знає, што му дати, бо усьо уже поїли тоты, котрі прийшли скорше, и лишив ся лиш хліб. И туй вун увидів лавор из обібраными вуд мняса кустками. «А то што?» – зазвідав. «Та то кусткы», – уповіла му мама. «А мож узяти?» – каже. Мама узяла повный лавор кусток и поклала перед ним. Кой вун начав брати тоты кусткы у рот и обгрызовати довгыми зубами хрящі, я ся онь напудив, бо вун так ся зрадовав тому кустю, ги мала дітина цукрикови.

– Но та кедь такі люде, што утратили на війні здоровля, мусят мати таке житя, то я, Євко, нигда не повірю розказням Василя, – вудреаговала на мої слова Марія.

– Ты назад тыкаш сюды Василя. Што вун тобі таке муг зробити, обысь го не хотіла и видіти на свої очі? – зазвідала мама.

– Вўн знає што и чому. И кой го вижу, а ищи чую його брехні, то хочу му усьо выгойкати. А ищи так, обы чули усї люде, – якось рострачено выповіла Марія и начала вытирати кўнцьом плата, котрым была завита голова, слызы.

– Та чим вўн так перед тобов завинив? – несміло зазвідала мама.

– Завинив!? Та вўн усьо моє житя поламав! Ты знаєш, як мы файно жили из моим Иваном.

– Та як не знати. Тадь сердце ся радовало, бо вы жили у чести та порозуміню, – пуддержала мама Марію.

– Дякую ты за добрі слова, – вудказала.

– А як твої діти? Они у тебе, нівроку, такі файні та розумні.

Мама майже нарком заговорила за дітий, обы перевести бесіду про штось иншое и обы Марія не грызла собі душу.

– Слава Богу, діти ня ищи тішат. Но кой коло них не є отця – из ними може стати ся усяка ґалиба.

– Буде Бог хоронити, святив бы ся. Та я нигда не чула, обы твої хлопчуки штось

десь навоєтили, вадь якусь шкоду людьом зробили.

– Хвалити Бога, ищи сокотит и их и мене вуд усього злого. Айбо, мушу ти уповісти, ож кедь бы не цїмборство мого Ивана из сим Васильом, то мы бы собі жили и досі у чести та повазі, бо мы нигда єдно другому пудлоє слово не вповіли. А Василь йому штось беспрестанно толковав та убясняв, затыг го до своєї партії комуністув, а дале наговорив пуйти до Союзу, обы не служити у мадярському войську. А ты, Євко, знаєш, што мадьяре наших хлопів брали лиш на мусайові работы, а зброю им не давали.

– Може ся бояли, обы не начали стріляти у другый бук? – предположила мама.

– Ґалиба их знає чому? Може и за то? – вудказала.

– А ты, Маріє, писала на уряд, обы узнати, де ся подів Иван?

– Не лиш писала, но и ходила куды лиш радили. Усюды м дуставала отвіт, ож пропав безвісти. Знаєш, Євко, як то тяжко не знати, де и коли лишив ся житя отець твоих дітий, – уповіла и назад имила ся за кунчик плата, обы утерти слызы.

– Та чому го прячеш? Тобі нитко не уповів, ож вун умер ци загуб, – побайловала мама переговорити Марію.

– Сердце моє чує, ож не живый. Я знаю, ож кедь бы вун жив, то ож бы де був – дав бы за ся знати.

– Тадь ипен так. Не можу собі и подумати, обы такой чоловік, ги твуй Иван, забыв тільких дітей та их матір, – пуддержала, як могла, мама Марію, котра уже зыйшла из лавок и готова была ити домув.

Днесь Василь Михайлович прийшов до нас на вечуркы єдным из першых. У руках вун мав не єдну, а много новинок. Мені ся сесь вечурник любив, бо окрім новинок, котрі даколи лишав нам, вун усе мав у жебі цукрики и давав их дітьом. А ищи вун подаровав нам портрет, ги вун казав, світового вождя Сталіна. Вун був у рамці и пуд склом. Из братом Мішком мы го, ги казала мама, «вселепили» пуд святыми образами, што висіли пуд повалов на стіні за бамбетом. Образи мама купила онь у монастыри Марії – Повчі, кой ходила туды на отпустовое свято. Тыми образами мама ся доста титуловала, бо они были освячені самым єпископом. Обы тот портрет пуд образами не був сам єден, мы из Мішком додумали ся по боках вуд нього розвішати вирізані из новинок подобенкы маршалув та адміралув Черленої Армії. Их груди, такой так ги у Сталіна, были в орденах та медалях. Мы их ставили пуд скло, на котрум фарбов, што ся не змывала, была намальована рамка из косиць. Я не знав, як то ся робило, но косиці ся мальовали не на переднуй части скла, ай на заднуй. Тых подобенок было фест много. Мама уже ся онь сердила на нас, бо наш, ги

казала мама, «иконостас» май тяг ид собі очи, ги єї святі образы. Но зняти из стіны тот «иконостас» мама нас чомусь не заставляла. Роззирати тоты подобенкы любили и вечурныкы. Они звідали, ож тко на них є, а я вадь Мішко им то поясньовали.

На сесь раз у хыжи было тулько вечурникув, што майже усі ся умістили за столом. Уйко Михайло начав пудстригати Яцикового Михайла. Ткось розмітовав на столі карты, обы грати на дурня.

– Василю Михайловичу, кажи нам дащо, – уголосив ся Анцин Михайло.

– Кедь говорити загалом, то мушу уповісти, ож нас чекают великі перемины, – начав Василь, ги бы ледвы чекав, обы го про то попросили.

– Та які ищи перемины можут быты? Вуд тых перемін уже ся голова крутит. Уже и самі не знаєме, тко мы єсьме и як нас кличут, – уголосила ся Пацина Полага, котра усе и в усьому хотіла ся добрати до истинної правды и дуже сердила ся на брехню.

– Што ты ся так меригуєш Полажко. Я, напричум, уже навик, ож тоты перемины стают ся май часто, ги я міняю надрагы, – иронічно из усміхом пудмітив Коникув Михайло.

– Но, Михайле, теперь тобі прийде ся дуже сокотити надрагы, бо Василь каже, ож сися власть уже наохтема, – уповів Фулимчин Федір и розсміяв ся.

– Што ти так смішно? Не віруєш у силу нашої влади!? – остро дивлячи ся на Федора, завідав Василь Михайлович.

– Што на ня так дивиш, ги бым ты дащо довжен? А люде правду кажут: менше ги за десять годув устигли сьме пожити у Подкарпатській Руси, Карпатській Україні, пуд протекторатом маляр, у Закарпатській Україні, а тепер у Союзі, котрый прирівняв нас до области. Дай Боже, обы ся уже сесе скончило, – вудказав Федір уже без фіглюв.

– Скончит ся. Границі, што ся установили по війні, булше не будут уже міняти ся, – твердо удказав Василь Михайлович.

– Ци будут, ци не будут, мені вуд того ни легше и ни тяжче. Но як без границі будут жити у нашому селі даякі вышняне, то ня интересує. Они звиклы за чехув илегално бігати за границу у Полщу и занимати ся шмугелством. А тепер там из нами єдна держава и шмуклерув булше не може быти, – выдав Фіцканичув Митер и голосно ся розреготав. Його сміх чомусь другі не пуддержали, а дивили, ож што му вудкаже Василь Михайлович.

Та вун не пиловав ся реаговати на многозначну фіглю Митра, у котруй прятало ся пуддуювання и його самого. И не лиш за вто, ож був вун из вышнян, но и за то, ож сам по молодости грішив шмугелством, переносячи через границу усякий товар и гандлючи ним. Так, ги бы

то ся йому нияк не впадало, Василь Михайлович якось онь нарочито пуднесено, ги на зборах, заявив:

– Из тым, як и усьым иншим, держава порядок наведе. Тко буде добре трудити ся, тот буде и добре мати ся. Лозунг Советської держави «Хто не робит – тот не їсть» є дуже справедливый и його ся мусят придержувати усі, тко жиє у суй державі.

– Та тогды мені ся не є што бояти, бо я нич инше и не роблю лиш роблю вуд понеділка до суботы, вуд рана и до ночи, – на повнуй серйозности завважила Пацина Полага, котра наравду была дуже робуднов челядинов.

Робити мусіла, бо мала тільки діточок, што подаколи забывала, кому як имня. Чоловіка мала, но вун хворів задухов, и усю тяжку роботу она брала на себе из старшыми дітьми.

– Василю Михайловичу, вы розумный чоловік, – уголосив ся старый Лойош.

– То я знаю. Но усьо єдно дякую вам за доброе слово. Айбо кажіт, штось те хотіли?

– Мої діти кажут, ож скотарячи, уже пару днєв видят у верьху чужых людей. Вы ся не догадуєте, ож тко то може быти?

– Та то майже тоты люди из Украины, што там не хотят робити и им не дают за вто їсти. Они и прийшли сюди надурняка поїсти, – на сесь раз неудачно

сфіглював Фіцканичув Митер, бо усі ухопили, ож вун мав на увазі голодуючих из України, котрых за Карпаты загнала біда. Им наші люде сопереживали. Зато усі, тко був у хыжи, подивили ся на Митра из докором. Хоть из другого боку им ся полюбило, ож пуддювка была направлена проти партійця. Митер збаг настроуй вечурникув, почерленів и опустив голову, ги бы штось думав. Василь Михайлович тоже ухопив напрям и фіглі, и думок вечурникув, бо був чоловік не из тых, што мають голову лиш діля того, обы носити калап. Вун, без того, обы вставати, мало ся ги протяг, обвюв взором усьых вечурникув и каже:

– Туй був поставлений вопрос, ож у верьхах ся послідным часом начали появляти якісь чужі люде. Усьо може быти. На тому боці, за полонинов, советська власть стрітила ся из збройовим опором єї ворогув. Но они будут повержені. Дуже важно не пуддати ся пуд их вплив нашим людьом, бо такі провбалованя уже были. Знаєте, ож тот чоловік, што пару тыжднюв тому явив ся у селі и выдавав себе за фотографа, не лиш ходив помежи людей, но и наязовав им ворожі советськым людьом мысли. Вун устиг такі думкы выказати и коло церкви. Но, дякуючи бдійности даяких наших людий, из нього была зорвана маска и вун був розоблачений.

– Я був тогды коло церкви. Мені ся вун нараз не полюбив, кой начав казати, ож мы ниякі, не сопротивляеме ся власти, про што ищи будеме шкодовати, – уголосив ся Анцин Михайло.

– Василю Михайловичу! А што ся стало из тым фотографом? – зазвідала Фулимканя.

Василь Михайлович не устиг вудказати, бо на лавках штось загриміло, ги бы там ступило нараз много людей. Оно так и было. За пару секунд двері до хыжі удоперли ся и из сіней ступило троє чужых людей. Ищи булше их стояло у сіньох та на лавках.

– Слава Україні! – поклонили ся.

– Навікы Богу слава, – вудказала мама.

– Хай буде так, – уповів май высокый и годный чоловік, обутий у чоботы из высокыми сарами та одітый у прічішні ногавиці и блюзу из товстого сукна. На туй блюзі было много жебів из захлипками на гомбичях. На голові вун мав штось наподобу пілоткы, но из шимлийдером над очима. То была катунська форма, яку я ищи не видів. Она была и ни зелена, но и ни барнаста, ни сіра, но и ни сина, ай якась така, ги бы єї фарбили в усьых тых фарбах уєдно. Што то люде воєнні, указовали и реміні на них. На командирови єден ремінь обвивав поперек, а другий ишов через плечі та груди. А ищи на тум реміньови висіла пушва діля пістолі, котру вун

держав правов руков, но из пушвы не вынимав.

– Што вы за люде и куды путь держите? – зазвідав несміло тато.

– Ми - Визвольна Українська Армія, а пробираємо ся на захід у бік Австрії, – вудказав.

– И много вас таких, што мусите ити у чужі краї, – якось сокрушено зазвідала Пачина Полага.

– Багато. Але ми йдемо, щоб набратись сил, здобути друзів, повернутись і звільнити від поневолення наш нарід, – якось онь урочисто–пуднесено вудказав командир.

– Най вам Бог помагат, – вудповіла Полага.

– А што вас до нашої хыжі привело? – зазвідала го мама.

– Ми хотіли б, щоб ви нас нагодували и дали щось у дорогу із їжі, – попросив супокуйно.

– Та якраз ся доварює вечера, кличте своих хлопів и розсажуйте ся за столом. Што маєме, тым и нагодуєме, предложила мама.

– Но нас тут є одинадцять, – наголосив командир.

– Та уже кулько є, лиш сідайте, видите наші вечурники уже вам и місто за столом vyslobодили, – удказала мама и попросила майстаршу доньку узяти из крденца мисята, лыжки та фінжі.

– Вы кажете, що у вас вечорниця, а я подумав, що якісь зборы, – ги межи тым зауважив.

– Та які зборы пуд нуч. Зборы у нас ся скликавут до селської рады ци до школы, а мы ся зобрали, обы штось зробити, постричи ся, показковати, поділити ся учутыми новинами. Єдным словом – провести час у ракаши усе май ліпше, ги у єдиноцтві.

– І то правда, – зауважив командир и, ги усі воякы, начав приязно нарабляти лыжков. Тямлю, што їли они дзяму из буженого мняса, правлені солонинов булі и варену на молоці та сметані капусту из дарабчиками мняса, што ся вытягло из дзямы. Ищи мама поклала перед ними у гелетятах солодке та квасное молоко, обы собі выбрали, тко яке любит. Докы они то їли, мама занесла из коморы три дарабы солонины, два ци три кавалкы изогнуті удвое ковбасы, грудку кляганого овечого сыра та три ошипкы ячмінного хліба, котрый я дуже любив їсти из солодым молоком. Воякы, кой трапезовали, штось межи собов пораз говорили, десь и сміяли ся. Но я не дуже чув их и не усьо розумів. Тямлю лиш, што як поїли, то устали и перехрестили ся. Но не по команді, ай каждый окреме, кой кончив їсти. Далє командир попросив єдного вояка узяти у свою торбу мериндю, што єї пудготовила мама. Кой воякы начали из хыжі виходити, командир ся обернув и чомусь начав

позирати на стіны. И туй вун ся онь подав уперед, прижмуриув очи, а дале их вудкрыв и ги бы ся штось напудив. То вун увидів наш из Мішком «иконостас».

– А то що я бачу?! Що то за «бог» та ще із «апостолами»?! Що вони таке для вас зробили, щоб бути у такій пошані?! Та ж у них не лише руки, але і всі вони у людській крові!

При сих словах вун приступив до стіны, зорвав портрет Сталіна и шпурнув ним на подамент посеред хыжі. За ним полетіли и подобенкы маршалув та адміралув. Вун, а из ним ищи єден вояк, начали ногами трощити скло, котрое вудскаковало из-пуд их нуг в усі боки.

У хыжи воцарила ся мертва тихость. Усі стояли, ги зацепінілі. Мама, котра пережила у житі усякі страхи, прийшла до ся першов.

– Та то мої малі бетангы. Они повырізовали из новинок тоты подобенкы, бо им ся люблят люди у катунській одежи. Они и на вас, пане офіціре, так приязно дивили, бо такый анцуг, ги у вас, ищи не виділи. А ми, старшина, у роботі та усякўй суєті не придали тому якоєсь значеня.

– Замовкни, жінко! – гойкнув вун, што є силы, вытяг из пушвы пістолю, пудняв єї ид повалі и стрілив. Куля трафила у геренду.

Усі, тко був у хыжи, здрыгнули ся. Майже каждый начав думати, ож из сій хыжі вун живым уже не выйде.

Ги розказовала пак мама, она не розуміла, што має робити и не дуже тямит, чому так зробила. Но она упала колінами на битое скло, не чула ци оно єї різало ци ніт, начала ся хрестити и молити: «Отче наш, иже єси на небесах, да святится имня Твое...». За мамов на коліна попадали усі вечурники и хыжна челядь. На колінах стояв и партійный функціонер, так вун за ся казав. Вўн нараз припомнив слова молитвы, што го научала його мама у дїтвацтві, и додав свўй голос до общої молитви, котра уже чула ся не лиш у хыжи, но и доходила до небес.

Катуне, як се увиділи и учули, скоро повыходили из хыжі. Командир лишив ся сам серед колінопреклоненої перепуженої челяди из пуднятыми до неба руками, котра уже промовляла «Вірую во єдиного Бога Отця...». При виді сього, командир опустил руку, забив пістолю у пушву, вийшов до подчиненых йому воякув, обы вести их дале у невідомость ци, може, и у світлу будущность.

СОМАРСЬКА ЛАВИЦЯ

Я ледвы ся дочекав, кой стану учеником. То желаня было за вто, ож усі мої сестры и браты, окрім май меншого брата, котрому не было ищи и году, ходили до школы. Мішко, муй старшый брат, уже давно носив ногавиці, пачмагы на реміньови, а на мене мама натягала гаті, або ги она на них казала -«гатькы». Они

были на шлийках. У студінь мама заставляла узяти на ся двої гаті. Я був вуд тых шлийок увесь ги кунь в упрязі, што мене дуже мириговало. Май ми было нияко, кой у такуй «параді» мама ня удпроводжовала у дитячий садок, котрый ся удкрыв такой на другый гуд по тому, кой прийшли «руські». Так было и в яри того года, кой я уже мав пуйти до школы. Зрана было, ги знала казати мама, доста фрішно. Мама, як усе при такуй погоді, дала на ня двої гатькы. Я не перечив юй. Но такой за зворинов зняв из ся єдны гаті и запхав их до ліщанкового корча. То случайно увидів тато через удоперті двері машталні, де вун штось майштровав.

Коли я пушов из садика домув, у корчови гатий уже не было. Коло хыжі мене стрітив тато и каже:

– Мені ся видит, ож ты у садик йшов у двох гатьох. Ты што забыв єдны у садыку, бо дньом ся розобрав за то, што дуже тепло было?

– Нет, не за то, – вудказав им.

– Ай за што? – настойовав вун.

Туй я зачав ріхло думати, ож як быти. Я нараз порозумів, ож кедь тато чекав мене коло хыжі, обы зо мнов говорити, а ищи за гаті, то, бізувно, ож гаті нитко чужый не узяв, ай ткось из свої челяди. Я зрадовав ся тому, што не треба брехати, бо то было бы гріх. А ищи м ся тішив, ож гаті не пропали. Бо хоть они мені и надоїли, но кедь

удрізати из них шлийкы, то мож зробити ногавиці на ремінь.

– Я зняв єдны гаті, бо ганьбив им ся ити ги кунь у шлиях по усьых грудьох и плечах, – удказав я татови.

– Но добре, ганьба - то не гріх. Айбо де ся діли гаті? – зазвідав тато строго, но очи його лишали ся добрыми и онь усміхнеными.

– Я думаю, ож гаті дома, бо чужі бы их не узяли, – удказав я.

– А чому так думаеш? – онь заграючи зо мнов, зазвідав тато.

– Бо они малі. И тым, тко близько жиє и сюды ходит, они не будут пасовати. А окрем того, тко бы их найшов, бояв бы ся брати, бо муг подумати, ож гаті без єдної платкы ткось підоклав на ворожку, – удказав я і, як мені ся виділо, дуже розумно.

– Не знаю у кого ты ся удав таким розумаком, но хоть раз тя прутот мушу швякнути по гузици, – уповів тато, узяв березовий прутик, што го приріхтовав загодя, и ударив ня так, што я онь пошкодовав, же на мні не двої гаті.

Я зайшов до хыжі так, ги бы ся нич и не стало. Мама на ня глипнула єдным оком и, ги бы нич не знала, продовжала сіяти муку над хлібным коритом. Дві старші мої сестры перебирали пацьоркы, из котрых збирали ся робити плетенкы. До хыжі зайшов уйко, котрый жив у нас из того часу, кой його сестра, а теперь наша мама,

вуддала ся за нашого тата. Уйко мене та усьых сестриных дітий любив ги рудных, котрых вун ищи не муг мати, бо не був жонатый.

Доки тато тратив своє здоровля по советських лаграх та у битвах из фашизмом, уйко помагав мамі держати газдувство, кішкати дітий, обы они не дуже чувствовали удсутсво тата.

На сись раз уйко, ги усе, май перш заговорив зо мнов:

– Но што файного было днесь у садику? – зазвідав вун мене.

– Та нич такого не было, – удказав я, не пуднимавучи головы.

То уйка насторожило, бо я каждый раз, не лиш кой вун звiдав, но и без того, хвалив ся, ож мы ся загуляли у якусь бавку и у нагороду я дуставав цукрик, грушку ци яблочко, котрі приносила намісникова донька Монція.

– Чекай, чекай. А што ты надув ся ги порхавка? – зазвідав вун мене.

Я, нич не кажучи, вийшов из хыжі на лавкы. Уйко ступив за мнов и не то што зазвідав, ай, мож казати, потребовав:

– Но кажи, Иванку, што ся стало?

– Мене тато ударив прутом, – удказав я и ухопив, ож очи мої наповнювут ся слызми.

– А може было за што? – зазвідав вун.

– Та не муг я йти у садик у двох гатьох на шлийках.

– Но днесь доста студено и мама не хоче, обы ты був хворый.

– Мені не было студено, а тоты гаті на шлийках, и я у них ги поязаний, – пожаловав ся я.

– Вижу, ож ты уже вырус и скоро будеш легіньом. Лиш вытри слызы, бо легіні не ревут, – зауважив уйко.

– А я не реву, слызы самі пушли.

– Но и добре. Сього году ты пуйдеш до школы, тобі зшиют ногавиці пуд ремінь и усі увидят, який ты у нас битяр, – порадовав мене уйко.

– У нас у коморі я видів ремінь из левами на пряжці, вун мені пудходит, лиш треба на ньому нові ямки пробити, – попиловав ся я помочи рішити проблему.

– То татів ремінь из войны. Кедь ты го возьмеш на себе, то дівкы подумают, ож ти хочеш ся уже женити, – побайловав мене удговорити вуд тої задумкы уйко фигльов.

– Но добре, най ми куплят такый, ги у Мішка.

– Но видиш, який ты розумный, – похвалив мене уйко и погладив по голові.

По туй бесіді мені тато купив ремінь ищи май из файнов пряжков, ги у брата. Мама зшила мені ногавиці из білого колопняного полотна и вповіла, ож май перш треба піти у них до церкви, а уже потому до школы. Так оно ся и стало. До церкви я у них пушов на отпустовое свято Кирила и Мефодія. Мені ся виділо, ож уся

челядь коло церкви дивила ся на мої
ногавиці на реміньови. Майже так и было,
бо до нас из мамов пудыйшла моя
нанашка, погладила по голові и каже: «Но
диви ся, якый ты уже легінь, нівроку бы
тя». Ги ня учила мама, я на то удказав:
«Дякую красно». А дале вытяг свою руку
из маминої и пушов побуч неї ги великий.

Дуже скоро за сим случаем я пушов
до школы. Мені ся там не дуже полюбило.
Не за то, ож мені было ся тяжко учити.
Нет, я мав добру памнять. Уже до школы я
познавав усі буквы, знав половину
таблички множення. Тяжко ми ся давало
ділення. Брат ся сміяв, ож то майже завто,
што я скупый и не хочу ни з кым ділити ся.
Но як было из ним чимось ділити ся, кедь
вун свої цукрики поїсть сам, а тогды каже,
ож буде ня учити ділення на мойих. Я
поділю, напричум, вусім цукриків на
чотыри купки, як ун, ги учитель, дав
розказ. У мене вийде по два цукрыкы. Вун
бере два цукрыкы и каже, ож то його, другі
два каже придати сестрі, а ищи два – мамі.
Така арифметика ся мені не любила и я
попросив його учити мене на паличках,
котрі я сам наробив из ліщанковых
прутиків и зязав у бунтикы. Их у мене
было онь десять, обы м муг раховати до
стувкы. Мішко не удказав ся учити на
паличках, айбо вповів, ож на цукриках,
яблочках, грушках ци сливках
запамнятовує ся ліпше.

Школа мені ся не полюбила за то,
што там было много старших дітій, хоть
то были лиш начальні класы. То стало ся за
то, ож у годы войны многі діти до школы
не ходили. Як мадяре пушли собі туди,
вудкы прийшли, а може, як казала Пацина
Анна, ищи май дале, а советы прийшли, то
заставили учити ся усьых дітій. Зо мнов у
першому класі таких переросткув было
шість, а у другому – онь девять. Подакотрі
были старші уд мене на три, а даякі - и на
пять годув. Єден из них, Тетин Иван, був
такый высокый, што я ставав ся йому пуд
плече. Не мож казати, ож тоты переросткы
учили ся нияко. Нет, многі из них были до
науки доста схопні. Но были и лінцугы та
лынгарі, котрі казали, ож обы коровам
хвосты крутити, великої науки не треба.
Но ходити мусіли, бо так приказала власть.
Подакотрі из тих переросткув не слухали
учителів, котрі за то их ставили у кут.
Были и такі, што збытковали ся над
малыми, командовали ними, заставляли
робити то, што не годит ся.

На гадку приходит случай, котрый
діла мене скончив ся «сомарськов
лавицьов». А было так: рано мы, ги усе,
прийшли до школы, а учителкы не было.
Місто неї прийшла єї мама и уповіла, ож
учителку позвали діла якогось діла у
Воловое. Она передала розказ учителкы не
розходити ся, бо коло полуденку прийде
друга учителка из головної школы, котра
была вуд нас доста далеко – онь два

кілометри. Мама нашої учительки ищи попросила, обы мы были чесні и не чинили збытка. По сьому розказу она пушла домув.

Старшым дітьом такого фраю лиш треба было. Тетин Иван нараз узяв ся вшиткыми руководити.

– До полуденку ищи довго, то думайте, ож што будеме робити, – гойкнув вун из ганку.

– Идім до класу та будеме собі тихо читати, – предложила Василичина Могда, котра ходила у другый клас, но читала так файно, ги кой вода тече по жолобкови – рувно, скоро и без запинок.

– Давайте, – пуддержало єї пару дітий, но нараз затихли, бо старші ученикы, а за ними и моложі, зачали ся голосно сміяти из такого предложеня.

– Давайте тупати ся, – подав свуй голос Петрув Иван.

– Тото тупаня уже усьым надоіло. Ми знаеме довкола школы каждый спряток и найдеме го из запертыми очима, – аргументовано удхылив се предложеня Криванятський Василь.

– Будеме робити свальбу, – авторитетно проголосив Тетин Иван.

– Я буду староста, – уголосив ся Федір Анни Пациної.

– Якый из тебе староста? То треба знати, што и як говорити. А ты уйдеш до дошки та лиш мекаєш ги баран. Учителка вытягат из тя слова ги оцанками.

– Та мало тко може ги ты цоркотати языком без ряду, не думаячи ци розумное кажеш, ци май булш дурное, – уображено удказав на то Федір и удыйшов мало май дале вуд Ивана, обы не дустав уд нього позаухо.

– Не серди ся, Федоре, но ты изоправды не можеш быти старостов. Там треба знати, што за чим, де и коли та што годит ся говорити, – побайловав углайхати цімбору Криванятський Василь.

– Старостов буду сам. Я из мамов був на многих свальбах и добре зятимив, ож што за чим має ити.

Нитко Иванови не став перечити, бо то, што вун казав, было правда. Вун рус лиш из мамов, бо був копылець. Мама його любила ходити усюди, де мож было упити та поїсти, и усюди тьогала за собов свого єдинака.

Иван, так ги бы ся старостов уродив, наскоро розпорядив ся, ож тко кым має быти и што робити за його командов. Вун перстом указав на тых, што мали быти гудакими. Николу Коникowego загнав домув за гусями, вытяг из жеба доромбу и дав єї тютчиному Юркови, за дверима школы найшов бляшаний лавор, дав го нанащчиному Ивану и повів, ож вун буде бубнашом. Фулимчиному Мішкови дав свою пищалку, што єї усе носив из собов. Дівкам повів стати уворох коло гарадичув и співати латканкы, коли вун повість. Я ся онь здрыгнув, кой вун покликав ид собі

мене. Я пудыйшов и Иван возвістив, ож я буду молодым, а Верхувська Могда - молодов. Тогды я онь пожаловав, што ношу біленькі ногавиці на реміньови из файнов прячков, бо, бізувно, ож лиш из – за них Иван мене и уділив. Но слухати ся было мусай и я сів над гарадичами, а коло мене и Могда. Она, ги мені ся привиділо, была рада, ож на молоду Иван выбрав єї, а не якусь другу дівочку. Иван наскоро пудобрав из малых дітий дружбу и дружку, а из переросткув – старшину молодых. Приданницьов уголосила ся быти Чемерисчина Євка. Майже думала, ож Иван дасть юй мед та цукрыкы діла свальбовых, и из того ся штось и юй дустане.

Иван проголосив, ож свальбу будеме бавити из того міста, кой молодой забирает молоду из обыстя єї старшины и веде до себе. Вун уповів, ож яку новту маюг граты гудакры, кой старшина має тихо, без реву пустити слызу, а молоді маюг танцьовати у каріці, як вун скомандує и гудакры заграюг. Свашкам вун наказав латкати лиш тогды, кой дустанут вуд нього знак руков. Вун указав, як буде махати руков, а дівкы подумали, што то є команда, и завели собі на увесь голос:

Уд стола до порога
Утоптана дорога,
Родинка утоптала,
Кой віниць цюльовала.

Свашкы співали єдну латканку за другов так, ги бы робили то не малі дівочки, ай статечні жоны.

Гудакры грали свальбову новту, но у ную май было чути бубнаша, котрый из усьої силы товк якимось дротом по лавору, ги по феделці бубна, а по дошці копачом, задаючи ритм. Фатьовів Иван заставив стати у велику каріку, а у центр єї завів мене из молодов, дружбом та дружков и заставив усьих танцьовати. Єден из тых хлопчуков, што были у каріці, пыскливым голосом заспівав:

Та ци я був не легінь,
Ци не выбиваниць,
Єден ходак из кобылы,
А другый – свиняниць.

– Ты што, уже пьяный, што такую дурницю співаш? – гойкнув єден из танцюющих.

– Яку знаю, такую и співаю, – удказав невдатный соліст.

– Слухай, яку треба співати, – заявив критикующий, и файно, так што майже усьым ся полюбило, завів:

З високої полонины,
Котило ся пластя,
Подзад кого гуляеме,
Дай им, Боже, щастя!

Співаючого пуддержали усі свальбові из боку молодого и затягнули на дяку родичам молодой:

У высокүй полонині
Росте ружа ясна,

Алманах

А в нашої молодії
Родина прекрасна.

На то гості молодії удказали:

У високуй полонині
Росте ружа темна,
А в нашого молодого
Родина приемле.

За тим уже усі свальбові затягли
многими голосами:

Та мы собі родиниця,
Родиницьов бдеме,
Та мы собі, родинце,
Далеко пуйдеме.

Свальба ся гет розвеселила и
выходила из пуд контролю старосты.
Ивана уже нитко не слухав, каждый робив,
што хотів, додержуючи ся лиш єдного – не
быти тихо.

– Што то за Содом и Гомора? – учув
ся чоловічий голос уд церковної фары,
котра была вуд школы через дорогу метрув
за сорок.

У єден момент свальбові притихли,
бо увиділи на торнаці фары намісника,
котрый служив у церкви Службу Божу,
сповідав челядь и одпускав їм гріхы. Ид
ньому уже бігла учителчина мама и
сушиговала ся перед превелебным, ож єї
донька мусила піти у Воловое, а діти мали
чекати другу учителку. Пару челядин
пудыйшло ид плотови школы и из иных
хыж, што были недалеко.

Раз видиме, як орсагом не йде, а
біжит молода дівка. Я нараз ся догадав, ож

то учителка, котра нині має заміняти нашу,
бо у руці она несла таку ташку, ги єї мала
наша учителка.

– Што вы творите. Та вы такый гвалт
пудняли, што скоро на теметові мертві
устанут из гробув и прийдут сюды, –
гойкнула она на чим зайшла за фіртку
ограды школы.

По тых єї словах усі ухопили, ож то є
точно учителка.

– Ану скоринько йдеме до учебного
класу, – скомандовала.

Малі діти нараз побігли, а за ними
потягли ся и великі. Послідным зайшов
Иван, а за ним и учителка.

– Но што то было? – зазвідала ищи до
того, як дуйшла ид своему столови.

Діти сиділи мовчки, дивили ся на неї
и думали майже то, што и я, ож яка она
файна. Она мала такі великі очі, ги на
образи у святых. Красное цвіту соломы
волося єї было поділено проділом на дві
нерувні части и заплетеноє у товсті и довгі
косы, што я их ищи нигда не видів. Косы у
неї не висіли на плечох, ай были пудвязані
так, што робили на плечох штось подобное
до вінця. Мое діточое заворожєня красов
учителкы перервала она сама, кой
гойкнула и онь пудскочила:

– Я ищи раз звідую: што то было?

– Свальба была, – супукуйно удказав
свальбовый староста.

– Ачей ты ся женив? – зазвідала уже
не так мириговано.

– Нет, не я, ай Иван та Могда? –
удказав.

– Хто то є, пудниміт ся, –
скомандовала.

Мы из Могдов устали. Она зачала
ревати и ледвы выговорила, ож нас Иван
заставив быти молодятами.

– А хто гримів у лавор и дошки? Хто
грав на гусльох та щи якуйсь біді? –
продовжовала дозвідовати ся учителька.

Ги по команді усі гудаки устали из-за
лавиць. Учителка скомандовала им вийти
и обернути ся тварьов ид дітьом, што
сиділи на лавицях. Иванови приказала
пуйти у дрывітню и принести пять поліи.
Иван дуже радостно то пуд-кліпа-ока
зробив, но проявив такоє стараня, што
занюс шість дрывчат. Учителка дала
Иванови и гудакам по поліну и заставила
их держати над головов из вытягнутыми
руками. Як увиділа, ож єдно дрывча
лишило ся, зиркнула на мене и каже:

– И ти, молодой, иди стань ид ним у
шор.

– А чому я маю нести покуту, кедь
мене заставили быти молодым? –
запротестовав я.

– Туй звідаю лиш я, а ты робиш то,
што кажу я, – пудчеркнуто строго удказала
учителька.

–А я не пуйду,–категорично удказавя.

– Ищи як пуйдеш, – сердито
гойкнула, пудбігла идо мні, ухопила за
руку и зачала тягнути из-за лавиці.

Свободнов руков я ся хопив за
другый край лавиці, упер ся обома ногами
и не дав ся. Учителка якыйсь час изо мнов
ся моцовала, но зробити нич не могла.
Розчерленіла ги бурак, но майже докус
охляла, она выгойкнула:

– Сомар! Упертый сомар! Дурный
сомар! Сиди, десь сидів, но уд теперь сися
лавиця буде ся кликати «сомарськов», а за
нив будут сидіти такі недобрі діти, ги ты.

– Тай добре, най я буду сомар, но у
куті стояти из пуднятыми руками та ищи
из поліном не буду, – пробуркотів я собі
пуд нус.

Я не памнятаю, ци учила нас дашто у
тот день тота, на муй дітвацький позур,
накулко файна, натулко и недобра
учителка. Видит ми ся, ож одпустила нас.

Я не став розказовати ни мамі, ни
татови, ож што ся стало у нас у школі того
дня. Но знав им, ож до них то дуйде. Но
старшого брата, котрый ходив уже до
основної школы, де были не лиш два
класы, а цілых сім, я зазвідав:

– Ты, Мішку, даколи видів сомара?

– Лиш на малюнку та у єдному
кінови, – отвітив.

– А ци правда, ож вун упертый и
дурный? – зазвідав я его.

– Што упертый, то точно. У тому
кінови вун не хотів вести вуз через муст.
Як го керманич не тяг за мотуз, бив
кербачом – вун из міста не рушив, –
розказав брат.

– То, може, не хотів ити, бо натулко дурный, што терпів битя? – предположив я.

– Гадаю, ож скорше розумный, бо пуд мотором, што пушов на муст, усьо затріщало и розпало ся. Щастя, што мотор устиг якось имити ся передком землі и не упав у ріку, – удказав брат.

Мене братув примір порадовав и я рішив, ож буду упертым до науки, буду ся файно учити, обы усі увиділи, ож хоть я и сижу на «сомарськуй» лавици – я не є дурный, ай дуже розумный. Я попросив брата и єдну из сестер, обы ми помогли научити ся розлучно, без беканя и меканя, ги подакотрі діти, читати, рувно и чисто писати, не схыбляти ся при рахунку. И кой через якийсь час до школы прийшли инспекторы, котрыми руководив сам директор школы, и перевіряли читаня, писаня и рахованя, я робив то ліпше, ги подаякі ученикы другого класа. Мене похвалив директор за то при усьых дітьох. Як перевіряючі пушли, Тетин Иван, котрый був організатором свадьбы, пудняв руку, ож хоче штось казати.

– Но кажи, – позволила йому учителька, хоть и бояла ся, ож вун, як усе, штось лопне не до ряду.

– Пересадіт мене на «сомарську» лавицю, бо я тоже ся хочу учити на пяткы.

– Кобы то помогло, я бы тя пересадила, но я гадаю, ож тобі, Иване, треба не лавицю міняти, ай своє удношеня

до ученя, – удказала и наказала Иванови сісти, де сидів до теперь.

А я и сам довго не муг собі убяснити, чому я так добре ся учив, и не лиш у дїтвацькому віці, но и у старшых годах. Видит ми ся, ож діло было не лиш у «сомарськуй» лавици, но и у чомусь иншому. Бо за таков лавицьов мої браты и сестры, накулко я знаю, не сиділи, а учили ся ипно майже усі. Учителка, котра выгадала «сомарську» лавицю, через якийсь час лишила ся тої роботи, торговала у бовті, уддала ся за порядного легіня. Они народили и выкохали шість файных діточок, из котрых выросли порядні люди – робутні, чесні, гожі.

Я не раз и не два стрічав свою «учителку єдного учебного дня», бесідовав из нив от душі, но про «сомарську» лавицю ни я, ни она не раз не згадовали. Она, думаю собі, забыла тот трафунок свого житя, бо у неї было повно усяких добрых діянь, радостных и смутных житьовых епізодув, котрі утіснили из єї памняти нечомный случай, што став ся у молоді годы. Я хоть и тямив – гніву на неї не держав. Та и не было за што. Годило бы ся скорше подяковати, бо и дотеперь подаколи думаю, ож тота лавиця хоть малу, но зограла свою добру роль у мому формованю ги особности.

Алманах

Капац Юрій

Родив ся у мукачовському селі Новое Давыдково 8 септембра 1998 року, де жив до свого десятироча. В році 2008 вєдно з рódичами имігровав на Чехы, у Прагу, де жиє и теперь. Парадоксално, айбо якраз по переїздови ся зачав интересовати истóрийов сво́ї Отцюзнины – Подкарпатя. Тяжко му йшла адаптація у новóму краю, рідко ходив гуляти з новыми цімборами, бо не привык був на такий великий вариш. А кой сидів дома у хыжи, часто ся рыв у Интернеті, глядав дашто про свуй рудный край.

Так якóсь и натрафив на шелиякі руснацькі сторінкы у соціалных сітях, дяковучи котрым зачав май глубоко ся задумóвовати над сво́йов бесідов, културов и націоналнов идентичностьов.

У 2018 році у соціялнуй сіті «Facebook» заложив свуй властный русинський портал, котрый так и назвав «RUE – Русинський портал», там ся ділить з русинами світу нашов бесідов, літературов и даколи своїм никаньом на вто, што ся творить на сьóму світови.

Позад недостатку модерної русинської прозы, заняв ся єї товмаченьом. Товмачить з руської, украинської вадь инколи и чеської бесіды. Казкы, котрі увыйшли у сєсю зберьку, были переложєні з книжки «Казкы Верховины», што напечатана русьськым языком.

На днешный день розроблять русьско-русинський онлайн словник, заложенный на великому словнику И́горя Керчі, тестова верзія котрого є доступна на його сайтови (www.rueportal.eu).

Член чеської орґанізації цімборув Подкарпатя, уд кóтрої був делеґатом на XV Світовóму конгрєсови Русинув.

На будучность має много планув и буде ся старати реалізовати чим мож булше з них, бо вірує, ож принесуть нашому народови много хосна.

Казки Верховини

Про трьох вадасув

(записав казку П. Лизанець у селі

Чорнотисово од А. Косика)

Ци было, ци не было, а жили собі раз три вадасы. Часто ходили на вадаску, а жун лишали дома. Сердили ся на них жоны за йсе, айбо нич не годни были вчинити.

Зойшли ся раз й зачали думати, як бы чоловікув од вадаскы удонаджити. Думали, судили й надумали ся, же заткавуть їм цівкы пушок. Так й вчинили.

Зобрали ся газды на польовку. Ходять лісами, лугами. Стрічавуть дичину, а пушкы не стрілявуть. Промотали ся так до пузнього вечора. Зайшла їх нуч у лісі. Рушили домув, айбо заблудили ся.

Мусай было дагде ночовати. Розкласти бы огонь, та што, кедь швабликув не є. Туй позеравуть: у темноті ватра горить. Коло ватры челядники сидять, грівають ся.

Туй єден ловець уповів:

– Иду лем, я попрошу головню, та огонь розкладеме.

Пушов вун огонь просити.

– Добрый вечур! – поклонив ся уд челяди, котра сиділа пиля ватры. – Ци дали бы сьте нам огня?

– Огня даме, кедь нам розкажеш казку, у котруй бы не было правды. А кедь буде у нной правда – уріжеме ти з зад ремінь.

Зачав вадас казку приказовати.

Приказовав, приказовав, тай правду уповів.

Урізали му з зад ремінь тай пустили гет.

Так было й з другим вадасом. Пушов уд ватрі третій.

– З двох сьме уже реміні урізали, – варовали го люде пиля ватры й зачали слухати казку.

– Коли муй няньо був легіньом, а мама дівков, загнали ня на млин. Намолов им муку у мішкы, а мішкы были такі, ги мышачі хвосты. Верг им їх на вуз, запряг им когута з мацуром. Везу муку лісом и туй раз – што йсе? Голову м забыв на млині. Приязав им вуз уд букови й пушов им на млин за головов.

Вернув им ся назад, виджу: на букови тому дупло, а у дуплині – мед. Дупло вузькоє, не доставу ни руков, ни ногов.

Товды м ся склубачив й заліз у дупло. Виджу – у дуплі ціла бочка. Удручав им бочку вон, затерхав на вуз й повіз домув. Хотів им занести бочку до хыжи. Несу ї у двері – не стає! Пробуву у оболоч – таде! Товды м просверлив у дверьох дірку й через нї задів им бочку до хыж.

Увиділи люде, же у сьов казці не є и краплі правды й дали ловцю огня.

Переночовали вадасы, а нарано найшли путь домув. Од товды їх на вадаску булше не тягло.

**Як єден чоловік уміяв волув на
тапловку**

*(Записав казку Иван Чендей у селі Новое
Давыдково од В. Сливки)*

Жили раз у Новому Давыдкові, на Мукачовщині, чоловік з жонов. Дітий мали много, а газдування – ниякого.

Думав, думав чоловік, як бы ся газдовати, вирішив купити си малых бычкув, угодувати їх, продати, а на уторговані гроші купити землю.

Так й вчинив. Купив бычкув й ходить за ними, годує. Бычки уже такі, шо мож їх сміло запрягати, айбо біда – ни воза, ни ярма у худобного чоловіка на газдуванні не є. Догварив ся з сусідом: сусід дає ярмо и вуз, вун – волув и так будуть газдовати. Айбо то уйшло не так, ги кой си думали.

– Йване, уставай! – гойкать сусід серед ночи: потребовав шось одвезти.

– Ньит, – рішив Иван, – ліпше я продам волув. Уже порядочно пудросли.

Й погнав волув на торгы у Берегово.

Лем та торговиця пудла была: худобы много, а челяди безмала й не є.

Простояв Иван з волами цілий день, а нико д ньому й не пудойшов.

Погнав Иван волув дому. За Яношами став спочити. Воли ся пасуть коло путя, а вун сидить, спочивать. Позирать, жене чоловік з торгув корову й теля. Тоже, бізувно, не продав.

– Ньюроку, файна корова, – думать си Иван. – Великое щастя мати на газдуванні

корову з телям. Каждый день молоко, каждый гуд теля. Молока доста и дітвакам, и продати ся лишить. Тай усе у хьжи гроші. Мож пак буде вуз купити, и ярмо, а кой корова си бычкув приведе – туйкы маєш и волув на газдуванні...

– Поміняву я волув на корову, – рішив Иван. – Може ще й гроши мало приверже.

– Ей, міняйме ся, – каже чоловікови. – Я ти волув, а ты ми корову з телятком.

Позирать чоловік на Ивана й думать, же тот фіглює. Айбо коли увидів, ош Иван му каже важно, согласив ся:

– Но добрі, давай!

– Та, може, бы сь щи мало добавив копійку?

– А но, за што там доплачовати? Міняєме ся, та міняйме ся, а не токмити ся начинаш...

Та й поміняли ся. Погнав си чоловік волув, а Иван – корову з телятком.

Айбо у єдному селі корова стала, ги соха, тай не з міста. Навірно, з сього села была.

А якраз тогды го минали два возы: єден з людьми, другый – пустый, од першому приязаний. Навірно, коні люди продали, а вуз ся лишив.

– Великое діло вуз. Муй сусід як ся пышив возом: серед ночи ня будив. А кібы м уміяв корову на вуз? Може, доплатять ми дашо. Пак бычкув куплю, угодуву, тай буде у ня своє тягло й свуй вуз, – думать си Иван.

Зопер торговцюв, шо на возі ся везли.

– Мінйяме ся! Я вам корову даву тай теля, а вы – вуз.

Позиравуть на нього купці, и не розумівуть ся: ци фіглює, ци правду їм каже...

– Та се файный вуз! – уповів єден, обы прихвалити товар.

– А шо, корова пудла, ци шо? – удповів Иван.

Увиділи купці, же Иван не фіглює. Одъязали вуз, узяли корову з телям и лишили Ивана з возом серед путя.

Имив ся Иван за рудину тай тягне вуз домув. Тягне, тягне - докус ся умучив. Два кілометры пройшов, сів спочити. «Но, – думать си, – докідь дотягну сись вуз, закляв бы ся, та ногы простру... Лем діти ся сиротами лишать».

Видить, жене кось з торгув козу. «О, коза – коза не корова, – думать си Иван. – Корова жре май много, та и малі діти єї дозирати не пуйдуть. А коза їсть мало, май легко єї угодovati, и сіно косити не треба. Діти ся козы не боять. Корова буде мати єдно теля, а коза нараз дакулько цаплят».

Тай поміняв Иван вуз на козу.

Жене козу домув, а на стрічу му йде чоловік з гусков под руков.

– Де съте были, – звідать ся чоловік, – де йдете?

– Та на торгах им був, уже домув йду, – удповідать Иван.

– Та се вы купили козу? – звідать ся дале чоловік.

– Айно, – каже му Иван.

– А керт маєте? – не перестає ся звідати чоловік з гусков.

– Та маву, невеликий, – удповідать Иван.

– Огов, та вы, чоловіче, задарь козу купили. Коза – то біда у керті. Вшыткі дерева обгрызе, обскубе. Єдну мороку з нив будете мати.

Покрутив Иван головов, та начав думати як бы ся козы збыти. З нив, направду, сама морока буде.

– А може, бы съте ся зо мнов поміняли? Я вам козу, а вы ми гуску... – звідать ся чоловіка.

– Но тать, поміняти м ся годен...

Йде Иван дале, стрічать челядника з курицьов. Попросив закурити, тай розказковали ся.

– Виджу, – каже чоловік, – купили съте гуску.

– Гуску, гуску. – каже Иван.

– А шо з нив думаете чинити? – звідать ся Ивана челядник.

– Та гуска яйця нанесе, з них ся улуплять гусята, я їх угодуvu, продам й бычкув куплю...

Не устиг Иван и договорити, а чоловік му каже:

– Ага! Єдна морока вам з сьов гусков буде! Муй сосід тоже гусок мав. Діти їх пасли, та раз ся єдно гуся стратило.

Розсердив ся сосід й утовк діти так, же у тюрьму го верли!

Зажурился Иван. «Направду, – думать си, – не буде ми спокою з гусками. Худоба она файна, и заробити мож непудло, айбо, Бог знає, шо ся годно стати. Пуйдуть діти гуси пасти, стратить ся гуска, я діти пубью, заберуть ня жандармы, вержуть у тюрьму... Тай лишать ся діти сиротами».

И спомнив Иван, як го у дїтвацтві товкли за то, же лисиця гуску была украла.

– А вы бы, – каже чоловікови, – не поміняли курицю на гуску?

– Та чому бы м не поміняв, поміняву!

Узяв Иван курицю, тай натішений, йде домув. Ай так куриця бульше яйиць несе, ги гуска, тай пасти єї не треба. Так си йде думавучи, тай видить, ош шось курици пудло: почорнів юй гребїнь.

Проходить коло циганув.

– Йване, здыхать твоя куриця, – каже циган.

– Здыхать...

– Дай ми єї, я ти таплóвку дам.

Позирать Иван на таплóвку й думать: «Направду, буділарь – діло порядчнóє. Даколи д нам заходжувуть сосіды на навщаву, давають дітям крейцары, а класти їх не є куды, та тратять ся. А кедь їх у таплóвку складовати, за гуд бы ся туюлько назберало, же, може, бы м й бычкув купив».

Узяв Иван таплóвку й йде домув. Видить – кум путьом ся везе.

– Сїдай, подвезу тя! – каже му кум.

Скочив Иван на вуз, та везе ся. Слово за слово, розказав Иван вшитко, як было. Засміяв ся кум й каже:

– Но, продав ись, Йване, волув – клади алдамаш.

– Йо, пак чому бы й ньит! Пойте, куме, туй якраз генделик коло путя.

Зайшли у генделик, упили. Иван гроши не мав, та заплатив таплóвков.

– Та ты ся як хóч, Йване, жони на очи указати? – смівучи ся звідать кум.

– Моя жона ми й пув слова пудлого не уповість! – каже Иван.

– Не уповість? Она з тя, братчику, кожу здоyme! – спорить ся з Иваном кум.

– Твоя, може, бы й зняла, а моя – ньит! – удповідать му Иван.

Учув їх бесїду корчмарь, заинтересовав ся й чекать, шо дале буде.

– Но, Йване, годен им ся з тобов поспорити, же дустанеш бїду од жоны за твою дурну голову.

– А я ти, куме, вшитко дам: й хыжу, й керт, й вшытко-вшытко, шо маву – кедь ми жона хоть єдно слово уповість.

Поспорили кумове, а корчмарь за судю пушов. Обы вшитко было чесно, корчмарь документ склав. А у документі написано: кедь жона Иванови повість хоть єдно пудлоє слово, газдувство Иваново йде кумови. Кедь ньит, кум дасть Иванови волув, вуз и ярмо. Та й міхы з муков, шо у возі має, у подарок.

Приходжує Иван домув. Корчмарь з кумом пуд оболком стоять, слухавуть, што Иванови жона уповість.

– Йшов им з волами домув, – приказує Иван. – Виджу, жене чоловік з торгув корову з телям. Та думаву, добре бы было уміняти волув на корову. Молока сьме свого николи не мали.

– Йо, добрі бы было... – вздыхать жона.

– Но та я уміняв, – каже юй Иван.

– Но та де корова? – звідать ся жона.

– Почекай, жоно, не пилуй ся. Жену я корову домув, а она стала, ги соха, й ни кроку з міста, – продовжать Иван розказ.

– Закляла бы ся! – добавила жона.

– Я єї уміняв на вуз. Виділась, як сосід ся тішив з воза? – звідать ся Иван.

– Виділа м! – удповідать жона, тай звідать ся, де вуз...

– Йой, што м ся намучив з тым возом, до теперь го у пічунках чуву. Тягнув, тягнув им го, тягнув тай думаву: но, туй ми кінець.

– Йой, чоловічку, нашто си такі старости на голову узяв? – шкодує жона Ивана.

– Уміняв им го гет на козу, – каже Иван.

Розказав жоні вшитко так, ги было, а она му й слова пудлого не повіла.

– Но а таплówka де? – звідать ся уже жона.

– Та стрітив им кума по путьови, розказав им му вшитко, а вун каже, же

алдамаш треба было покласти, – каже жоні Иван.

– Айно, алдамаш треба было, – удповідать жона.

– Но, а корчмарьови я заплатив таплówka, знаєш, же м гроший не мав, – приказує Иван дале.

– Тай добрі! Правильно сь вчинив. Лем бысь здоровый був, и я з тобов, тай діти наші. Будуть пак й гроши, й таплówka, будуть й волы...

Туй до хыжі забігать корчмарь, натішений, же дустане дашо з сього спору. Гойкать:

– Ану шіковно, Йване, заганяй домув кумовых волув з возом!

Алманах

Косак Ганна

Косак Ганна родила ся у селі Вирхня Визниця Мукачовського району Закарпатської області 23 октовбра 1985 року.

Писати зачала у школьні роки. У 2000 роци вступила у варишську літературну спілку «Просвіта». Перші стихы были напечатані у алманасі «Струни Душі», варишських новинках «Панорама», «Срібна Земля» и «Високий Замок».

Дакотрый час не печатала ся, айбо у 2018 роци зачала наново писати, стала членом Літературного обєднання «Рідне Слово», котрым керує Тетяна Рибар.

*** 1 ***

Коли над лісом сонце сяде
И видко всіх ялиць вершкы,
Летить ми серце у Карпаты
И співать, ги малі пташкы .
Задує файный фрішний віхор,
Роздує біды и жалі
И лица радостні из сміхом
Жиють на сую святуй земли.
В очах не є обіды й фальши,
Туй кажуть в очі так, ги є.
И уважавуть тых, ко старші.
Землиця сили нам дає.
По полонині ходить правда,
Глядаючи тернистый путь.
И де б не був ись в сьому світі,
Про рідный край свуй не забудь.

*** 2 ***

Коли ся вертаву
У мої Карпаты,
Хочу ся май довго
Коло них обстати...
Воздуха у груди
Мні бы лиш набрати,
Ялиці шовкові
Руками обняти...
Не треба ми гроший,
Парадні палаты,
Лем бы свою хыжку
Туй из боку мати...
Видіти долину...
Горы й Верховину,
Чути потук в лісі
И їсти ожину...
А коли сніжком ся
Мої горы вкривуть,

Од красы такої
Серце й душа млівуть...
Ся Земля священна,
Як ї не любити...
Тяжко на ній жити
И мусай робити...
То уже проблема,
Ко не розуміє...
Ткось иде в чужину
Тай там постаріє...
Там го не обдує
З гор пахнячий віхор...
Рудным не запахне
Й слызы де подіти?...
*** 3 ***
Прошу виберіть мене -
Вся біда Вас омине:
В лісі не буде и пня,
Прошу виберіть меня.
Путі заллю всі асфальтом,
Навчу всіх метати сальто.
Уберіть ня президентом -
Поспілкуву ся з контентом,
Буду файным Робін Гудом -
Житя стане райським чудом.
Фіглі файні туй настрочу,
Олігархув всіх проучу,
Будуть повними комори
И построю файні школы.
На уроках будуть фіглі,
Обы до ний діти бігли
Без планшета й телефона
И ненужного жаргона.
Жонам найму я служанок

Обы мали вільный ранок.
У "Креденци" посидіти,
З цімборками потусити,
Упити коктейль, мохіто
И подумати про літо.
Хлопам уділю гараж,
Обы зняли з плеч багаж,
Упили си по пивкови
Тай при повному столови
Шойт, пикниця и колбаса --
Втікне голод гет до фраса.
Зменшу всі тоты податки,
Зроблю діточкам площадки,
Обы мали де скакати
Й старшину не роздражати,
Обы ся радостно сміяли
И здоровыми зростали.
Бабкам, дідикам стареньким
Куплю чоботы тепленькі,
Ліками їх обезпечу,
Облегчу їм жизнь старечу.
Кедь я стану президентом,
Склею собі рот "Моментом"
Обы не лем говорити,
А хоть дашто и вчинити.
Так шо, люде, вы фіглюйте
И за чесных голосуйте,
Возьміть з креденца погар -
Я ваш новый Аватар!

*** 4 ***

Куплеты
Біжить Гафа долу кертом,
Аж побила ноги.
Чоловікови вповіли,

Што ун носить рогы!

Одойшли парадичкы
У Гриця на керті -
Видко, што не є жоны,
Бо гаті роздерті!

Было се в єднум селі.
Были всі старі й малі
Бургаловы повідвали,
Брейк и чардаш танцювали.
Барабан и балалайка,
Бугі-вугі , зажигај-ка.
Босоркані повтікали,
Бо такого не видали.
Бийло сегінь так скавав,
Бізонь, ребра поламав,
Бив собов так, ги у дурі,
Бо ззів звечера пасолі.
Бухав , танцював, свистав,
Бештіями убертав .

Білки й зайці прискакали,
Бо такого не видали.

Анця чамкать и смакує,
Абрикосами торгує,
А Артур заліз на мур,
Аж напудив усіх кур,
Анцуг фірмовый роздер,
А сміє ся, ги бобер.
Анця чотко так позерать,
Аж юй диханя ся сперать,
Апетит си нагуляла,
Аль Пачіна уявляла,
Айбо то лем був Артур,
Азарный малый Амур !
Анці створив романтик
А нажер ся та утік!

Алманах

Меґела Анна

Меґела Анна (по-дівочному – Йолич) – родила ся 10.10.1948 року в селі Туря-Пасіка Перечинського району у багатодітній сім'ї колгоспників – Катерины и Михайла Йолич.

Учила ся в Туря-Пасіцькій восьмирічній школі и Перечинській середній школі-інтернаті. У 1966 році поступила на філологічний факультет УжДУ, який закончила в 1973 році. Робила на заміні вихователі в дитсадках с. Зарічово, Дубриничі, Раково, Перечин; піонервожатів у школах с. Сімер, Сімерки, Туря-Пасіка, учительков української мови и літератури и завучом Сімерської ЗОШ I-II ступенів, учительков української мови и літератури и завучом Перечинської ЗОШ I-III ступенів, а також учительков русинської невідної школи.

Из 2006 р. – голова Перечинського районного общества им. А.Духновича. Была членом редакції культурно-белетристичного журнала «Отцюзнина». Пише по-русинськы стихи и новелы, даякы из них печатали ся в ж. «Отцюзнина».

Мати трьох дітей. Жие у Перечині.

Правнуки Духновича живі!

Красный Подкарпатський рудный край,
Богом нам даровані Карпати.
Про русина благодатный рай,
Милый серцю, хоть и не богатый.

Чистый воздух, звірка у хашах,
На полянках ягоди, косиці,
Рыбка плюскотить у поточках,
В студничках – цілительна водиця.

Щи уд сивых рокув давнины
Наші горы стали притягати

Из запада й востока стороны
Ближних и далеких супостатув.

Из нас ся збытковали прийшлякы,
Запретили наш язык и віру,
Присвоили наші співанкы,
Непокорных гнали до Сибіру.

Многих повела судьба у світ
Ліпшого життя собі глядати.
Сіє ся по світу їхній цвіт –
Корінь же обстав ся у Карпатах.

Дякуву Всевишньому Творцю –

Милостьов Його мы сохранині,
Русины од прадідув, отцюв
Благо туй газдувуть и по ныні.

Й днеська неприятелям повім
Просто в очі, сміло й одкровенно:
«Правнукуы Духновича живі,
Род русинський вічний, незнищений!»

Чи довго будуть щи Карпаты зеленіти?

Вже нучка облягла изранені Карпаты,
Де був буковий ліс, лем пні ся пстали,
На сердцю тяжко так, што хоче ся ревати,
Змирити ся не мож, же так ся стало.

Туй всяка была власть, но ліс бечеловали
При чехах, и мадярах, и при совіцькуй
власти,
А в вільнуй Україні вже так догаздовали,
Што злодії-паны, што хочуть, можуть
красти.
Бензопила вищить – падуть здорові буки,
И звірька в паніци біжить у скалы.
А долары и євро плывуть панам у руки,
И їм все мало, мало, мало...

Керниці вусохли, мілівуть ріки,
Гряде біда, яка ся щи й не снила...
Де нам найти такі пресилні ліки,
Обы ся в головах панам штось прояснило?

Вбы ся задумали, же вічно пановати
Щи не вдало ся нікому на світі,

Што перед Богом будуть удвічати
За їх гріхы не лем они, а й діти.

Чи довго щи Карпатам зеленіти
И потятам у хащах щебетати?
Не буде скоро вже чому радіти,
Кедь так в державі будуть газдовати!

Бездомноє мача

Малоє мача тулить ся д мені
И нявкать, гибы хоче штось вповісти,
Я маву молоко у кантяти на дні
Та дам му, може, хоче їсти.

Домув принесли ми го дівочки
Й просили, бы м взяла го годовати,
Щи й красні подарили ми чічки,
Бы м їм не годна была удказати.

Прийшло на гадку ми (а было то давно),
В дітдомі проzywали ня «бездомной мача»,
Страшноє в голові крутило ся кіно,
И гурько плакала душа дітвача.

Слызы ня заливали уд жалю,
Де мої мамка й нянько, де моя хыжа?
Нико ми не вповів: «Я тя люблю»,
Гибы я было не дівча, а звірька хыжа.

Иду – и мачатко біжить за мнов,
Вно бавити ся хоче, як и маленькі діти,
Я му уддам усю свою любов –
На старость й так не є ї з кым ділити.

Сповідь

Прийшла до мене Старість, позирать
просто в очи
И каже: «Я вже туй, хоть ты ня й не чекала,
Пожити молодым, я знаву, каждый хоче,
Но час на вто дає ся дуже мало.

И ярь, и літо твоє вже минули,
Прийшла студена осінь з слякотьов,
дождями...
Ци ты довгы ушиткым вже вернула?
Ци їх вертати думаш щи роками?

Студену зиму хочеш перебыти
В здоровлю, радости, и Божуй благодати.
Та так ся и царям не удає пожити...
Ты много вже насіяла – пора бы жати».
– Кедь ты прийшла, то прияти тя мушу

Из тяжостьов в ногах и болях в тілі,
Лем, прошу тя, не лізь ми в мою душу,
Я знаву, яка м є на самум ділі.

Така, ги булшость: добра и не дуже,
Зробила м, што могла – не вшиткоє вдало
ся,
Не все на помуч йшла, як другим было
гурше,
Лем виділа себе, коли мені вело ся.

– Така, ги всі? За вшиткых не ховай ся,
Бо каждый сам за себе мусить удвічати!
Помаленькы на другый світ збирай ся,
Што заслужила – то и будеш мати.

– Почекай! Не шатуй! Не хочу я вмерати,
Дітий лишати, внуки, не убрані поля...

Без мене сиротами обстануть ся Карпаты
Їх, може, нико так не любить, як люблю я.

Слызы здушили ня – и плач учули внуки:
«Што вам ся, бабко, сніло? Може, штось
болить?»

Погладила м малу, взяла єї на руки
И здогадала ся, што ми теперь хыбить.

Прости ми, милый Боже, за Тебе забываву
В роботі, у забавах, у деннуй суеті,
И лем тогды, муй Господи, за Тебе
споминаву,

Коли ми дуже тяжко у житі.

Помилуй, Отче муй! Гріхы свої не скрию,
Бо тягнуть ня д земли. Помилуй и прости!
Ты видиш и без того, як я гріховно жию,
Дай мені час, обы м духовно щи могла
рости.

Новак Володимир

Володимир Новак родив ся 13 януара 1945 рока на Сіверному Кавказі.

По навершенню старшины на їх отцюзнину - Подкарпатя, учив ся в Хусті, школі №2, а дале - в Хустському лісотехнічному технікумі.

Після службы в совіцькуй армії робив у Иршаві, продовжив ошколованя у Львовському політехнічному інституті.

Робив у вшиляких строителных організаціях Закарпатя аж до пінзії.

Пише поезію и прозу русинським, русьським и украинським языками.

КОШАРДЯ

То поле здавна звали Кошардя
Вадь Изськым полем люде называли.
Пройшли часы, и я иду до тя,
Туды, де мої путі пролягали.

Тадь дуже давно, я вто не лічив,
Тым Кошардям маленькими ногами
Уд варсилости до Изы исходив,
За руку держачи попрі своєї мамы.

Изськоє поле все зо мнов,
Ріка попуд гараву гомоніла.
Овто – отцюзнина, де був я сам собов,
Овто – што всьо житя ми часто снила.

Кой Изськов улицьов йшов хресный ход,
Несли иконы, знамено, павізы,

Процесія, котров ишов народ,
Тягла ся д Хуста уд самої Изы.

Уже на голові ми сідина,
Айбо душа ми спокою не знає.
Вто Кошардя - моя судьба єдна
На старі дны ми в душу позирає.

10.06.18

Так не роблять

Душевна доброта и готовность помочи
дакому у біді, майжень, генетически
закладені у русинську натуру, и русинам
подеколи видит ся чудницьков чиясь
наремна сохтос декотрых людий.

На кунцевуй остановці у ранішню
маршрутку сіла молода, красно вбрана
жуночка из трьохручных доньков, яка

щобетала из мамков по-руськы. Они были, майже, из донецьких переселенцев. За кулько остановок салон автобуса переповнив ся. У проході люде уже тіснили ся, а туй ищи якось утиснула ся стара, згорблена бабка из повнов тяжков ташков. Бабці ни сісти, ни ташку покласти. Жуночка из дітваком сиділа попре, каждая на окремому місті, и старший чоловік, што стояв коло них, попросив жуночку узяти доньку на коліна, обы посадити стареньку. Попросив дружелюбно, тихо. Не знати уд чого, сися молода, красна жуночка так ся узвырила на сього чоловіка, што изчудувала людей в автобусі...«Я заплатила деньги за два места и не собираюсь никому ничего уступать!» - изкричала мамочка. Єї дітинка напудила ся уд крику и притиснула ся од матери. Туй уже заїло чоловіка, вун утяг гроші, десять гривннов, дає їх жуночці, обы посадити бабку. «Уберите ваши вонючие деньги, ничего я уступать не буду!» - не позиравучи на осуд людей, кричала сися гамішна пасажирка.

Так и доїхали до кунця.

Недоброє чувство укликала на себе сися руська жона.

У нас так не роблять.

04.07.18 р.

На старі дны

Силный, гордый характер чоловіка на старі дны даколи стає тягостно и єму самому, и близкым му людьом.

Муй сусіда по дачі, 82-ручний пінзiонер, нияк не муг измирити ся из своим днешным житьом, из реалнов слабинов тіла, айбо не духа. Толковый инженер-строитель довгий час був керовником великої фірмы, а тепер усю свою енергію направив на невелику дачу, де плекав дакулько дерев сада, лугош вина и держав курник из галубятньов. Даз 30 курий давали мнясо и яйця його родині, а голубы были давньов страстьов уд дітинства.

Жона жила из доньков-дохторков у файнуй варишськуй квартілі, а старый сам жив и газдовав на дачи. Докидь ищи бировав, наробляв из хозяйством, паровав корм про птицю, копав ся у саду и в кышкерты. И зимов, у студінь жив на дачи позад курий и голубув, сокотив обшаря. Раз на тыждень, у неділю, йшов дому у варош. И жона, и донька упрашовали го лишити ся дачі, ба згирдный характер старого не давав исе изробити. Гадав си, ож вун ищи при силі, ищи може и себе обойти, и газдувство не стратити. И, майголовное, нико ним не буде командовати.

Даколи брав го бетяг, айбо вун усе вертав ся на свою дачу. Раз лем стало му пулло, што ледва узвав доньку по мобілці и мусай было лячи у коргаз. Газдувство занепало. Птицю спершу обходили сусіды, а пак газды порізали ушиткі кури, лем из голубами не знали што робити и вни голодовали, не усе мали воду пити и зачали гинути. Старый дуже переживав за

них и мереговався из того. Тяма за тым, што вун сам винный у сякому, што не послухав жону и доньку, не уладив своє життя, обы не быти теперь таков тягостьов рудным людьом, увесь час їла душу и творила душевну буль. И сися нестерпимо остра, нестихаюча буль уд глибокої скалки у самое сердце, што не збыти ся уд неї, а терпіти єї уже зовсім не є сил. На сих переживанях старый чоловік дуствав інсульт. Уже місяці лежить дома, слабо говорит и нич не памнятат.

На дачу нико не ходит, голубы удало ся продати, сад здичавів, велика часть плота упала на землю, хижа зовсім змарніла. Прохожі из сумом ся дивлят на даколи ипное газдуськоє обшаря, котрое теперь ни держати у порядку, ни продати, бо никому го не треба.

Недавно м йшов попри нього. На голубятні сидів сивый великий голуб, любимый газдом, майже вырвав ся на волю и прилетів дому. Через день го не стало, лем сивое піря было роздерто на бетоннуй ярді, де вун любив ходити.

Нич не слідно, обы ткось був пиля обшаря, и не знати, ци живый старый газда, вадь спочив из Богом.

30.07.18 г.

Варишські етюды

Дожили сьме

За остатні часы наші люде пережили много властий, айбо такого чуда, ги днишня, ни єдна власть не чинила.

Што сим уздрів на свої очи и був тому свідком? Попри варишської автобусної інновації усе сохтовали торговати своима статками жоны из ближньых сіл. Продавали з рук зеленину, крумплі, молоко, печеню – усьо, што лем было домашньое на продаж. Сяк было и того ранішнього часу, кой я чекав свого автобуса и невально пудслухав бесіду єдного купця из торгашков.

Старый чоловік, явно бетяжный, из палицями попуд руку, трясучи ся, ледва говорячи, просив ся у торгашкы за білі лопаткы, што вна унесла на пяц продавати, бо дуже ся злакомив на пудбиваний суп из лопаток. Кой жона уповіла ціну, купець зачав ся шупати за гроші и ледва назбирав їх, обы заплатити за покупку. Пак уздрів крихтяну жменю кропу и петрушкы, а гроші на них у нього не доставало. Слово за слово, и купець уповів, ож вун послі інсульта, жиє сам, бо жона недавно умерла, инженерна пінзія мала, кидь не помуч донькы, то не ужив бы днесь. Торгашка, старша сільська жона, лем пуддаковала за сякоє, бо и на селі жити стало дуже тяжко, робити нигде, усьо дорого, а за газ, за електрику та дань мусай много платити. Гроший хыбит на самое важное. Так исі двоє старенькых, сегіняшных людей щиросердечно ділили ся своим убідованым житьом.

Купець попрощав ся из жонов и уже майже пушов, лем вна наскоро наклала му у

ташку до лопаток повну жменю кропа и петрушки. И обы вто не было задарь, ги милостиня, уповіла, ож вун переплатив за лопатки. Кой старый удойшов, вна из щиров горичюв уповіла сусідцы: «Но, та дожили сьме до сякого из нашов властьов, што уже инвалід не може ужити».

Я из великым бечалованям услухав сисю праведну жону и из болесным серцьом уд свойої тяжкої сцены помалы пуйшов на свуй автобус.

30.07.18 г.

У маршрутци

Маршрутний автобус - такый соціалный транспорт у вариші, у котрому даколе ставут ся конфлікты межи людьми.

Сисе – така собі курта, случайна мініатюра нашого общества из його хыбами, проблемами у каждоденнуй динаміці свого Ранішня, переповнена маршрутка у час «пік», трясучи ся на препаскуднуй асфальтовуй дорозі, помалы ся рушала уже не спираючи ся и не пудбираючи челядь на попутных останках. Даз на середині маршрута мусів стати, обы упустити пасижиров из автобуса. Такой у нього заскочили два дітвакы – вошколяники 2-3-го класу из своима великыма школьным гатижаками за плечми. У варишському транспортови школяри їздять задарь, лем мусять указовати проїздный папірь. Автобус уже рушив, кой шофер зазвідав у сих дітвакув їх документи, и вни передали

їх му у руки. И туй стався галаман. Шофер одноє посвідчення вернув, а за другое уповів, што забирає го, бо папірь уписаний на ученицю 6-го класу, што малый їздит в автобусах по чужому документу, котрый теперь изнищит.

Дітвак зачав ревати, просив ся из маршруткы, обы лем йому вернули сестрин проїздный білет, бо вун свуй стратив. Сестра го пошкодовала, дала свуй, а сама пушла пішо.

У маршрутци стало тихо, челядь зачала слухати сисю сваду. Шофер папірь не вертав, лем нарікав дітвакови, ож вун брехач, паскудь и завто буде покараный. Говорив вто на публіку доста голосно, обы и другі чули, який вун справедливый и пунктушний, дуставучи сам удовольствие од того, што дітвак увесь час німо ревав, часто схлипувучи.

Публіка у салоні зацікавила, майже каждый шкодовав малого, лем сиділи тихо. У нас так прийнято, навчено, ож ми ся можеме гнівати, возмуцати та лем про себе, бо знавут «не висововати ся», промыкати у собі чийось подлость, несправедливость...

Туй из середины салона продират ся д шоферови молодой, читавый фаттюв у камуфляжному шатюви, майжень, атовець, верг шоферови гроші за проїзд дітвака и згримав: «Бери гроші и верни малому папірь, вун уже дустав своє». Нараз зголосили ся сусідні жоны, ож нішто збытковати дітвака, што сись урок буде

пам'ятати надовго. За жонами урвав ся шум у всьой маршрутці. Шофер, видячи сяке, притих, вернув малому папірь и мовчки довюз людей до кунця маршрута. Челядь из автобуса уходила из чувством, благодарно дивлячи на фаттьова у камуфляжі.

А кидь не тот атовець?

А може, и поправді нам не достає и дуже треба ипен таких молодикув, што уже ся розучили мовчати там, де треба казати своє слово, стати спроти несправедливости и безчестя?

02.07.18 г.

ЦИГАНЧА

Из циганами мы жиєме у якомусь паралелному світови. Вни живут самі по собі, по своєю завряди, по своих законах, в окремушньому уд нашого часі и місті. Мы изовсім не интересуєме ся нима, и не хочеме розуміти їх, мерзиме ся куртых, припадных, людських контактув из сима людьми, а вни платят нам тым самым. Вто не є антагонізм, радше то є несумісность.

Я стройив доста велику пятиэтажку у новому мікрорайоні вариша. Недалеко уд ньої была изроблена мусорка из контейнерами, невысоким паланком, закрыта бляшаныма листами. Пиля ньої вічно копали ся якісь люде. Вто было мені по путьови, и я каждый день наскоро обходив сисю нєхарь и вонь. Была середина децембера из препаскудным

дожчом и вихором. Идучи попри мусоркы, вижу, ож изовсім молода, исхудала циганка бє по лицах свою дітину, даз 3-4- ручну дівочку. Я нигда не годе на такое позирати, став им и твердо уповів циганці, вбы не била дітину. Вта нич не уповіла, лем лишила ся дїтвака, котрое, схлипувучи, благодарно здріла на ня. Я невольнo приникав ся до сьої нещасної дітини. Изовсім змарнілоє, худое, змерзлоє циганча у мокрому, лєпавому цурьови, якусь тонкуй ширінці на голові, трясучи ся уд студені, никало мені у очі. Тадь и у мене дома діти, дві дівочки 3 и 5-ручні. Мені стрілило у тям, ож исе така сама дітина, лем циганув, котрых я просто не вижу наввидячки. И сися дітина у біді без усякої помочи. Туй дівочка надовго бєтяжно закашляла ся и побігла д матери, прячучи ся у єї віган. Я пудойшов д ним, дав 10 гривень и уповів, обы циганка напойила дітину горячим чаєм у сусідньому ларькови. Не знати, ци пила тот чай дітина, ци ньи.

На другий день я склав у пакет поношеное теплоє шатя своих дітий и дав го циганці, котра была пиля мусоркы. Малоє циганча упознало ня, щиро засміяло ся и простягло руку за грошима. У недалекому ларькові я юй заплатив за горячий чай и булочку, котрі дітина нараз изіла, и назад ми у спину чув ся єї болісний кашель.

Кой дома я поприказовав за ісе, мої діти дуже жаліли хвору циганську дівочку,

напарова́ли юй банку вареня, куклу-
за́бавку, вязану шапочку и теплі топанкы.

Што циганочка была рада сую передачи!

Слідуючым раном уся циганська родина
уже чекала мене. По́зад бо́лісної дітини
став ся нече́каний муй контакт из
циганами. Мою малу за́моту за хвору
дітину єї родичи прийняли за слабину́ и
зачали просити уд ня гроши, на што я
запросив їх на свою стройку сповнити
нетяжку роботу за файну платню. Уповів
им циганам, ож най хвору доньку дадут у
корга́з, бо вна уже має велику горячку и
цілоденный кашель. Як усе, заплатив за
чай и булочку и пуйшов по ділах.

Цигане на роботу не прийшли, на
слідуючий рано нич ми не казали, лем ся
удвертали у бук. Мала ще май кашляла, и
видячи у мені свого спасителя, через
кашель и слезы старала ся посміхати ся.

Я у вечур твердо рішив укликати до хворої
дітини «скору помуч» тако́й рано на місто
моюї роботи. Лем до мусоркы цигане рано
не прийшли. Не было їх даз два тыжні. Я
собі утямив, ож вни найшли собі другое
місто. Котрогось рана циган из циганков
на́зад копали ся у мусорци. Дітины пиля
них не было, а на рукав цигана був
повязаний чорный ма́шлик.

Я, нич не звідаючи, пройшов на свою
роботу. Дома м нич нікому за исе не
уповів, бо доста много суму, жалю и

чувства вины было переживати мені
само́му. 07.07.2018

Попик Василь

Попик Василь родив ся 06.04.1973 року в с.Липча Хустського району. Ошколювався в Хустській ЗОШ № 3, після якої робив на Хустській Фетрофілцевій фабриці електриком, відкредь був призваний в шоры Збройных Сил СССР.

Службу проходив у ЗГВ (Західна Група войск), в Німеччині. Після наунав ся в філіалі Київської академії МВС у Івано-Франковську. По завершеню учобы був направлений на роботу в варыш Ужгород, де жиє до днесь.

У 2017 роци зачав писати стихи на русинському языку.

НОВА ХЫЖА

Нова хыжа у селі,
Плоты цинкові нові,
В коцці файно всьо в дворі...
Лиш хлів та няріка старі.

Гроші довго туй копили...
Докры вшитко доладили.
Та до хыжі не идут,
В няріці усі жиют...

Хыжа стойит на параду,
В няріці жиют из заду,
Хыжа буде про діти,
Треба дале в світы йти...

Молоді годы проходят,
В няріці усі ся сходят...
Діти вже повыростали,
З ташками ся в світы подали.

Они не хочут, вбы казали,
Шо старі їм хыжу дали.
Тай хыжі такі не в моді,
Строят нову на городі...

В старуй няріці газдуют:
Там варят, там и ночуют.
Внуки в школу туй пушли,
Вже опьят годы пруйшли...

Дві хыжі вже у дворови,
Нова буда є и псови,

"Нова хыжа" - вже стара,
Розобрати ї пора...

Слызу дідо утирає,
Бо ціну лиш ун юй знає.
Стройив довго... Тай не жив...
Здоровля з хыжов тыв лишив...

М А М К А

Сама ліпша на Земли
Вто є Рудна Мамка.
В серцю в каждого из нас
Є одділна рамка...

Всьо май світлоє, што є,
Рамка вта вміщає,
Й материнськов теплотов
Нас вна зогріває.

Кулько году бысь не мав
Рамку меш хранити,
Й до спочину живота
Мамку меш любити...

Вна нас родила у муках,
Жизнь нам присвятила
И які бы сьме не были,
Вна нас фурт любила...

Нынї хоче ми ся дуже
У йсю світлу Днину:
"Пригорніт ня, мамко, д собі,
Ги малу дітину"...

МОЯ УТЦЮЗНИНА

Термалні воды, буркуты,
Лыжні спускы и чаны,
Поле нарцису, Синевир,
Старі замкы, манастирь,
Водопады, винный подвал,
По межи всяды - гатар...
Сині горы, полонины,
Горні рікы и долины,
В хащи зворы и озера,
Красні вароши и села,
Липы, сакуры цвітут,
Туристы табунами йдут...

Вурда, брынза, суканиця,
Човлент, бограч и пикниця,
Шовдырь, гурка, лопаткы,
Смажені з часноком грінкы,
Лечо, лоці и гомбовцы
Рокот - крумплі, лангоші -
Наїме ся уд душі...

Копань - село з близнюками,
Сільце - з своїми парниками,
Иза - кошарковый край,
Липча - там оленям рай,
В Апши доллары збирают,
В Шаяні воду набирают,
Столы вам всяды накрывають...

Ты зазвідаш : " Де вто є?"
На сую Земли Русин жие,
Не лиш жие, а щи й газдує -
Най каждый вто пришляк учує.

БОГРАЧ

Бограч - вто вам не пудлива,
Не "уха" - з подушта,
Тай не руські ото "щи",
Де єдна капуста...

Не варят його у хыжи:
На шпорі, ци шпаргеті,
Ай варят го на природі,
Авать дома в керті...

Огень треба розукласти,
Обы грани было.
Вбы ся файно всьо зварило,
Не было, ги мыло...

В чугуннум треба го варити
Великум горницьови.
Инакшак будут вто помыї,
Усыплеш пак псови...

Мняса не пошкодовати,
Дымлену солонину.
Вже ня начало "морити",
Промыкаю слину.

Крумплю щи туды покладу,
Попригы - двох филью,
Часнок, моркву тай цибулю,
Зараз ся вбезсилю...

Вже бы м ишов, сідав їсти,
Но щи не ладноє...

Мусит быти " процедура",
Бо ото "сятоє"...

На маленькому огньови
Шість часу варити.
А дотуть мож из пивниці,
Вина націдити...

Рибар Тетяна

Рождена 23.08.1959 року у Мукачеві. Закончила Мукачовську середню школу №20.

Спеціальність інженера-геодезиста здобувала у Львівському Політехнічному Університеті у 1984 році, а 2014 року у Карпатському Університеті імені Августина Волошина. Має диплом бакалавра за напрямом «Психологія».

2019-го року здобувати диплом магістра образотворчого умілення у Херсонському Державному Університеті.

Є головною літературного об'єднання «Рудне слово», член Арт-клубу «Палітра-спектр», уміленського об'єднання «Райдуга». Член Національної спілки письменників України, авторка 14 поетичних і прозових збірок. Лауреат літературної премії імені Юрія Мейгеша і премії імені Олександра Духновича.

Не дай ми, Боже, розчинити ся в хвалі,
Не дай ми смілости впустити в ся гординю.
Най будуть для ня булшымы – малі,
И най душа ся не нуждає в милостині.

Мыє вода камінь

Мыє вода камінь, мыє,
Душа ми, як рана, ныє.
А таких є булше душ, як моя,
Я за них ся, як за себе, бою.
Айбо што я можу учинити,
Окрім того, што ся вчу усіх любити?
Сонце світить кождоу єднако,
Датко ся сміє, а датко плакать.
Всі межі собов исьме похожі,
Проросли сьме туй, як зерна Божі.
А земля в нас благодатна в Подкарпатю,

Туй маляр, румун й словак з русином –
братя.

Галичанин ся уживать з руським,
Єден другому давно вже руку тискать.
Легко сьме ся всі договорили,
Бо для нас Христос – то булша сила.
Та чому душа ми неспокуйна?
Доки у верхах щі будуть войны?
Позираву в воду з сього моста,
Чому людям нигда не є доста?
Мыє вода камінь, мыє.
Душа ми, як рана, ныє.
Моїм туй онукам жити,
Буду ся за них молити.

Подкарпатська заробутчанська

Заробуткы, заробуточкы...

Алманах

Лем не плачте, мої діточкы.
Не плач, жоно, красна, молоденька,
Мушиш спати без мене саменька.
Задув свіжий віхрик из Карпат:
Бистрицями, грезнами запах.
Быв туй дідю, быв туй няньо муй,
Верну ся и я, жоно, домув.
Дома глина, як солодка масть,
А водичка – ллє ся в рот сама.
Теплый, як душа, дарабчик паскы...
То што ліпше туй ги дома – казка.
Мої руку, мої мозолі,
Не треба вас на мою землі.
Упє из ня силу чужина,
налльи, жоно, погарчик вина.
Я туй наллю, най ся втопить жаль,
Лем Бог знає, де жалю межа.
Чому мусай утікати з дому,
Чом так жити тяжко молодому?
Може, сынови дам ліпшу дольку,
Не треба му ани чешку, ани польку.
Най русинку убере навікы,
бо она честує чоловіка.
Заробуткы, заробутокы,
Як ростуть без нянька діточкы.
Не бануй так, солоденька моя,
таких много, як з тобов мы двоє.

Чула м, чула м

Свічко, свічечко, гори,
Доки не загаснеш.
Яворику, яворы,
Уросли съте красні.
Паде листячко, паде,

Цілою пополудни.
Чула м, чула м од людий,
Што пішов ись блудом.
Чула м, чула м, што она
Не є од ня краща,
Што в селі она єдна
Лем така пропаща.
Свічко, свічечко, гори,
Не чади ув очи.
Нич ми булш не говори!
Чути тя не хочу!
Паде листячко з вербы,
Паде на водичку.
Кедь ї хочеш, та люби,
Цюлюй єї личко.
Што паскудной – не біда,
Не шкода тя, хлопче,
Бо фрайирку ти хіба,
Лем когут не топче.

Свальба

Кладуть в селі шатор,
Піч ся вже мурує,
Йоні, ги оратор,
Усім диригує.
Зношувуть ся кури,
Яйця и сметана,
Удкрита капура
З вечера до рана.
Паленка зварена,
Свині попалині,
Дружбове з дружками
Ходять, ги вшалині.
Вішавуть березу,

Алманах

Барвінок притягли,
Нашой село криза
Ищи не досягла.
Слава Богу, вшитко
Люде дома мавуть.
Из вариша рідко
На помуч чекавуть.
Сокачки в катранах
Місять, ріжуть, парять.
Єдна перед другов
Так чесно ся старать.
Лавиці поклали,
Столы накривавуть,
Гостять ся помалы,
Фіглювуть, співавуть.
Кіста попечені,
Осы в чоколаді,
Застивать кочоня
В пивниці на ладі.
Гентеш варить гурку,
Ткось хрінь рисилує.
Мацур собі муркать,
Дідо смолі дує.
Молоді ся журять,
Май они ся мавуть.
Ліплять на капуру
«ПРОСИМЕ ЛАСКАВО!»
Пантлики, балоны
Заязувуть діти.
Пес вже в буді конать,
Мусить всьо терпіти.
Їдіня му пахне,
Промкнув літер слины,
А тоті лем з кухні

Мечуть солонину.
Воробкы всі ситі:
Тыждень ся туй гостять.
Такі, гі корыта,
Черева вже носять.
Завтра прийдуть гості
Пішком, на машинах,
Не менше, ги двісті,
На сесю гостину.
Прийдіть до нас тоже,
Хоть лем на пувчаса,
Кождый вам укаже,
Де звернути з трасы.
З Лемберга – направо.
Наліво, кедь з Чопа.
Ліпше на біцігльох,
Аводь автостопом.
На тыждень май мало
Ладіть ся гудіти,
Бы сьте памнятали
Вудкіль наші діти.
Де май свальба файна,
Де май добрі люди!
Наша хыжа крайна –
Всіх чекати буду!

Про любов

Быстриці достигли, пристигавуть грезна,
В бумбульках ся зберать сила величезна.
Бере ся из сонця, из землі святої,
Из воды, из серця, из душі простої.
Тече житя корчом, перейде у жилы,
Вбы душа співала, бы ся серце било.
Позераву в небо, як в зеркало чистой,

Вижу ся у ньому из любого міста.
Де бы м не стояла, што бы м не чинила,
Та земля ми ліпша, што ня народила.
Тот ми край миліший, де орав муй дідо,
Де умерла мамка, щи не дуже сіда.
Де сыны май высші уросли за нянька,
Де друбні внучата схожувуть топанкы.
Де ми родять щедро яблыка й черешні,
Де любов у всьому, што дає Всевишньый.

Ода солонині

Соло-солони-солониночко,
Из цибульков їм тя з чесночком.
Масть пахнячу и шкваркы горячі –
Так вас люблю, аж даколи плачу.
Як так мож любити солонину?
Мати любить так, хіба, дітину!
Соло-солони-солониночко,
Сродна сестро хліба й паленочки.
Доки є в коморі солонина,
Доти серце моє не застыне.
Засолена, убужена, всяка...
Кобы м мав на жоны таку дяку.
Радость маю вам таку вповісти:
Без зубув мож солонину їсти.
Што біленька, што мягка вна, люде,
Класти ї пристав бым в каждой блюдо.
Так и жию: орю, сію, кошу...
Я собі булш ліпшого не прошу?
Лем, коли умру, у домовину
Покладіть дарабчик солонины.

Обробляйте землю

Люблю палачінты,
Галушкы из сыром,
Молоко студеной
Из горячым чиром.
Їв бы м паленята,
И рано, и вечір:
Дома вшитко маю,
Нигда нич не зычу.
Люблю квас и пиво,
Ненавиджу колу,
Узвар з чорнослива
Усе в нас на столах.
За воду з керниці,
За огурок з кертa,
Вірите ми, люде,
Пристав бы м умерти.
Молоко из пачок
Пьете порошковой,
В мене малой мача
Пье лем з-пуд коровы.
Вже пече вас зяга,
Гастріты вас мучать,
Хворота досягать,
Хворота научить.
Беріть землю в руки,
Доки є щи сила,
Бо шкода онукув.
Вертайте ся в села!

Рошко Володимир

Народився у 1957 році у селі Калник Мукачовського району. Учився в Ужгородському університеті на біолога. У 1979 році дустав диплом біолога-хіміка и зачав робити на біологічнум факультеті Ужгородського університету. Спершу лаборантом кафедри ентомології, а дале – асистентом, доцентом. Из 1992 року и до днесь – завідовач кафедри, на котруй проробив 40 рокув. Кандидат біологічних наук, доцент, нагороджений знаком «Відмінник освіти України» и державным орденом «За заслуги».

Выдав булш ги пувдрога стувкы науковых статей, книжок, монографій за бумбаку-боґару, за екологію, за исторію біології у Пудкарпатю.

Володимир Рошко – пудкарпатський зоолог, ентомолог, еколог, котрый пела науки и педагогічної роботи, пише вірші по-русинськы. Лауреат премії имени Петровція, автор книжки “Я дуркаву у ваші двирі”, Поетичным русинськым словом фіґлює из краянами, описує наші давні звичаї и сохташ. Як сам вун каже, хоче додуркати ся до сердця и душы каждого руснака.

АНИ ВОЛУ, НИ ПОСТОЛУ

Яслі у хліві непівні.
Де газды тоті шіківні?
Што у Краю газдовали,
Жали, сіяли, орали?
Де ся стратив наш сохташ?
Де руснак робутный наш?
То, што было, то пропало.
Чий руснакув не опстало?
Жили чєсно и робили,
Чєхув, мадярув кормили.
За дітій, за віру збали,

Од робіты сну не знали.
Пушла зємля у колгóзы,
Узялі од нас щи й кóзы,
Вóлы, кóні и корóвы...
Не лишіли нич в дворóви.
Не є зємли. Што орати?
Што робіти? Лячі спати?
Днеська звідаву од вас:
Чудный сон, ци чудный час?
Де суть вóлы, де ся діли?
Вовце, може, їх поїли?

Вул – руснацька худобіна,

Вумешкана се маржіна.
Што робўтна, што благенька –
Помуч файті не маленька.
Робить тяжко и помалы,
В Краю їх бечеловали.
Бычки мешкали, впрягли,
Бы робіли, бы тягли.
Чом забыв ся сьись сохташ?
Тот руснацький, давний, наш.
Я за волюб здогадав,
Клінець в голову загнав.
Бы руснакы затямили,
Як то воли їх кормили.
Днесь од волюб и газдўв,
Не опстало и слідўв.
Урядувуть паны так,
Бы став з каждого жебрак.
Фурт по жебови нас бьють,
Се такы й у завтра путь.

Де суть воли, де їх роги,
Де муцні, ги стовпы, ноги?
Ани хвостув, ни копыт,
Не зустало, ги на збыт.
Де робўтна марга днесь?
Закляла ся докус десь.
Ци їх пошесь покосила,
Ящуром худобу збила.
Чий забрала волюб вода?
Днесь за нима дуже шкода.
Лем на них ся бізовали,
З волами добрі ся мали.
Де газды, де вни пропали?
З волами їх приорали?

Наша земля чий не родить,
И газдўв уже не плодить?
Де ся стратив наш сохташ?
Свині не пасе кондаш.
Де коровы, чередарь?
Край наш має такү тварь.
Діды наші ся змагали,
Телек, землю нам лишали.
Бы сьме мали з чоґо жити,
Дітьом своїм штось лишити.
Спорозніли туй обыстя,
Ги карпатський ліс без лістя.
Комү треба днеська воли?
Стратили ся, ги постолы.
Чий руснакув туй не пстало?
По світах їх розметало.
Жиють там, де заробіти
Мож, бы файту прокормити.
Де платять, а щи й честувуть,
Де робўтных бечелувуть.
Ни руснакув, ани волюб –
Такү правду – гурьку, голу,
В Краю відиме мы днесь.
Іншак думали колись
Наші прадіды, діды
Ци чекали вни біды?
Земля, што їх годовала,
Задарь злодіям упала.
Не мож спознати днесь Край,
Утікавуть – се не рай.
Стратили ся наші воли,
Звіяли ся, ги постолы.

СТАРЫЙ ДУБ

Сéред по́ля ростé дуб,
Ги у рóті єдén зуб.
Ві́тор дує з вші́тких бо́кув,
Дуб туй сто́йить триста ро́кув.
Рóдить жо́луді, ги ма́кув,
Ко́лі ма́є фáйну дя́ку.
Лі́сьом собі́ т́ихо спі́вать,
До чужо́го нус не д́ивать.
В зимі го́лий, не ганьби́ть ся,
Ќучмов з голу́зя хва́лить ся.
Сам, ги па́лець, серед по́ля,
По́била його́ недо́ля.
Бра́тнов вші́тких поруба́ли,
А́ни пні по них не пста́ли,
Дикі свині д ньо́му хо́дять,
Ко́лі жо́луді уро́дять.
Жéруть, до́вкола на́ривуть,
Не нерво́зить ся, най жи́вуть.
То уші́ткі Бо́жі ді́ти,
Му́сай їх усі́х терпі́ти.
Най то бу́дуть воро́бки,
Бумба́кы вадь слима́кы,
Мыши, лі́шка вадь соро́ка,
Пози́рати – не моро́ка.
Лю́де гурше до́піка́вуть,
Мі́ры ні в чо́му не зна́вуть.
Фу́рт огня́ пуд ним кла́дуть,
Солони́ну туй печу́ть.
Здо́лы голу́зя блама́ли,
Но́жі в стовп не раз мета́ли.
И на них ся дуб не се́рдить,
Лем позирать и лем те́рпить.
Сту́вки ро́ку – хви́ля, бу́ря,

Лі́стя змі́тує, ги цу́ря.
По́зад сту́дени – спраго́та,
То́чить да́коли хворо́та.
Дуб ста́рый да́вно не пла́че,
Жи́тя до́вкул течé, ска́че.

Сам у по́лю ростé дуб,
Ги єдén у рóті зуб.
Щи до а́дде ліс сто́яв,
Без жалю́ його́ кось ста́в.
Сам са́мєнький серед по́ля,
Вже така́ у дуба до́ля.
Ві́тор ся у ньо́го впе́рять,
Дуб на вші́тко лем позирать.
Со́нце су́шить, до́ждь го мо́чить,
Да́где вже и ша́шіль то́чить.
Виді́в дуб за ту́лькі ро́кы:
Го́ря, ра́дости, моро́кы.
Виді́в че́лядь вун уся́ку:
И чужых, не лем русна́ку.
Австрі́якы – як газду́вуть,
Ма́дяры – як уряду́вуть.
Ста́рый че́хув пере́быв,
Затя́мів и не забу́в.
Ма́цкалі́ туй газдо́вали,
Мі́ры ні в чо́му не зна́ли.
Но́ва че́лядь днесь при́йшла,
Но́ву пра́вду туй найшла́.
Уже ше́ста днесь держа́ва,
Йншы́й пан и йнша сла́ва.

В по́лю пста́в ся єдén дуб,
Ги у ді́да в рóті зуб.
Види́ть дуб, ко што робі́в,

Видить, ко як походить.
Пережив вун шість держав,
Триста року позерав.
Докы туй рості самому?
И у доброму, и злому?
Лем стояти, позирати,
Листьом из собов шептати.
Я позвідаву старого –
Што буде у нас нового?
Де щи верже тых руснакув?
Ци насіє їх, ги макув?
Ци ся леленц сись розпаде?
Што на стул нам ся покладе?

Самый в полю стоить дуб,
Ги у роті еден зуб.
Де даколи ліс гучав,
Вун ту сиротов опста́в.
Час помаленькы течё,
Нич старого не печё.
Се лем суета довокóла,
Айбо́ про людей вошкóла.
Бо житя́ лем раз даё́ ся,
И оно́ не продаё́ ся.

ДЕ КОШАРЫ СЯ ПЛЕТУТЬ

Йза – село́ пела́ Хуста.
Хоть ростё́ адде́ капуста,
Не голубкы на столі́
У изян у голові́.
Верба́ челядь туй году́е,
Чудно́ тому́, ко се чу́е.
Йза – то не піссьий хвуст,
Пела́ неї ва́риш Хуст

Много́ меншу́ сла́ву маё.
Бо за Йзу вонь сві́т знаё.
Кошаркы, што туй плету́ть,
Де лем ся не продаву́ть.
Ни в Єврóпі, ани́ бли́зь,
Нигде́ ты не найдеш́ днесь,
Бы у ка́ждому́ дворі́
Лозу́ плелі́ у селі́.
Сись сохта́ш вже́ стувкы́ ро́ку,
Д ді́да-праді́да, нювро́ку,
Дітьом ся́ передаё́.
З ньóго жити́ ся даё́.
Ріжуть вербу́ вздовж́ рікі́:
Хлопы́, жо́ны ще́ й дівкы́.
Кору́ луплять, су́шать лóзу,
Ту́лько ї – не встаё́ во́зу.
Но а́ да́ле ся́ плетё́,
Чудо́ у рука́х ростё́.
Ко се видів, так ка́зали –
Майстру́в таких не стрі́чали.
Плету́ть, ги на́ гуслях́ гра́вуть.
Учині́ти так ти зна́вуть:
Побзера́ш – мож удурі́ти,
Чудуву́ть ся не лем ді́ти.
И кошарчи́кы, кошары́,
Уся́кої ту́ суть тва́ри.
Гойдалкы́, сту́льці и сто́лы...
Щи м не видів се́ никóли.
З лóзы́ бу́тория́ плету́ть...
А корча́гы які́ су́ть?
Ка́жуть, хыжу́ бы сплелі́,
Кобы́ купці́ ся найшли́.
Вздовж́ пу́тя, горі́ селóм,
Спе́ред ка́ждым ти́ дво́ром

Чудо сплетено з лозы.
Навертавуть ся слызы.
Золоті в изян є ру́кы,
А́йбо ку́льки то́то му́кы.
Вудумати... А робі́ти?
Так навче́ні оні́ жити.
По сві́тах прода́вучи́,
Час не є́ и приля́чи.
Страх робу́тні, добрі́, че́сні.
В помуч си́лы їм небесні́!
Щи й газду́ство, керт, худо́ба...
Лем е́дна грызе́ їх зло́ба.
Фурт на спові́ді то ка́жуть,
Ож ко́зі ро́гы за́яжуть.
Про изя́н ко́зы – біда́,
Не опста́ло б д них слі́да.
Ко́зы туй не бечелу́вуть,
За рога́тых най не чу́вуть.
Напа́сть сесе́, ги оге́нь,
Ло́зу грызу́ть вонь пуд пе́нь.
Бо без ве́рбы як туй жити?
Ке́дь не плéсти – што чини́ти?
Звы́чай сись, сохта́ш стары́й,
Три́мле ся, ги за́кляты́й.
Нам на ра́дость най плету́ть,
Здорове́нькі най буду́ть.

МЕТРИКА

Ма́ня вже не молоді́ця,
Ги пуд зи́му кенде́риця.
Крихту́ жжовкля, ма́ло ву́схла,
Кров у жи́лах ю́й загу́сла.
Ко́ліна на до́ждь боля́ть,
Пле́чі уно́чі свербля́ть.

Зуб ся ма́хать, пудло чу́є,
И на о́чі поносу́є.
Вже не го́дна хоть што ї́сти,
И май ча́сто му́сить сі́сти.
А як прі́йде ко́паня́,
Ва́дь в нове́мбрі лама́ня́,
Вся́гды ко́ле и бо́літь,
Лем лі́гати ї́ корти́ть.
Не є́ дя́кы заспи́вати,
Ци на сва́льбі заигра́ти.
Гро́ший бу́лше ї́сть паты́ка,
Тя́жка ста́ла ю́й моты́ка.
Ма́ня ся не розу́міє,
Чом фурт ме́рзне? Кро́в не грі́є.
Што є́? Чий ся похворі́ла?
До́раз з сьо́го ошали́ла.
За́кляла бы ся хворо́та,
И то́та тя́жка робо́та.
Чу́дує ся на́ша Ма́ня:
Як біру́є ку́ма Га́ня?
Ся жо́на не лем газду́є,
Паради́ть ся и малю́є.
Ка́віль ву́пье и за́курить,
Фурт сме́є ся, а не хму́рить.
Так се Ма́ню мери́гує:
Чом, ги Га́ня, ся не чу́є?
Се не фі́лі, се бі́да.
Чом, ке́дь я щи́ молодá?
Влі́зла ско́ро у ві́ган,
Пояза́ла кестема́н.
У село́ Ма́ня пилу́є,
Од свяще́ника учу́є,
Што за на́пасть ї́ хопі́ла?
Чий вре́клі? Нечи́ста си́ла?

Фара, туй є панотець,
Маня сіла на столець.
Ги на сповіді, повіла,
Правду чути лем хотіла:
Чом не відить, чом болять?
Чом у грудях ї давить?
Сесю сповідь слухать пуп,
За клубы, за хворый зуб.
Засміяв ся од небози,
Тыв трясє, ги на морозі.
Жоно Божя, зафейкуй,
Воколяри лем убуй.
Не реви и не дурій,
Очи в метрику задій.
Позирай, кільки ти року,
Дораз сімдесят, нувроку.
Ты давно не молодіця,
Сесє старость – не дурниця.

ЧИМ ПАХНЕ ВУТЦЮЗНИНА

Чим пахне Вутцюзнина, мильй муй Край?
Не носом го чути – душов чуву рай.
Што в нюм ти видиш, як ти го чуюш,
Коли ты од Краю далеко ночуєш?
Туй лугошом пахне, пристіглым вином,
Тым, де я вурос – руснацьким селом.
Лісом туй пахне, далеко керничков,
Свіжов, студенов и чистов водичков.
Пахне отавов, стятов валами,
Хлібом из мастьов, парадичками.
И йовнотанками пахне, сливками,
Пахне из сыром мені галушками.
Мамчину співанку чути тихеньку,
Виджу крузь рокы хижку маленьку.

Чим пахне Вутцюзнина днесь про руснака?
Докус не так, ги про чеха, словака.
Сохташ не такой має маляр, поляк,
Руснаком в Америці пстане руснак.
Чим пахне Вутцюзнина, мильй муй Край?
Прислухай ся д ному и позирай.
Не мож днесь го спознати – иншакым став,
Ачей го вкля, вадь го дако прокляв?
Десь ся завіяли честь и добро,
Жити по правді людий перейшло.
Про челядь не псталося нікус святого,
Не бечелувуть жону, вадь старого.
Місять закони топанков д болота,
Кого днеська тримле на земли робота?

У Краю днесь пахне таков баламутов,
Йшпен ги вліті пекницьов спліснутов.
Не пахне днесь хлібом, не пахне добром,
Пецом не чути, што гріє теплом.
Дідү наших в земли аж перевертать
Од того, як Край десь у бездну убертать.
Не дайме ся, братя, бы нас задавило,
Банду злодійську най бы морило.

Я хочу бы пахло у Краю добром,
Віров у Бога, домашным теплом.
Най пахне богатым обыстям, роботов,
Сміхом, здоровлям, а не хворотов.
Смереков най пахне, дубом и буком,
Бы земля, што родить, опстала онукам.
Най пахне нам сіном и молоком,
Земльов побранов, вадь чесноком.
Най шовдарьом пахне нам закуреным,

Хлібом у пѣцу, мамков спічѣным.
Най не воніть нам брехнёв и бідов,
Руснакы, честуйме ся межи собов.
Най пахне Великодньом, пахне Руздвѡм,
Хыжов, де м вѣрос, нашым дворѡм.
Учуйме, як пахне Вутцюзнина наша,
Навікы, руснакы, ся зѣмля є Ва́ша.

РУСНАЦЬКИЙ СОН

Што руснакови ся сніть,
Як позад робѡты спіть?
Які сны го тереблять?
Радувуть, а вадь гнівлять?
Што му сніть ся уночі?
Змученый – лем прилячі.
Ляже, нѡгы напростіть,
Очі зажмурів, фучіть.
Кѣрта нуч, дѡраз вставати,
Бы израна бировати.
Бѣхати собов до ночи,
Из чолá вонь лізуть очі.
Гнуй, корѡва, вилы, кѡса...
Плѣчі мокрі, ще й из нѡса
Вѡда цяпкать, годі втерти.
Не є часу ани вмерти.
А вадь цегла го добівать,
Відрѡ з мálтером одривать
Рѣкы змучені из плеч.
Сѡнце, вітор – и лем мѣч
На тот áллаш, дáле в мѣр...
Десь далѣко мѣлый двѣр,
Докус буряно́м зарѣс.
Бѣш собов, падѣш на нѣс.
Што ти гѡдно ся присніти?

Па́ру гѡдин, бы спѡчіти.
Чѡрноє сперѣд очій,
Хвала́ Богу, мож лячі.

Кѡнець тѣждня, по субѡті,
И по заклятѣй робѡті.
Гѡспѡди! Святá недѣля.
И не мѣсить бѣти хвиля.
Рáдость дѣсать, мож спѡчіти,
Дѡвже спáти – грѣх робѣти.
Од сяко́й благодáти,
Сон русна́к гѡден чекáти.
У нѡм видѣти обѣ́стя:
Зѣленіє довкул лі́стя,
Рѣ́жі, потя́та співа́вуть.
Дѣ́ти за столом чекáвуть,
Ма́мка з ня́ньком и жо́на,
Што кладѣ канчу́в вина́
Межі повного танѣ́ря.
Се розжа́лобѣть и звѣ́ря.
Рáдость дѣ́шу залива́є,
Ня́нько «Отче на́ш...» чита́є...
Сніть ся по́куй у до́мѣстві,
Крѣ́мплі, зѣ́рно у га́здѣстві.
У хлѣ́ві корѡ́ва сѣ́та,
Хы́жа бля́хов перекрѣ́та.
В шпáйзу шовда́рі, пі́кні́ця,
Из горѡ́вами пивні́ця.
Смі́х дѣ́точый у двѡ́рі,
И не ка́шлавуть ста́рі.
Пѡра́ючи, жо́на співа́ть...
А русна́к у снѡ́ви вмлѣ́вать.
Тѣ́лько ра́дости вун ма́є,
До́ки сон сѣ́сь позира́є.

Кўрта нуч и кўртый сѡн.
Вун, ги свальбяный балѡн,
Из суботы на недѣлю
Здѹе ся, ги хмѡра в хвилю.
Ужѣ сѡнце над хлѣвѡм,
Покуй стрѡтив ся из снѡм.

Коли час такый надѣйде?
Коли покуй у Край прѣйде?
Бы нас по свѣтах не гнѡло,
Од дѣтий не одрывѡло.
Бы не тѣгло ся залѣяти,
Блѹдом од бѣды втѣкати.
Бы сѣме дѡма гѡдни жити,
И на зѣмли сѹй робѣти.
Жити – не жебраковѡти,
В Краю сѣто газдовѡти.
Бы ся смѣхом тварь свѣтила,
А пуд бѡком дѣти, мѣла,
В рокашѣ здоровѣ бѣли,
Бы сѣме жили, не журѣли.
Най бы се не было снѡм,
А Вутцѹзнины теплѡм.

Свищо Иван

Свищо Иван родив ся 16 януара 1982 року в с. Олешник
Виноградовського району, Закарпатської області.

Закунчив Олешницьку ЗОШ в 1999 році и фізичный
факультет УжНУ 2004 року.

Робив у ТОВ «Джерельце» на посаді інженера.
Теперь робить заступником виконавчого директора
Виноградовської філії КС «Святий Мартин».

Жонатый. Має двох доньок и сына.

Зачав писати у 2008 році невеличкы твори
юмористичного характеру. На днешный день є модератором Фейсбук-спільноти
«Креденц сміху». До тепер не печатав ся.

Селфіманія

Селфі вчора, селфі днесь!
Што йсе люблю, вто кінець!
Всягды бы м ся фоткала,
Зсподу, згорі й доккола!

Губы пантлыком искладу,
Стоя, вадь на дашто сяду.
Камеру фронталну вклучу
Й фотосесію замучу!

Ци на кухні ци в шпайзови,
Вон на ярді, ци в дворови,
В спалні, в душі, у прийомнуй...
Де м не была – вже й ні помню!

У сусіды, на роботі,
Ци весела, ци в грызоті.
Ци сама, ци з цімборашков,
Голаруч, авады из ташков.

Кедь обзор ні досяє
Селфі-копач на вто є!
Утягну го сперед себе,
Вчиню фотьку так, ги треба.

Обрашкы мої вшиткы,
В Интернеті буде видко.
Щи покладу собі смайл,
Укладу у Фейсбук файл.

Буду там и так и сяк!
Пак собі покладу лайк.
Ану й вы ня зацініть,
Перст идгорі притрощіть!

Фоткатися – страсть моя,
Всі йсе люблять, знаву я.
Єден, ци компанія,
Сесе – селфіманія!

Современный шопінг

В Севлюши нині новий тренд!
Став дуже популярним «Секонд хенд».
В простонароді кажуть – туркалів.
Но што из челядьов ун натворив!

Вже тільки точок сих понадкривали,
Гибы малого базара мы вже не мали.
Пуд бовтом очередь, ги в Мовзолей,
Зараза йся притягує людей!

Всі соціальні групи туйка вижу.
Хоть в очереди я чекати ненавижу.

И еврика!!! Газда удпирать двері!
Сяк ся не рвуть на дісков увечирі.
Удну ня тупо силов задручали,
Та щи й при тому – ноги потоптали.

Учора м лиш топанки си купив,
А вже такі, гибы м їх гуд носив!

Ушиткі вдну так наспішно ся ривуть,
Гибы через минуту бовт закривуть.
На наручі си мечуть сесе шматя:
Куртки, сорочки, віганы и гаті.

Кедь хочу дашто взяти в свої руки,
Вже паніка избоку криво кукать.
«Ото вже я собі там надкладала!»
Ракаш уже до пупа наметала.

Сяк раз, пак другой резко ня удшили,

На шопінг сись ми дяку гет удбили.
Махнув руков! Та свищу я в сякое!!!
Йду на базар та куплю си нове!

Колорадський жук

Та галиба бы вас драла
Тай нечиста сила взяла!
Што ни гуд – істе ми душу!
Фурт ходити ид вам мушу!
Вто ни клоп и ни паук,
Паскудь – колорадський жук!
Лиш стебло из крумпля вон
- туй вас цілий гарнізон!
Полосаті тай крылаті,
Фурт голодні и пузаті.
Спочивку ми не дають,
Крумпляницю ми грызуть.
Ань їм тріскать за ухама.
Ізідять ми всьо на грома!
Мушу міры принимати,
Іду мийрег купувати.
В бовті мийрег є за п'ятку,
За десятку, за двадцятку...
- Дайте ми май дорогой,
Ефективный тай новый!
Шість пачок им верг у ташку,
Но тай пива взяв баклашку.
Звоню кумови: «Ты де?»
Каже ми: «В Караганде!»
Кажу: «Пой ми помагати
Колорадських поливати.
Йду дому лиш за водов
И рушаєме з тобов».

Дома скоро я в пивницю.
Тадь не вчиню я дурницю!
Єдно пиво нам на двох?
Вчуву вд кума я подвох.
Дволітрову взяв бакланю,
Файно зпольокав ї в бані
И челленого винця
Напускав им по вінця.
На прицеп бачкы зметали,
Воды бочку напущали.
Я за шпаргу різко дьорнув,
Мотоблок си остро пернув.
Мы на сідало упали,
Газу м дав – и вже погнали!
Вже й на поле прирулили,
Стали, мотор заглушили.
Згорі сонічко пече,
Долу з нас обох тече.
Обы мийрег нас не брав,
Навперш им обом налляв.
Бо чутка у народі є,
Шо йсе – противоядіє.
Пудыйшли сьме до дараба,
Бакы си заправили
И вба два на босу лабу
В шоры ся направили.
Жукув так, ги черешень!
Но, даме їм! Мы – огонь!
Ллеме так, што з крумплюв цяпле!
Майжень богарув вже хапле.
Шориком туды й назад,
Наливаву нам опьять.
Вже помалы й нас бере
Йсе противоядіє.

До кунця сього забіга
Кум помалы в шора лігать.
Гумбітлуву собі й я,
Зараз бде аварія.
Вже оба сьме невояшні,
Ги кой дві Пізанські башні.
Лабы вхляли, в дыни тлум,
Фарадный и я и кум.
Сяк мы жуку поливали,
Айбо мы ся не давали!
Ци жуку попадали,
Вже сьме вто и не видали.

Лінда

Ты вже на ня не кліпаш, вже ти ня не
треба,
Я був колись у тебе фаворит!
И укорчену фотку твою утягну из жеба,
Но в сердцю свічочка щи за тобов горить!
Сим фото вержу в бак, де мусор мечуть,
"Прощай" - прошепчу тихо я собі.
На дроті радо воробкы щебечуть,
Но радовати ся не є причин мені.
Увечері из травмов серця хожу,
Не є ми спокою, и мысль лише єдна:
Пак істи ти даву и на машині вожу,
Чого ж ня мучиш, не дасш ми сна?!

Ты втікла нагло до сусіда мого,
Не знаву, чим тя вун изчоловав?
Пак я давав ти вшиткого май много,
Так ги на сміх, добруткы ти метав!
Но раз я уникав причину розставаня,
Бо голос из-за плота твуй учув.

Поникав крузь дошки, а там кохання,
А я про йсе домак з тобов забув.
Та ци не муг тобі привести легіня я?!
Потерп уд сиї мысли мозок муй.
Не виділа ты кобеля з ночі й до раня,
Лиш муй ты сокотила супокуй.
Имня я твоє нигда не забуду,
Бо сучкы Лінды щі не было в ня.
Но мечу в мусорку вже й твоє блюдо!
Не вержу кустку ти ани єдного дня!

Чорна мачка

Притрафка зо мнов ся стала,
Та така, што жуть!
Мачка, вбы ї гута взяла,
Перебігла путь.

Та щі й чорна у придачу!
Втікла, ги оса!
Всьо! У жебі неудача
Й чорна полоса.

Кров застыла ми у жилах,
В грудьох ня грызе.
Кажуть за йсе старожили,
Ош ни повезе.

З сим ся мушу я змирить,
Дале йду вперед.
Лиш бы дома в ня не уйшов
Из жонов "концерт".

Став у бовті по путьови.
Треба штось купити.

Взьму цукрув дому в їжачкові,
Вбы ся придобрити.

Рошен, Світоч, Конті, Мілка –
Всяких им набрав.

Кильчигы в ня з понеділка,
Што м и не чекав.

Дома м цукром сим погостив
И жону, й дітий.

Было радости в них доста,
Ліпше й не найти!

Я на йсе усьо из боку
Тихо позераву.

Ко про мачку йсе придумав
Думава, гадаву?

З сього дня у забобоны
Я уже й не вірю.

Завто каждый день бон-бонны
Несу, ги в неділю.

BMW, скорость

Цімбор си пригнав з Європы
На євро-номéрах

Чистокровну BMW!

Што за нив умерать!

Фурт гланцує мікро-фібров
Уд пороху кузов.

Вдну панель ся так блистить!

И не слідно мухов!

Кедь ся хочеш з ним провезти
- треба ся ззувати!

Тай за тонірові скла

Не дай Бог ся ймати!

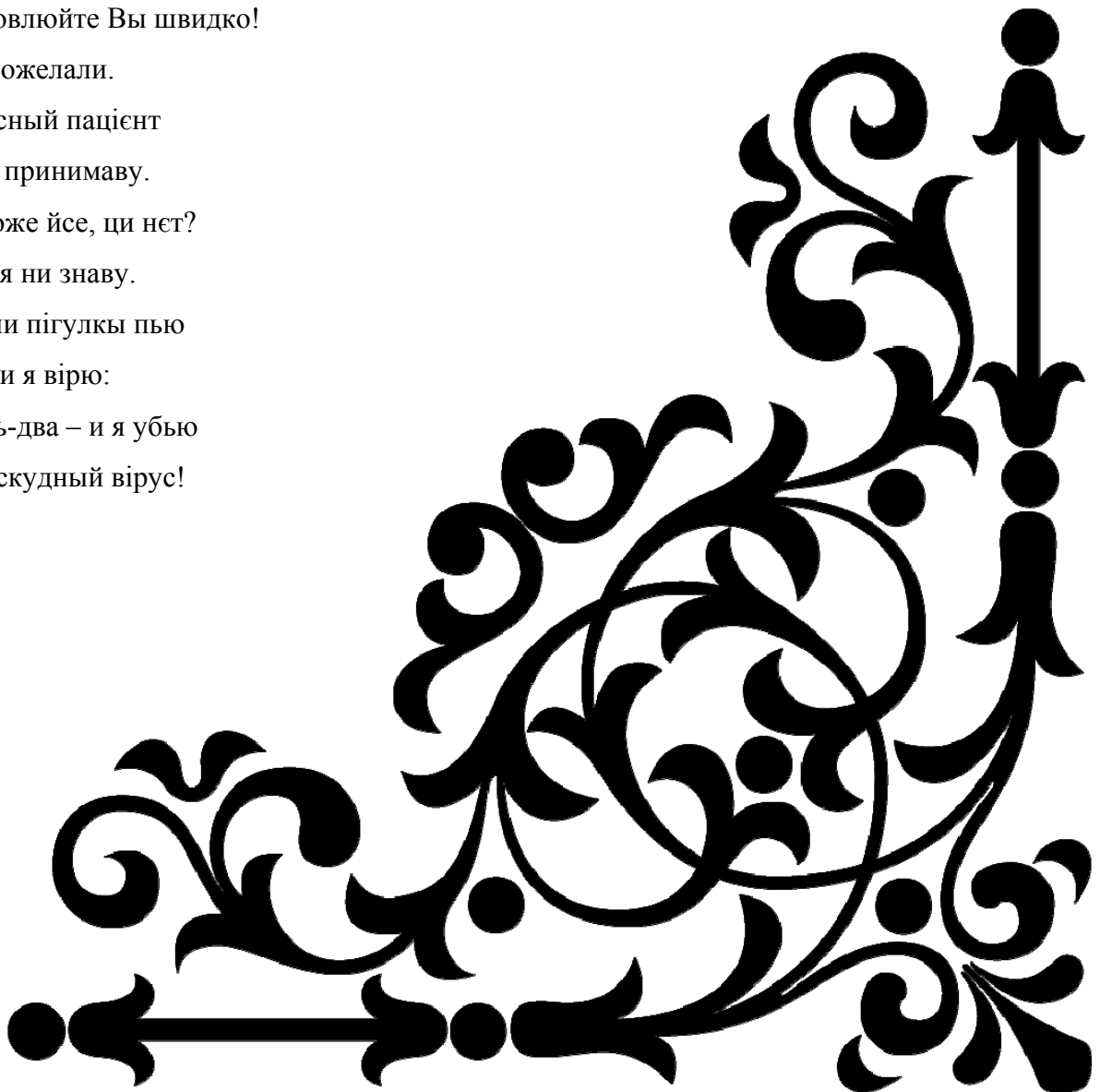
Пуд капотом трилітровый
Дізелный мотор!
Газ до полика утопиш
- Курить так, ги шпор!
Кличе ня з собов ся везти,
Вбы ся показати.
Я му мушу дати чести,
Ганьба удказати.
Повсідали сьме ся вба
У кожани крісла,
Тот мотор завюх раз-два
Й твердо на газ тисне.
Сижу збоку, наблюдаву:
Трощить поверх двіста!
А я так переживаву,
Што не є ми міста!
- Спадь на Бога! Де женеш?!
Я щи хочу жити!
- Што ты цімборику ссеш?!
Не хоч ся возити?
Кам май дале веземе ся,
Я ся щи май бою!
- Стань! Я прошу тя! Вб'єме ся!
... Кому я говорю?!
Спереду кривуля остра!
В мені всьо застыло!
Кажу му: - Из мене доста!
...В корчі закортіло!
Вун по фийках різко вдарив,
А ото не капчать!
Вже я вижу, як обох нас
На ... тото розмачать!
Очи м запер уд страху,
Молитву читаву...

Вспоминаву всі гріхы,
Што пред Богом маву.
Скрип колес, удар... и корчі
БМВ изперли.
Видко, щи нико не хоче,
Обы сьме умерли.
Лобовое скло домака
Паучину верло!
Кой ми голова, сараку,
На ньому ся сперла!
Улізаєме якось
Вон з металолома.
И вбникаєме, ци десь
Не є перелома.
Вд сього страху мы обое
Ся перехрестили.
Слава Богу, што сякое
Вба сьме пережили!
Уд товды я BMW
И задарь не хочу!
Ліпше я на Цітроєні
Тихо ся покочу.

Вірус

Очи стали в ня, ги скло!
Брови надтігаву!
Тай из носа потекло!
Йой, што кару маву!
Мучить кашель ни на сміх,
Што аж ня увертать!
За який паскудный гріх
Бог теперь ми вертать?!
У вошколi м був примером!
Щи й дустав медаль!

Годен був бы м бути й мером!
Не судьба. А жаль!
У патыци вже ня знавуть
Ліпше, ги газду!
Файно ся зо мнов вітавуть,
Кой до них зайду.
Лішту свою я їм подам,
Што ми дохтор дав!
Сироп, гомбы ищи й воду!..
Всьо ми прописав!
У міщук сесе ушитко
Дівкы ми зметали.
Выздоровлюйте Вы швидко!
- Мені пожелали.
Я, ги чесный пацієнт
Вшитко принимаву.
Ци поможе йсе, ци нет?
- Точно я ни знаву.
Жменями пігулкы пью
И в души я вірю:
Щи день-два – и я убью
Сись паскудный вірус!

Алманах

Таов Роман

Родив ся 8 септембра 1990 року в мадярському городі Вашарошномень, рус у Новому селі. Учив ся в Закарпатському лісотехнічному коледжі вариша Хуст. Там начав займатися артистичнов діяльністю, участувати в КВН и писати стихи. Продовжив учобу в Київському національному університеті біоресурсів и природохоснованя.

Адміністратор та спувзасновник Фейсбук-групи "Креденц сміху".

На даний момент жиє в Лондоні, робить барменом.

Жі́вот як гонка

Житя як біатлон, вам вкажу,
Ко го никав, тот пойме.
На стрільбі кедь фурт лиш мажеш,
На штрафный тя заверне.

Ипен так и челядь крутить,
Ко попаде в "молоко",
Себто зась на граблі ступить,
З тими зробить западло.

Як житя штрафный свуй круг
Вкотрый раз ты пробіжиш,
Будь розумный, а не плуг,
Бо опять на час влетиш.

Ко попаде в свою "ціль",
Дальше двигать по житю.
Ко пойме уд чого буль,
Вповість "ныт" своему нитю.

А ко й дальше пүлять косо,
Вперто стрілять хоть куда,

Тот в души ся
лішить босым,
В того все будє біда

Слово

Слово стра́шну силу має,
Акуратным треба быти.
Нигда вто нико не знає,
Чим ся годно обернути.
Словом у рекламі челядь
Заставляють купувати
"Дуже нужный" усім прилад,
Лиш бы хватило зарплати.
Словом выборы рішають,
Бо оно там кр́асне.
Словом пак и управляют,
Бо оно вже властне.
Словом в віру завертають,
Бо не бде спасіня.
Ним же и не выпускають,
Кедь прийде прозріня.

Словом мож спасти людину,
Словом мож и вбити.
Затягнути ним в трясину,
Вбы не хтіла жити. .
Арістотель так казав:
«Слово – то велика зброя».
Лиш не мат, вбы каждый знав,
Намáщений у три слóя.

Лайкы

Світ міняє ся, и в ньому
Прогрес – усьому голова.
Теперь коханьови шалному
Предшествує лайко-стрілня.

Колись на лавици сиділи
До ночі пузньої дівки,
Бо легіні до них ходили,
Вбы разом лускати щупкы.

И треба было добрі знати,
(Вбы не попутав дакий фрас),
Бо в месенджер не написати –
Мобілок щи не было в нас...

Дівок в селі не Бог зна кулько,
Не встигнеш – сам си виноват.
Судьба ти, значить, жмнякать дульку,
Хоть тому ты не дуже рад..

Кому везло, та пак вже двоє
Коров у поле йшли пасті

А діло вто ще молодое,
Усяке годно ся стрясті.

Но а теперь обы когось
Бодай на каву утягти,
Дівкы и хлопы всі чогось
Щитають: треба лайк верчі.

А вбы всім точно было ясно,
Шо всьо серйозно туй будé
Та треба класы версти рясно –
Всі наміры любый поймé.

И кой складе ся всьо у вас,
Ты лайкати не прекращай,
Бо кедь не є на фотці клас,
Та другу глядай, так и знай.

Я є Закарпатя!

Што є Закарпатя для инóї людини?
Высокі крáсні горы и зелені долины,
Поміж горáми з вувцями широкі полонины,
Ци світлый, щедрый дух простої
чилядины?

Грезно винограда, шо з лозы звисає,
Пак ароматом з бочки гóстюв опяняє,
З яфинув настойка, котра дух спирає
И здоровлям деца тіло наповняє.
Кухня сама добра, по крыхтáм зобрата
З чотирьох народів, шо нас окружают.
Всі ся туй збирают на любое свято,
Ко ся вже туй гостив, оті добре знают.

Алманах

Нарцисова долина ци о́зера в горáх,
Котрі та́їнством до ся із года в гуд маня́ть,
Замкы величаві, алеї в сакурах,
І мінеральні воды туй особняком сто́ять.
Україниць мадяра щі́татъ си за брата,
Тай румун із русином ся нигда не сважали,
Народами земля ися усе была багата
Каждый, ко што муг, сусідови давали.
Каждый шось для себе годен виби́рати,
Багатствами напов́нена обито́вана земля,
Для мене рудный Край не гудно розді́ляти:
Я є Закарпатя, Закарпатя - ото я.

Тудовші Сергій

Тудовші Сергій родився на мальовничому Закарпатті 24 августа 1976 року, в с.Велятино Хустського району.

В 1992 році закончив Велятинську середню школу, після чого повандровав на зароботки, чим і займається до днесь.

В 1994-1996 роках служив у армії. Жонатий, має доньку. Пише стихи на русинському і руському мовах. Являє ся членом Союзу закарпатських писателюв.

У 2018 році издав зберьку стихув "Моя чаша".

Дуже любить свій Край, свою Отцюзнину і вірит в світле будучное русинського народа.

МЕНІ З ТОБОВ ЛЕГКО

Мені з тобов так нині легко,
Я живу, дышу лиш тобов,
Ты моє сонце, моє небко,
Ба ци сисе, видав, любов?
Забыв им, де ся жура діла,
Тота, што фурт была зо мнов,
Мене из середины їла,
Бо замість ний - ты Любов.
Я хочу цвісти тай співати!
Огньом я буду тай водов,
Тобі одной вірші писати,
Одной тобі - моя любов.
Біда гурька, кой я ся журю,
Сплячи на тайстрі, міхом крытуй,
Кой серце своє не завгурю
Серед чужых світу побитый.
Біда гурька, не серенчливый!

Весна не гріє ня, не лащит,
Не похопный, ай не ліниый
Лиш зажуреный хожу наще.
Біда гурька, што в білум світі
Не чуєш мої співанкы,
Не віруєш мені ,планіті,
Што не цоркочу у склянкы`.
Біда гурька, што ты любити
Мене не будеш "дітвака".
А инак мож бы файно жити
Кой бы не йся - біда гурька.

Я ЩЕ, ШУГА, СЯК НЕ БАНОВАВ

Я ще, шуга, сяк не бановав за домуством,
Нигда сяк ня дому не тягло.
Кой бы было в души мойой пусто,
Я забыв бы про своє село,
А ни раз бы м не взяв собі вд серцю
Поле вто, што м из дідом косив,

Тай Неділю Свату, кой над дверці
Липу з хаші щасливый носив.
Про коровы, што м пас на толоці,
Тай про літньое щасте в саду,
Кой за пазухов, в моюй сорочці,
Черешинь было доста, "в біду".
Я забыв бы! Та докы "берую",
Споминати про любі часы,
Фурт їх вижу тай фурт ищи чую
Из дітинства звункі голосы.
Дай ми, Господи, широкі крыла,
Вбы отцюзнину фурт сокотили,
Вбы ся челядь теперь не журила,
Вбы сьме файно з "сусідами" жили.
Щи дай ми, Боже, мудрости, терпіня,
Й до мойых ворогу любов.
Коли збайлуют ня вдрывати од коріня...
Не одвирзь ня, Господи,
Я хочу быти из ТОБОВ!

ВОВКУН

Вучарі - люде не прості, як ото ся комусь
видит, што вто вучарити? Верг петек на
облуг, та дрімлі помалы. Но айбо не так
ото, ги ся видит, легко. Туй треба всячино
много знати тай не быти лынгарьом, бо
роботы у вучаря премного! А які трафунки
годні ся стати, ото мож писати аж цілу
книгу.

Недавно еден розказовав про вовкуна, не
казка йсе! Правда, котру чоловік сам
свойыми очима видів... Кой вуці вже
подоийні стояли в кошарі, огонь, на
котрому щи недавно ся варила вечеря,

доклівав, місяць круглый, ги лобда, упер ся
в горы, а вучарі солодко дрімали в колибі,
тогда сисю идилію зрушив писсьый
збісний гавкотинь.

Май читаво подобав тот гавкотинь на рев
писсьый. А "ревати" было уд чого, бо з
хаші уд кошарі набігли вовкы. А кой псы
вучарські ймили кошару вбороняти, вовкы
зачали їх дерти на паздіря. Лиш не знати
як, тай удкы прибіг вовк, не похожий на
другі, та зачав ся грызти з тими вовками
так, ги бы свої вуці обороняв, тай псы
тоже.

Кой буйка четвероногих была розогнана
стріляньом вучарської двостволкы, вовк,
што прийшов на пудмогу вучарським
псам, лежав кырвавый, подертый ги
острыми ножами, та ледвы дыхав. Вучарь
прийшов ид ньому, подав му їсти, дав му
воды, а пак, не боячи ся, погладив го,
уддячуючи за пудмогу, по кырвавому
хребтови.

Довго не спали в тоту нуч вучарі, не могли
ся начудовати, як такое годно быти, обы
вовк напав на свої вовкы, а не на салаш тай
вучарські псы. На рано, кой повставали до
роботы, того вовка вже не было и сисе для
них стало ще однов загадков, як такый
израненый муг просто так устати та
галадити гет...

На другой день прийшов уд ним на толоку
чоловік, чоловічище, высокый бетярь
здоровиць. Псы замість того, обы дати
голос аж иде чужак, прибігли вд ньому та

лащили ся, махали хвостами, посвистовали носами, ги малі щенята.

Кой прийшов ид вучарям, зняв крысаню, файно ся поклонив, а пак зачав розказовати, што было вночи. Уд сього вучарям стало мало не добре на души, бо, окрем них, ніко про битку з вовками не знав, тай не муг знати: довкола за много кілометру они туй самі на полонині.

Чоловік зняв сорочку, обы вказати аж точно туй був уночи. Усьо тіло його было поязано бінтами, котрі наскрузь почелленіли уд кривавых ран. Вовкун! Урозуміли вучарі. Не довго думаючи, так ги бы ся наперед договорили, мовчкы напакowali повну тайстру вучого сыру та наспул и радо, и боячи ся, попроварили гостя.

ВУЧОЄ МОЛОКО

Сусід дідо Митро утовк из піпы багов у жменю, шіковно заверг у рот, мало порумегав, ги коза цвіт з пасулі, а пак сплюнув "перебачте", так ги качка кой ся спорознит. Сонце ймило припікати, дідо зняв крысаню, утер жеболовков свою впрілу лысину, попаровав перо за шапков, ги катуна кокарду, поникав на нас, дітвакув, прогыркав мало так, ги фурт гыркат перед тым як натоптати доган у піпу, та звідат:

- Што? ... Розказати вам новту?

Мы в оден голос кричали:

- Розкажіт, розкажіт, діду Митре!

Мы, дітвакы году по десять-дванадцїть, посідали вокул діда щи май шіковно, ги в вошколї за парту, кой сарака баба Віра зазвонит на урок.

- Но та слухайте. Наїмали нас хашу рубати в Верховині. Одної днини дуже пекло сонце, робота тяжка, кырниця з водов далеко, а пило бы ся так, што очи завиват. Быв серед нас оден "фахман", што фурт ся хвалив аж ун не такый, ги другі, не такый простый, ги ся видит. Та звідат нас: "Хочете молока ся вучого напیتی?"

Мы ся засміяли над ним, бо вуці были уд нас на сусідній горі ...Туй, не довго думаючи, ун ухопив нуж, зтяв у смереку, а з смерекы потекло молоко! Правді быти, вуці, што ищи минуто назад супукуйно ся пасли, начали бевкати, ги бы вдуріли. Уд сякого чуда мы роты пороздявляли, бо не розуміли, як сякое годно быти. Ай вучарь був тоже не з простых. Як вуці начали ревати, зняв из ся петек, верг ним на землю та начав бити ботов так, ги бы вшалів. Наш цімбор-махун, упав на землю, ймив ся по земли качати, ревати тай просити, обы го вучарь не бив, а на тілови ся ймили появляти синці. Сяку му вучарь дав платню за вуці збонтовані. Вірьте ми: ни доты, ни потому не відів я сякого чуда.

Хуст Александер

Купар Александер (Александер Хуст) народився 13.12.1934 в Грушові, у родині гр.кат. священника тай учителькы. По смерти нянька у 1938р. родина переїхала у Хуст, де и прўйшло дітинство.

Там закўнчив середню шкўлу тай музикальну семилітку. Высшое образования дўстав у Львўвськуй політехніці, де штудійовав будовательство и архітектуру.

Трудову діятельнўсть почав в Ужгороді. З 1962-64 учив ся в аспірантурі при НИИ теорії, Історії и перспективных проблем архітектуры у Москві, де дўстав диплом кандидата архітектуры. По закўнченю аспірантуры робив у проектному інституті в Ашхабаді.

У 1965 був прийнятий у союз архітекторўв. У 1969 р вернув ся на отцюзнину, в Ужгород, де створив родину (має дві донькы) и робив головным архітектором города. У 1971 р був избраный по конкурсу на арх.факультет Львўвськїї політехники, де як ст. викладач, а пак доцент, проробив 8 рокўв.

У 1979р., послі розпада родини, емігровав до Мадярщины. Проектовав у Будапештському проектному інституті (BVTV) тай у розных проектных тай будовальных фірмах. Проектну рўбўту суміщав из научно-изглядовательськўв. Сотрудничав из Будапештським технічним універзитетом.

У 1984р дўстав диплом доктора архітектуры (DR.TECHN). Нараз по приїзді у Будапешт включив ся у життя русинськїї діаспори. Читав лекції тай выступав по телевізії, пропагуючи значимўсть наших деревляных церков, організовав межинародный фонд «За збереження шедеврўв деревляного сакрального зодчества Пудкарпатя». У журналі «Русинський світ» та у «Календарях-альманахах» публіковав свїї новелы. Много вандровав (був майже в усьых європейських столицях, Єгипті, Америці, Канаді). Усе мріяв вернутися на отцюзнину. И коли ся слизла з лица земли «імперія зла», у надії, што типирь, наконіць, начнеся удродження русинства, у 2002р. вернув ся думў. Поселив ся у М.Копани, створив

нову родину. Малює, пише новели, публікує їх, а обы був якыйись хосен, читає лекції у Закарпатському художественному інституті.

НАПУТЯ

(печатать ся без змін и виправлянь)

Ныні ти дуркнуло 22, сыне. Уже, мож казати , ты дорослый чолôвiк. Идеш у житя «на свôї крыла» ги кажутъ. Час, помалы, звивати своє гнiздо - заробити грошинят, купити квартиру, або, аж буде серенча, учинити хыжу, найти сôбi ипну жôночку та засновати свôю родину... А тото май важна тай складна задача у житю. Туй ни слôбôдно зхыбiти. Дуже легко, уже на сôму первôму крôцы, изломити сôбi шию, покалiчити сôбi житя. А многое залежить уд «ниi», уд тôi, твôюi будушôi половины. Кôлько ся стає, што необдумано, наспiх ся зыйдутъ и уже через пару мiсяцюв, коли устиглися уже позмагати на дiтинку – увидятъ, ож схыбили из выбором. Бо она «ни тота» и вôн «ни такый» ги треба.

Тôму, мы, твôi родичi, рахуєме свойым обôвязком дати ти дôбрi порады кôй будеш убирати сôбi жôну. Бо, як ни як, мы бôльше жили, видiли, розумiєме бо попекли сьме ся.

Крiпко запамнятай: дôтi ся не жени, дôкi не будеш мати своє обшаря –квартиру ци хыжу. Обысь годен привести i у своє, тôбôв створене гнiздо. Не дай Боже зачинати родинне житя у жонинуй хыжi. При першуй свадi укаже ти: «Иди ми вон

из хыжи!»- будеш ся чувствовати ги побитый пес!

Не слôбôдно спiшити ôбiцяти штôсь дiвцi. Раз треба сôпукôйно, из усьых бôкôв, поприникатися до ниi. Не лиш яка на выгляд, ай и як жие, якi має звычкы, характер, де ,у якôй родинi уросла, виховалася. Якi у ниi мати тай отиць. И лиш тôвды, коли- сь усьо розни́кав и видиш, ош она по-тôбi, лиш тôвды юй штôсь ôбiцѣй. Именно по-тôбi она має быти - ни май добра, ни май нидобра ги ты. Бо аж буде май гôрша уд тебе-будеш ся грызти: «Та я лиш сяку заслужив?» А аш май лiпша ги ты, тôвды помалы узьме над тôбôв вирьх – станеш, ги кажутъ, «пôдкаблучником». Най буде така ги ты. Бо чим май на тебе подôбна – тым ти май близька, пудходить ти. «По Симкови пуслик» - ги кажутъ русины.

Так, аж ти на динь хôть двычi збреше, тôвды добре, бо твôюi файты. Ты юй збрешеш, бо не годен ись иншак, она тôбi... Пак не буде тя мачкаловати – называти тя брехачом, бо обое сьте єднакi.

Уже у першуй бисидi аж заговорить про книжкы, ош любить читати, што читала и начне тя роззвiдовувати ош штось читав – нараз тiкай гет, не узирайся! Бо она ,як кажутъ, не твого пôля ягода. Спочатку, дôкi ся не у жениш, буде ся чинити ош для ниi не важно ци ты

начитаний ци ніт. А пак, уже на першуй сваді, обы тя уколоти, назве тя тупым, безсловесным, неотесаным дубом.

Мусиш зайти до нії дѡмѹ дись серед дня, нагле, нечекано, обысь юй увидів сохташ, яка она поправді. Аж увидиш, ож у хыжи чистота и порядок, усьо на свѡйѡму місті, пѡстіль застелена, у скринях усьо файно поскладовано, а у кухни чистое чибря на місті – нараз ї лишай. Бо пак, як ся изыйдете, буде ти наухтема грызти душу, ож нич не кладеш на місто, не захарюєш за сѡбѡв, мечеш платя тай топанкы хѡть куды, што усе чиниш рѡзтрясок у хыжи... Ото тѡбі не треба. Вѡлій най буде ги ты. Будете у бардакови, айбо щасливі, без сваркы –бо не буде на чѡму ся сважати...

Обысь знав, ош дівкы звыкли поруньовати свойых женихѡв из своїми нянями, яких они ідеалізують. И аж жених, муж, не дай Боже, у чѡмусь май гѹршый, ги няньѡ юй – она ся буде чувтовати нещаснѡв. Завто поприникайся и до вѹтця юй. Аж до усього ся рѡзуміє, має, ги кажуть, «золоті руки» и усьо, што начинать, доводить до кѹнця - кріпко подумай ож ци варта з нив ся изыйти. Бо добре знаєш, ож для тебе штѡсь добре учинити –ото велика проблема, а закѹнчити начатое – ищи май велика. Пѹчнеш (из трудом), розгильбаш та лишиш.

И не дай Боже, обы была май файна, ги ты! Бо коли прѹйде ї любѡвный тлум, и май тверезо на тя поникать, обы юй не прийшло у голову ош изхыбіла из выбором и не подумала сѡбі гѹрько: «Та я лиш сякого заслужила?». Бо тѡвды ти кониць – буде ся тѡбѡв ганьбити. Най буде така ги ты – не у красоті щастя.

И дуже важно, ож ци богата, ци привыкла до богатства. Аж увидиш на нѹй золоті прикрасы, дороге платя - ты на опасному пути! Уженишся, та ціле житя будеш гѹрькым дыхати, обысь юй годен куповати усякий дорогой непотреб! Бо аж ніт – буде нещасна, буде нарікати на свѡю гѹрьку дѡлю, ож Бог юй не дав трібногѡ чѡлѡвіка...

Як видиш, пудобрати сѡбі жѡну – не легка задача. Туй головное не спішити, быти при рѡзумови, приміряти ї до себе, обы иппен была така ги ты...

М.Копаня, децембер 2017

ЛЕЙБОВИЧ

Ищи на початку року, коли-м ся поскаржив, што рукавы уйѡша старого анцуга уже курті, а надрагы на кѡлінах протерті, мамка пѡвбіцяла, ош аж закѹнчу вѡсьмый клас на пяткы – купить ми новый. Найко, што укаже, кѡй увидить ми табель – маю дві чотырькы... А анцуг ми дуже треба. Старый уже малый тай читаво потертый – ганьблюся го брати на себе. А у кѹнці першого тыжня учебногѡ рѡку, як

усе, буде шкўльний вечўр – танці. Бізўвно усі прийдуть у чўмусь новўму. Хлўпщї у новых анцугах. А Гаврилов приїде у май дорогўму. Бо отиць му полковник, тай вўн єденак. Ни вто што я. Нас шестеро дітий, а родичї ми учителї. Ануш, як му буде нўвелико, што на нього усі дївки никають. И Неля тоже. Еге, як на нього здрила на пўслїдньих танцях... А може мамка и так, не никаючи на чотырькы, купить ми? Айбо чуда ся не стало:

- Зароби сўбі. Пак знаєш, ож вас шестеро. На анцуг нам типирь не убивать - Сўнька поступать в унїверситет сього лїта, юй май треба... Місто того, обы ходити по горах тай валятися на Тисї цїлое лїто, иди та зароби сўбі. Еге, и нянько ся збирать пўдзаробити дись у лїті-впўвіла мамка.

Серце ми ся стисло. Я уже представляв сўбі, як танцюю танго из Нельўв, май файнўв дївкўв у школі.... На минї модный сїрый анцуг, ищи май файный, ги у Гаврилова... Усі на нас никають...

Дўзнав им ся, ош фабрика буторўв набирать робўтникўв. Айбо лиш на август. Пўшовем туды. Фабрика – ото много цехўв де квилїли пилы, лупкали клепачї, вўняло лаками. У отдїлі кадрўв опредїлили ня у бригаду грузчикўв. Ђбіцяли онь стодвадцять рублюв. Ого, сього бы доста и на дуже ипный анцуг! На другой динь рано, за пўв години сперед початком работы, я уже був на фабрицї. Мамка ми

дала из сўбўв пакуночок – хлїб из мастьўв. Я, тай ищи двое новых ,тоже пудсобникўв-грузчикўв, чекали сьме на бригадира пиля конторы. Руно у вўсім пудыйшов ид нам читавый, мускулистый чўлўвїк середнього вїка из сїрыми, веселыми очима. Потиснув каждому руку тай каже:

- Будете у бригадї ми... Вас трое тай мойих, старых, четверо... Вас узяли, бо у серединї сього мїсяця треба удправити у Росїю велику партїю бутора – шїфоны, столы, стўльцї, полицї... А дўты будеме обслуговovati цехы – переношовати части буторўв из цеха у цех, мїсто конвеера, - додав смїючися. Айно, я - Лоцї. Лоцї бачї про вас, бо сьте щї мўлўдї. Вы двое, будете обслуговovati 4-тый цех – тот што пиля конторы. А ты – каже менї – пўйдеш изў мнўв. Зайшли сьме у май дўвгый цех на фабрицї. Туй чинили части шїфонўв. Лоцї бачї пудвўг ня ид старўму майстрови:

- Туй вам є ищи єден помўчник.

- Треба, треба, бо работы пўвно. Василь гўрькым дыше-не встигать.

Майстер пояснив ми, што и як треба робити. Треба переношовати части шїфонўв уд єдного станка до другого, а пак у сусїдньый цех, де їх пак шлїфують тай лакують.

- Видиш, туй ся уже набрало читаво боковин. Треба їх перенести у шлїфовальный цех. Там ти укажут ид якому столowi. Иди за Васильом.

И я почав. Боковины–бѣкѣві части огромного, трисекційного шіфона, ширѣкі двометрѣві букѣві пластины, тяжкі ги грѹм, бравим на плече - так носив и Василь, мѹй напарник. Тяжка дощища нестерпно рѣзала плече. Тоты 40-50 метрѹв, што- м ї переносив из цеха у цех, были для ня путем на Голгофу. Жара, сонце палило, пот, змішаний из слызами, што ся лляли уд боли у плечи, заливав очи, заважаючи никати куды йдеш...Дѣкі м доносил до міста и по три раз им перекладавал тѣту прокляту дѣшку из плеча на плече... Боже, коли уже буде обѣд, обы удпочити! На обѣднѹй перервѣ, наспѣх посербавши левеш у фабричнѹй столѣвцѣ, змочовав им рубці на плечах студенѣв вѣдѣв. Василь ня утѣшав:

- Спершу и я ся мучил. Пак на плечах, помалы, учинилися мѣзѣлі... Привыкнеш и ты.

Дѣмѹ-м ишов дуже засмученый. Не треба ми и анцуг! Руки, ноги бѣліли, а кожа на плечах – ги пѣсѣчена! Як завтра годеи буду робити? Дома мамка помастила ми изрубанѣ плічѣ якѣв ись мастьѣв. Учинила парночку из пантликѣм, обы ї мож закрѣпити на плечѣ,- так не буде рѣзати. Айбо на другой динь я ся ганьбил класти парночку на плече – ищи ся будутъ из ня смѣяти дѣвки из шлифовального цеха! Пересилѹючи бѹль, и стиснувши зубы, носил им тоты дошки так ги учора, так ги Василь. Пак, коли -м уже не годеи был

бѹльше терпѣти, рѣшил им, ош попрѣвбѹю носити тоты прѣклятѣ дошки у руцѣ, пѹд плечѣм,так ги нѣсѣть актѣвки у канцелярнях. Так ми читаво удтѣгало руки, айбо завто не рѣзало у плічѣ. Дѣвки из шлифовального прозвали ня «поштарикѣм» Так им «пропоштарил» дись три тыжні. Утѣг им ся, помалы, у рѣбѣту.

Дись у серединѣ мѣсяця, было собрание. Директор, Лейбович, низинький лысый чѣлѣвик из великим носом и малинькими устиками, убратый у кѣтель, так ги звыкли военнѣ тай партійнѣ начальники, говорил про важнѹсть задачѣ, яку поставили перед нами партія и правительство. Вѹн стоял у пѣзі Наполеона: дѣлѣнь правої руки засунута межѣ гѣмбы кѣтеля. Говорил по русскы, металичным голосом. Його ся бояли, айбо и честовали, бо был, кажуть, справедливый.

Через пары днѹв изобразил нас Лоцѣ бачѣ, тай каже:

- Завтра рано, хлѣпцѣ, збираемѣся у зборочному цехѣм. Удты будемѣ тирьхати шіфоны на машины. Везуть їх на штаціѹ, на поѣзд, далѣ у Росіѹ.

Треба было покласти шіфон на низьку дѣвгу торбѣнцу, дручатѣи го через цех ид машинѣ, пак по пандусѣм затѣгатѣи на машину. Робота была адова. Сонце палило нестерпно. Пот заливал нам очи. Тяжко было волочити величезный трисекційный шіфон гѣрѣ, по пандусѣм. При тѣму

сокотити обы,ни дай Боже, не показити дорогой бутор.

- Скорш дай перст убити, ги бысь подрабав шіфон - наказовав Лоці бачі. Ид обідови, видячи ош уже ледвы стоиме на ногах, и сам читаво измореный, Лоці бачі каже:

- Будеме мало удпочивати. По єднѡму, за шором... Айбо, никайте, не тычтєся начальству у очи. Иди ты першый – упѡвѣв єднѡму,май слабому из нас. А ты через пўв години заміниш го - указав Васильови, мѡму напарникови.

Коли, накониць, шор дўйшов до мене, я уже ледвы стояв на ногах. Напив им ся воды та поплентав им ся глядати дись тїнь. Увидѣв им нидалеко, у скверику, великий корч. Упав им у тїнь пўд ним у порошану траву и закрыв очи...

Прийшѡвим ид сѡбі уд того, што кѡсь ня копать у бўк. Розкрыв очи- дѡвкола стоять люде. Серед них, над гѡлѡвѡв ми, Лейбович. У свѡюй привычной пѡзі – лѣва рука у жибі, а дѡлѡнь правѡї засунута межи гомбы кїтеля так, што стырчав лиш великий перст. Перст, изломленный пўд прямым углом, нервно ся здрыгав.

- Безобразие! – кричав. –Люди тяжело работают, а этот валяется в кустах! Как фамилия, из какой бригады?

Я пудскочив ги убпареный. Назвавем своє имня тай бригаду.

- Запишите. Чтобы другим неповадно было!- обратився Лейбович до чѡлѡвика,

што ня принимав на рѡбѡту. Тот записав штѡсь у нотес. Процесія рушилася далє.

Я переживав, ош имили ня тай записали. Ци не буде из сього бѣда? Лоці бачі успокойовав ня. Казав, ош пўсля отправокы бутора, нашу бригаду Лейбович похвалив за рѡбѡту, щи и премію обѣщав. Так што може убыйдєся.

У кўнци мѣсяця, у динь платні, наша бригада, из Лоці бачійом во главѣ, стояла у шорови перед ѡбѡлочком касы. Усі были у дѡбрўй дяці –зарплату дають! Договорили сьме ся, ош усьѡв бригадѡв пўдеме упити пива. Коли пудыйшѡв мўй шор, и я назвал своє имня, касирша ўдала ми 58 рублюв из копійками. На мўй нѣмый вопрос упѡвила:

- Поштрафовали тя, еге,туй написано...

Я постѡвпѣв. Лоці бачі пѡбѣг ся сважати до гѡлѡвного інженера. Айбо вернувся нѣ з чим. «Приказ директора»- казал тот. А директора ниє нѣни на рѡбѡті...

Я був дуже огўрченный. Не тўлько позад того, ош не буде у ня нового анцуга – ганьбив им ся перед родичами. Будуть думати, што я нич не робив цѣлый мѣсяць - прятався уд роботы, ош нетрѣбняк им.

Коли м передавав зарѡбленѣ грѡші, ги бы отвѣчаючи на мўй нѣмый вопрос, мамка впѡвила:

- Типирь, рас, на анцуг нам не убивать. Треба дѣвкам кобатчикы тай топанкы.Тай дрыва на зиму – еге подорожали. Сестра ти иде ся учити в

Ужгород, треба юй квартиль оплачувати...
Пак, на новий рўк, аж Бог поможе.

На перші, у септембру, танці не дуже-м хōтів ити – ні у чўм. Айбо они май интересні. Мож учути ож ко, и як провўв вакації. Тай хōтілося увидіти Нелю, потанцьовати из нив, поговорити про вто, як провела літо. Она май файна дівка у шкōлі, и я часто думав про нїї коли м тігав тяжкі шіфоны, мріяв им, ош будеме з нив дружити... Так што пўшов им. Айбо усьый вичўр стояв им пуд стінōв-ганьбив им ся ош не убратый им. Лиш никав им як танцюють. Неля стала ищи май файна ги была: загоріла, файно убрата, весела. Корольом вечора був, та правда, Гаврилов у новōму анцугови. Коло нього ся крутили май файні дівкы. На «дамське танго» Неля запросила Гаврилова. Пўд час танця вўн, нич- до, шептав юй щтōсь на ухо. Она ся весело сміяла... Я не мўг сесе ўдержати – страшно огўрчений пўшов–им дōмў.

Прўйшли роки. Я -преподаватель нариснōї геометрії общетехнічного факультета ужгородського університета. Принимаю испыт у заочникўв. Заочники – ото по бўлшуй части усякоє начальство фабрик, колхōзўв заводўв. Партія заставляла їх добывати дипломы высшого образования – ни добре ото, обы совітський директор, та щи й партійный, не мав папіря, ош вўн ся дись, щтōсь учив! Начальство поставало заочниками – верло сōбōв добывати дипломы.

У аудиторії за пятьма столами сидять экзаменуєчіся студенты – готовляться до отвітў по білетах – «думаютъ», як звыкли казати студенты. Мы з колегом (из львōвськōї політехнікы, прийшōв по обміну опытом) тихо ся переговорюєме. Проблема: уже майже половина группы прўйшла, двōйок пōвно и ни єднōї чотырькы. Из тых, што были на установчўй сесії тай конзультациях, ищи поєден штōсь знав. А бўльшўсть в оснōвному літні люде, начаьники, - нич. Што робити? Колега каже, ош нішто їх шкодовати, най ся учать, так ги мы ся учили, аж хōтятъ мати диипломы. За дверима у коридорі чути легкий гомўн – студенты переживаютъ. Пўсля каждōї двōйкы – тревожное гудіня. А пўсля желанōї трōйкы – возбужені возгласы.

Розсіяно розникав им «думающих» студентўв. Мою увагу привернув єден сідый, из мадальōв на уйошови. Я го не видів на конзультациях. Вўн штōсь енергично фіркав на листови, ни так як бўльшўсть, што лиш тупо никали у білет. Мині стало интересно што сись так фіркать. Пудыйшōв им. «Медаліст» - малый чōлōвік, онь мокрый уд збуженя або переживаня, чирькав якісь лінії, што не мали нич общого из вопросами у білеті. У руці у нього ручка стиснута великым перстом, изломленным пўд прямым углом, што нервозно ся здрыгав. Я дись уже видів сякий перст... Лейбович! – блиснуло ми у

гôлôві. Спiшно м пудыйшôв ид столови на
якому были розкладенi зачоткы
екзаменуемых студентôв – так и є! Есе
тот Лейбович!

Я присiв. У гôлôві всплыла картина того
памнятного дня, коли я, смертельно
фарадный дiтвак, грузчик, из дозвола
бригадира удпочивав у порошануй травi
скверика бутôрнôї фабрики. А сись
Лейбович - перед свôйôв свитôв, што ня
убыстала, кôпав у ня. Унизив и
оскорбив ня низашто. Удобрав уд ня тяжко
заробленi грôшi, што спричинило крах
юных надiй и мрiй, ганьбу перед
родичами. Якый ото був удар для мене
тôвды! Туй, у руках ми є тот, бывший
вершитель мôюї судьбы, грозный
Лейбович, типирь малинький, потный,
безпомôчный чоловічок из трясучымися
руками. Ага, Лейбович, попался! -
подумав им из злорадством. Без усякого
сумнiву, Лейбович ся провалить: уже му
отвiчати, а на листi ние и назнакы на
правильный отвiт на вопросы у бiлетi...

Сiв им за стôл. И нагле заганьбивим
ся свого злорадства: што есе – мiлка
жажда удомщєня за свôю давню обиду?
Ош но, типирь му удплачу? Лейбович -
директор фабрики, возглавляє великий
коллектив. Уд нього, уд його умiня,
залежить зарплата робôтникув, што
кôрмлять свôї родини. Вôн у
каждоденному напруженю, у журi про
материалы, механизмы, организацию работы,

дисциплiну, зарплату робутникам и многое
другое, конкретное, насущное. А типирь
обставины, во имня додержаня
формальностей, на сiду гôлôву
заставляють го рiшати абстрактнi задачi
нариснôї геоматрiї. Та ци буде вôн май
ефективно рiшати каждоденнi проблемы
фабрикы, ги есе робив дôсi, кить я го,
проваливши, заставлю научитися рiшати
задачи по нариснуй геометрiї?

Айно, я маю пôвноє моральное
право улiпити му двôйку, бо не знає ото
што ся уд нього требує. Так як вôн мав
право колись покарати мене. Айбо ци
треба комусь того, што ся уд нього требує?
Аж го заставлю усвоити типирь ,на сiду
голову, сисю абстракцию- нарисну
геометрию, ци уд того вôн май шiкôвно буде
доставати запчасти для фабричнôї
техникы, май добре буде рiшати свôї
каждоденнi газдуськi задачi? Та правда ош
нiт. Я му улiплю двôйку изôвсiм законно,
бо не знає. И вôн, строгый но
справедливый, честованный руководитель,
безспорный авторитет для великого
коллектива фабрики и для свôюї родини,
пôде домô униженный, заганьбленный. Што
впôвiсть жонi, дiтьом? Його, обремененого
отвiтственнôв нелегкôв рôбôтôв, на сiду
голову заставили постигати для нього
непостижимое - дрылили го у глубôку яму.
А я типирь закôпую го у туй ямi - замечую
го зимльôв...

Я ся пудняв и назад пудыйшов им ид Лейбовичови. Наскоро начирькав им рішення задачі и шепнувим му: «перечертить». Лейбович, зачудований, поникав на ня из благодарнўстьов. На испытї якось прогындав отвїт на вопрос у білетї. И хѳть у рішеню задачи, котрое, перечертив из мого наброска, умудрився учинити дакўлько хыб, колега не був против того, обы дати му желанну трѳйку.

Не устигли сьме ся пудписати у зачотці, як Лейбович на очах ся преображав: устерся, пўдняв гѳлѳву и побїдоносным кроком рушив ид двирьом. А пак, за двирьми, пўд гул студентўв, што стояли , чекаючи на свўй шор, на тривожный вопрос «но,як?» - твердым, увїреннїм у сѳбі, начальницькым голосом удпѳвів: «Как надо!»

М.Копаня, децембер 2017

Чикивдя Михаил

Михаил Чикивдя уродив ся 2 юнія 2000 года у с.Березники Свалявського району у простуй русинській сімї. Закончив середню школу. Теперь учит ся у Дрогобицькому державному педагогічному університеті ім. И.Франка.

У 2016 г. выдал свуй першый зборник «Сад русинської поезії». Печатав свої стихи у журналові «Отцюзнина». Є активным членом Свалявського районного общества

подкарпатських русинув, а также членом общества русинських писателюв Закарпатя. Удостоєный грамотов-подяков од Закарпатського областного общества ім. А.Духновича, почеснов грамотов и спеціальным призом ім. И.Петровція уд Крайового общества русинув.

У 2017 роци выдал другу збірку "Співанка русинської душі", у якуй напечатано 15 авторських, 100 народных співанок, давні русинські колядки и рождественна игра – бетлегем. У тому ж роци выдал третю книжку русинських стихув "Записки з Боржавської долины"

У 2018 роци выдал четверту книжку, написану прозов "Березники у давнину. Исторія и етнокультура", а также пята – "Русинська сатира", написану стихами.

Удостоєный Призом памняти И. Петровція 2017 и Призом побідителя "народного голосованя" Руської премії 2017.

Чому я пишу по-русинськы,
Я буду Вам казати,
И докы буду мати силы,
Та буду сяк писати.
Не треба мені "новутное"
Не треба ми чужое,
Бо у моєм сердці є,
Уто, што точно моє.

Є у мене бесіда,
Рудна, материнська
Не російська ци вкраїнська,
А давня – русинська.
Прадідувськов бесідов,
Я нигда не ганьблю ся,
А уто, што я русин,
Тым лише горжу ся!
Русины на Подкарпатю –
Корінный народ.

Я тямлю и добрі знаву,
Свуй прадавний род.
Асиміляція не вдасться,
Так собі и знайте,
Шо лиш хочете – робіт,
Хоть як ся старайте.
Кедь ся свого ганьбите,
Вто отдільна тема.
Не чиясь, а лише ваша,
Велика проблема.
Чому ото проблема,
Не буду казати,
Прийде час – и вам самым
Удасть ся осознати.
А я буду писати,
И своє не забуду.
Я ся вродив русином,
И русином буду!

ОСІНЬ

А осінь – мила молодиця,
Не хоче гет уд нас ити.
Так має дяку по садочках
И по горáх ся щи пруйти.
Усьо фарбáми мальовати,
В листочки золоті лягти
И говорити ніжно сонцю:
«Погрій и допузна світи».
Но не стає ся так, ги гадат.
Настане вечур, студено,
А зрана фрішно, всягды иній,
Давно померзло всьо вино.
Трава по полю не скошена,
Ид земли вшитка вже лягла.

Из полонин завіват студінь,
А осінь гет щи не пушла...

ПІКНИЦЯ

Так шуга нич ни радує газду,
Ги натирьхана пікницями буділка.
На кусочок пышный и смачный
Налажена давно у нас тарілка.
Она парує ид усяким стравам,
Кедь хочеш, можеш їсти и сыру.
Она фурт манит, ги бы красна дівка,
На неї дяку маву не малу!
Ѓаздыні мечут єї пораз в левеш,
Даколи ид булям, дуже часто в плов.
А мож и на огни, в ракаш из солонинов,
Вырубай ружны й напаруй си дров.
А кой запахне файно на Великдень!
А люд стоит си, коло тых пасок.
И каждый лиш промыкат слину,
Изїв бы, хоть єден кусок.

* * *

Уже и пошту закрывавут,
Ци дуже треба єї нам?
Уже давно сьме без зберкасы,
А шо вто пошта, думай сам.
Но нашо нам писати письмá?
Так повно цийдулок, газет!
Амболаторію, садочок
Ци тоже чекат сись сюжет?
Амболаторію не треба,
Бо сут сімейні дохторы
И выд лісництва ся выдкажут,
Сякі у нас будут шоры.

Теперь, убы всё поплатити
За электричество и газ,
Израна треба буде встати,
Убы тя вюз скаженный ПАЗ.
За пинзіями, за платнями
У банк сусіднюй, вать район.
З автобусом, котрый нам дали,
Лише фунгує Еталон.
Сяк в Березниках нич не буде!
Они щитають нас за скот.
А мы трудім ся по роботах,
Ги туча, най убливат пот.
Сяк мы зажили по-новому,
Сякое треба нам житя?
А буде дале щи май хуже,
Сякое в ня передчутя...

Тонкі пелюстки из челлених роз,
Не сут май ніжні, ги біленьке тіло,
А май прекрасного нич не є выд той,
Выд котрої так дуже сердце мое мліло.
Така, ги ангел, божественно прекрасна!
А личко ипное, ги у яри тульпан.
Таку прекрасну она й щи має душу,
Я знаву точно, ош тіло не обман.

БУКУВЧИК

(Акростих)

Букувчик маленький пуд буком росте,
У густум хамничку и по долах.
Косиця пахняча коло нього цвіте,
Уже по хашах, и по горах.
Вун файно ся спрятав пуд вялі листочки,
Чекат, кой пуйде у кошарчик.

Из грибом біжу через зворы й мосточки
Красного не має й базарчик.

Чухран Михайло

Михайло Чухран родився 23.11.1954 у Королеві на Притисянщині. Набирався розума у Королівській школі, пак в Ужгородському університеті. Спеціальність «хімія напівпровідників» робив у Львові, потому у Хусті, бо тамся вжив. Служив у Свіцькій армії, но не встиг її розвалити, бо лиш мав на то 2 роки. Уд хустського заводу дустав квартиру, уд жони – двоє дітей. Из годами перебрався жити в Королево, на отчуждину, а робити – на Севлюську варошську телевізію, удкить го у свій час и удправили на пенсію, май велику, ги была платня. На телівізії був автором и ведучим шора гуманітарных програм, в тому числові и русинських.

Словом, трудова книжка тоненька. Меже ділом писав смішні и не дуже вершиky русинськов бесідов, котрі давно стали свого рода класиков и знані у народі майже, як фолклор. Їх читають на фестивалях, концертах, свадьбах, гостинах, у школах и дитячих садочках. Його книги знані и на Пудкарпатській Русі, и всягды по світу, де лиш є русинська діаспора. Доклався до видання журналу «Отчужнина», видавав книжки для діточок и для dorosлых, печатався у періодиці як дома, так и за готаром – Чехії, Словакії, Румунії, Мадярщині. Планує так чинити и дале.

Американтош-куфрик

(печатать ся без змін и виправлянь)

Діючі особи

Айвен Пасулька - янкi за поводженням,
русин за походженням.

Пітьо, Мітьо – фаттьовы, готові зробити
всьо, обы не робити нич.

Бармен-географ Микола – ерудит, геній
кросвордів Много знає, мало робит.

Ержіка, Аннуца – дівчата з богатым
минулим и не менш богатым майбутнім.

Марька – бібліотекарка. Любит книги,
косиці и буйволиці. Тиха, айбо пуслідньое
слово усе за нив.

Тютка Терезія – сільська екстрасенска
(босорканя). Памнятає Масарика.

Мішко-бачі – її зять, за сумісництвом
сільський голова (бирув). Як у сім'ї, так и
на роботі ніякої ролі не грає. А хотів бы.

Алманах

Ява 1.

*Сільський генделік у географічному
стилі – на стінах мапи частин світу, на
стойці – глобус. За сойков
флегматичний бармен чиркає кросворд.
Три столики. За крайніми сидять Аннуца
і Ержіка спинами єдна до єдної її
«мучат» телефони. Заходять два
цімбори Пітьо і Мітьо.*

Пітьо

(до бармена)

Миколо! У вас віскі є?

Бармен (ледве одірвавшись уд ноута):

Пітьо! Ты не в Америці! Палинка є.

Свіжа, добра.. По пувдеці? Ци по цілуй?

Мітьо

Ты свуй «поцілуй» дівкам сільським
лишай... А от Америка...(загадково). Буде
вам скоро туй усім Америка... Правда,
Пітьо?

*Дівчата продовжують мучити телефони,
айбо уха, як локатори, обернулися в бук
стійки*

Пітьо

Были мы ныні зрана в Хусті. А там на
автовокзалі справдішній американтош
дозвідововався як у наше село, у
Пасулянку дустатися.

Мітьо

Таксисты мало ся за нього і не побили...
Куфрик його прямо из рук урывали... Не

пустив, здоровий челядник, хоч і не дуже
молодий...

Пітьо

Говорив по нашому, правда, мало чудно.

Бармен

Береговський маляр? Солотвинський
румын?

Мітьо

Де там маляр! Румын! Кажу -
американтош! Доларами платив. Много раз
казав слово «шіт», коли споминав
автовокзал ужгородський, де ні єдної
справки вадь розкладу руху не было
написано по англійськы... американськы..
ні єден касир, диспетчер не говорив по
иноземному... Так то вы, казав, на туристы
ся творите А в Євроунію ишли бы-сьте! А
про хустький автовокзал уже казав не
«шіт», якось по другому...

Пітьо

Булшіт! Та все згадовав якусь факу.. Там,
де у нас в реченню мала бы быти кома, там
у нього все тота «фака» усакувала...

Бармен

Точно американець. Насправді казав
«факел», бо їхня статуя Свободи із
факелом стоить.

Пітьо

Но, бо ты розумний, Миколо!

Бармен:

Так я ж у Львові на географа учився.

Мітьо:

А толку? Географ у генделику палинку
людям недоливат!

Алманах

Бармен.

Зато в армію не взяли! А недоливаю з
благодійними цілями - обидва люди не
перепивалися и нормально до дому дійшли.
Нікому то не хыбит. Ще й хваляться - я три
деци уцідив, та не вдарило в копону,
хыба як єдна! Який же я читавий хлоп! А
насправді деци й упив, лиш уєдно из
нашов цілющов водичков, уд якої
близнята родяться. Єден поет раз туйка
приблудився та розказовав, як ися вода
йому хоснує на творчость! Чотири каплі
цяпне на бокал коньяку і нараз ид ньому
Муза прилетит! На серйозні балады из
философічним пудтестом пробиват! А
кидь хоче любовні віршикы ліричні
складовати, то доста и двох капель.

Пітьо

Та я 'го тямлю! Туй-им из ним раз сидів у
барі. З виду нібы и поет, а як упив – та
нормальний челядник!

Мітьо

(недовірливо)

А наших п'яничників на што їхні Музы
пробивают?

Бармен

Такі казкы дома розказуют, куди платня
ділася та чого пузно до дому прийшли! Чисто
брата Грім! Шарль Перро!

Пітьо

Ты, хлопче, уважай, што говориш – не
брата Грім, а шовгорове Пасульки! А тото
перо засунь собі знаєш куда! Тот

приходняк говорив таксистам, ож покидає
Америку, та на старі дны хоче жити у
нашому селі, бо удцить його дідо родом,
ще за чеських малярів у Штаты
емігровав...Цілоє життя 'му розказовав, як у
нас файно жити, яка туй чудесна природа,
яка чиста вода, хаші, горы... Дыхатся як
легко! И люди які добрі, чесні, правдиві...
Рай земний.. Мальдівы у центрі Європы!.
Словом, давай по пиву!

Сідают за свободний столик.

*Ержіка набират номер. У Аннуци звонит
телефон.*

Ержіка

Сервус, Аннуцо! Як ся маєш? О, зараз тобі
уповім новину! Кажут люди, што до нас
переселився хлоп із самої Америки.
Високий такий, файний, на Бреда Піта
подобний! Куфрик доларів принюс, хоче в
селі собі хыжу купити! То вже усьо село
знає!

Бармен

(убік)

Долары в куфриках не носят, хыба в кіно
наркобарони. Хоча... кидь мав розум до
нас переселятися, та годен и долары
куфриками цубанити...

Аннуца (імпровізує)

Ержіко, я про йсе вже давно сама чула.
Кажут, свою американку там покинув, а в
нас хоче женитися.

Ержіка

Женитися? Та ты што?

Алманах

Аннуца

Про то вже усі старі жони кажут, а того,
што они кажут, и свята вода не бы змыла.
Сам жити не буде. У них не заведено
холостяковати. Домівство, сім'я – ото в
них першое. Голлівуд на тому стоить!
Женится, я ти кажу. А удданиць у селі не
так то і густо, котра не в Італії, тота в
Іспанії. А вті, що лишилися, йому не
пудходящі, бо сидят дома, світа не видят..
Уд цивілізації далекі. Я, наприклад...

Ержіка

Та ты, ясно, пройшла і Крим, і Рим, ще
лиш в Америці не была... Йому треба жону
трібну, шіковну, обы газдувство вела,
знала валюту заділити, як треба... Як я ото
знаю...Йой, гроші ся на телефоні кончають!
Я ти май пак перезвоню!

Ержіка і Аннуца

Хором до бармена

Миколо! Кулько з мене?

*Сходяться до стійки і помічають єдна
єдну.*

Ержіка

Та ты туй? Якоє в тя платя
файное!Чотиринадцять году вижу тя у
ньому, а все ще як новое! Ий, знали давно
шити!

Аннуца.

Завто в тебе блузка каждый раз друга,
видко што робиш у секонд-генді.
Припаруй ми таку точно, я своєю бабці на
вусімдесяту годовщину куплю. Лиш

майчисту... А до Миколи перед автобусом
зайшла-м мінералкы упити, бо така спека
на улици, ги в Каліфорнії.

Ержіка (іронічно)

Штось про Каліфорнію знаєш?

Аннуца

Не так то и много (*мрійливо*) Та скоро буду
знати вшитко!

Указує штось на мапі за спинов бармена

Бармен

Гондурас.

Аннуца

Тадь знаю я тоті їхні штаты! Всі тридцять!
Техас, Каліфорнія, Лас-Вегас, Гондурас..

Ержіка

А тот, што за джинсами назвали...

Бармен

Монтана.

Ержіка

Монтана! Маю пару на продаж... Майже
нові...И недорого..Якраз на Миколу....

Аннуца

А ти, Ержіко, чого з рана в барі? До
Миколи прийшла заигровати?

Ержіка

Не кажи смішнеє такое! Микола! Ха!
Географ! Зайшла-м на кавиль, бо без нього
не годна-м до роботи приступити.

Аннуца

(*вбік*)

Секонд-гендом без кавиля торговати не
може! Бомонд, до фраса, аристократія!

Ержіка

До Миколи загравати! Двічі ха-ха! Мені
чоловіка треба солідного, а не хоть якого
смолавця, аж бы и з дипломом. Обы мав
кругозор широкий, кругосвітній... Обы не
боявся заради мене и океан переплыти...

Бармен.

Американтош кидь и возьме нашу дівку,
та хыба з верхнього кунця Марьку, бо в неї
буйволиці.

Аннуца, Ержіка

Ха! Буйволиці! При чому туй буйволиці!
Но, Миколо, ты и впоров!

Бармен

Наш буйвол – ото їхній бізон! А
цивілізація америцька на бізонах уросла!
Ковбої!

Аннуца

(погаслим голосом)

Точно, ковбої ж у них на бізонах возяться
... Я десь читала... И молоко, і сметану їм
буйвол дає... кефір...йогурт! І бекон...

Ержіка

Бекон – по моему, з другої оперы?

Аннуца

Американський буйвол хоч што даст... Та я
вже з іноземцями пожила. Перший раз
уддалася ще з другого курсу філфаку,
была-м у єдного нехрещеного третьов
жонов. Повіз мене у Бангладеш. Ще-м не
знала в тот час Миколу, обы ми пудказав,
де вто є. Край світа. Білого. И начаток
чорного.

Ержіка

Завто у них заведено, котра жона біла,
європейка, та кладе 'ї чоловік на чолі того
гарема, она у нього майдорога и
майлюбима!

Аннуца

Так то оно так, айбо тоті жоны тоже были
из України! Йой, меже ними там не
покомандуєш! Котра рано перша встала –
тота єдину в хыжи паранджу и наділа. Та
могла хоч на базар уйти! Тільки й радості
было, што сядеме ввечері у ракаш та
заспіваєме якусь нашу співанку. Ой, як
пригадаю...

(співає, за нею всі)

Ой, чорна я си, чорна,

Ой, чорна, як циганка,

Чом си полюбила, чом си полюбила

чорнявого Іванка?

Іванко, та й Іванко,

сорочка вишиванка,

Високий та стрункий, високий та стрункий,
ще й на бороді ямка.

Маруся, ти, Маруся,

люблю я твою вроду,

Люблю дивитися, люблю дивитися,
як ти ідеш по воду..

Як ти ідеш по воду,

вертаєшся з водою,

Люблю дивитися, люблю дивитися,

Маруся, за тобою.

*Хлопці сміються, дівчата теж, але
крадькома чомусь витирають сльозинки.*

Алманах

Бармен індиферентний, як ідол з острова

Паски.

Входить Марька

Марька

Доброго всім дня! Як-исьє файно співали!
И чого ся не хочете у наш сільський хор
записати? Миколо! Ци вчинив-ись муй
ноутбук?

Бармен (*передає її новтбук з-під стійки*)
Учив. Готовий до роботи. Віндовс
перевстановив, всі гаджети, *які-сь* просила,
встановив. Вайбер буде робити. Годна
будеш хоть із ким говорити.

Марька

Што-м ти довжна?

Бармен

Зайду до тя на днях, налади ми букет
косиць, у гості йду до єдної цімборашки.

Аннуца

Ой, много ты вже косиць переносив
цімборашкам! Было бы не на єдну свадьбу!

Ержіка

И на хрестини не єдні! Марько, усе тя хочу
звідати, айбо так, обы-сь на ня серце пак не
мала!

Як ты сама устигаш и буйволицю
обхожовати, и цілий керт косиць дозирати,
на роботі вічно до тя люди в бібл'отеку
ходять, и діти из школи раз до тебе идут, а

пак лиш дому . Ко типирь книги читать?
Сидят у Інтернеті всі навхтема!

Марька

Ко майдавно читав, тот и теперь читат, тай
без примусу. У книгах – моє серце, душа
моя – у косицях .Ото моє житя и з ним бы-
м ся ні з ким не міняла. А школянины, котрі
в бібліотеку ходят, люблят до мене прийти
та из косицями ся заняти. Давно ся літо
минуло, а в мене домаище все така краса -
хризантеми, георгіни, піони, айстри. Тобі,
Миколо, букет из айстер напарую! А зараз,
перебачте, мушу йти , бою ныні важну
стрічу.

Уходить

Аннуца

Жениха чекат! Ха-ха (*всі сміються*) А я в
тому Бангладеші хоч співала. Та як другий
раз уддалася за негра камерунського, то
там было не до співаня. Удень уд нього,
чесно казати, бояла-м ся, бо дуже на Кінг
Конга був подобний, а вночі не могла-м
‘го найти, бо чорний був, ги топанкы, в
яких Пітьо і Мітьо в неділю до церкви
ходят. Мусіла-м у темноті по англійськи з
ним говорити, а ун як чув тоту англійську
бесіду другого курсу нашого філфака, то
дуже сміявся и я його по білих зубах
находила.

Ержіка

А чого-сь ‘го покинула?

Аннуца

Сам утік. Я ж іще недосвідчена, молода
была, зелена. Накупила на базарі оптом

Алманах

бананы та два тижні тими бананами
годовала. Хотіла по доброму, обы ся чув,
як дома. На третій тиждень щез, не доїв...
Миколо, а ты бананы не возьмеш пуд
реалізацію?

Мітьо.

Я возьму! Уд тебе всьо возьму, Аннуцо
дорога! Коли прийти забрати - увечері?
Аж бы-м свиньом уметав, а возьму!

Аннуца (*саркастично*).

До кого вы йсе, молодий чоловіче,
говорите? Чи то пиво з вас говорить? А
свині їх не їдять – я бы своїм давно
пометала...

(*З вулиці чути гуркотання мотора*)

Пітьо, Мітьо

Автобус із Хуста!

Ержіка, Аннуца

Автобус до Хуста!

*Всі убігають. Бармен Микола протирає и
так ідеально чисту стійку. Заходить
містер Айвен Пасулька з куфриком. Чорні
окуляри, клітчаті штани, біла сорочка,
«метелик» - карикатурний. Янки із
радянського журналу «Перець»*

Пасулька

Слава Ісусу Христу! Так же у вас
кланяються?

Бармен

Добрий де... Слава й навіки! Так, так
кланяються. Віскі, сер ?

Пасулька

Джентльмены не п'ють віскі зрана.
Начинають з полудня...

Бармен (*убік*)

Кров із носу до полудня віскі найти! Хоть
бы й фляшку порожню, а в неї штось тай
нахімічу! (*до клієнта*) Каву?

Пасулька

Каву, прошу красно. Кулько коштує?

Бармен

Шість, е-е-е, сім гривень.

Пасулька

Перепрошую, не дочув.

Бармен

Вусім гривень, мож доларами. По курсу
єден до єдного... Девять гривень – девять
доларів, сер!

Пасулька

Курс єден до єдного? И таксисты в Хусті
так казали... Прошу, туй вам десять
доларів...Здачі не треба.

Бармен

(*убік*)

Та де я тобі здачу возьму? Зараз побіжу у
зберкасу розмінити.(*до клієнта*).

Догадуюся, ож вы из Сполучених Штатув
приїхали? Я ся пишу Микола
Гонимарник, а вы як, містер...?

Пасулька

Фамілія в мене Пасулька, а охрестили
Иваном.

Бармен

Иван! Як файно! То вас там, у Штатах,
Джоном кликали?

Пасулька

Та де, ото пишесья Іван, а говориться Айвен.
Як Айвенго, може-сьте читали таку книгу...
Добра кава, дякую. Не то, што у нас у
Пенсільванії – самое ГМО! А де бы я туй у
селі на перший час годен поселитися?
Розумієте, плановав-им майдавно, ож удаст
ми ся на отцюзині і дідову хыжу якось
собі вернути, та дав-им запрос через
сільську раду, удписали ми, ож там типирь
живе непознайма мені така собі місс
Марька Пасулька. Не родичка –
однофаміліця...Знаєте її?

Бармен

Раптово стає жвавим і багатослівним
Де бы-м не знав!. Я вас мінтом направляю
до Марьки Пасулькані...Не чудуйтеся - у
нас у селі майже всі Пасульки, завто и село
називається Пасулянка...Сама живе, а хыжа
велика за покійними вашими родичами
лишилася. Їй ваші долари дуже
пригодяться...Як и хоть кому...Уйдете
удцїть, то йдїт направо до бовта
«Ромашка». Там моя тютка продавачка. Не
заходьте - пиво в неї недоброе! Дале йдете
до великої білої хыжі из синіми воротами,
там жиє моя кума, айбо вас ото най не
колыше; там є поворот направо... Не
повертайте! Ідїт дале прямо до
електричного стовпа, де є лампаш, лиш без
лампочки, послїдній раз ще за руських
світїв... за ним на́зад не повертайте, а

пройдїть ще 4 хыжі, пак там повернїть
наліво. Нараз за поворотом файна
двоemelетовий особняк, перед ним у
квітнику дуже красні тульпани, я бы ся
сам хотїв у такі завести, та нїяк ся не
заведу. Як ся скінчит розбитий асфальт, а
начнеся каляна ґрунтовка, то йдїт просто,
аж докїть не упретесь у понищену
колхозну ферму; через шанц обыйдїт
попри неї, лиш сокотїтся – на мостику діра,
оби-сьте ногов не стромили. За мостиком
пуд великим зеленим оріхом сядьте на
камінь, попочиньте, а пак идїть ще сто
метрїв, и де буде хыжа из дециметровов
антенов, котру вже нікому не треба, так ото
вже там Марька живе. А кидь не буде
дома, то вернетесь сюда, подумаєме, як її
найти.

Лиш уважайте – она дівка з виду тиха, айбо
все хоче, обы усьо было по її.

Пасулька

А зашто ваш заклад так ся называт –
Нірвана, маєте штось до буддизма?

Бармен

Розумієте, жона чоловіка звідат де-сь бов
до пувночи?! А ун юй такий – у нїрвані!
Мені аж карма уд того просвітляєся
...чакры ми ся прочистят...

Пасулька

А тота Марька - чого ся кличе Марька ? Як
буде повное имня? Мені, чужинцьови,
майпарує так ‘ї называти – Марія?
Марина? Маряна?

Бармен

Алманах

Марксенія. Отиць у неї партійний був, та так 'ї записав у метрику. Айбо вы на нії так не кажіт, бо она ото имня не любит. Та її легко упознати – єдна дівка в селі без манікюра.

Заходить тютка Терезія

тютка Терезія

Добрий день, людкове! Муй дорогий зять не заходив до вас ?

Бармен

Нынї ще ні раз не являвся, тютко Терезіє. А вже полудень.

тютка Терезія

Завто американці у тебе – як дома.

Бармен

У нашому кафетерії - ушиткі, як дома

тітка Терезія

Кафетерія! Ха! При колхозі туй была молочарня, люди молоко здавали. Мене, правда, не пускали сюды, бо як зайду – нараз усьо молоко скысало.

Пасулька

Та вы...як то кажут – босорканя?

тютка Терезія

Яка там босорканя ... так собі... по теперішньому – екстрасенска... Годна-м, правда, мало поворожити.. Сімейні проблеми розпутати... Або запутати. Видите самі – сиділа-м дома, а знала, што ты, Іване, зайшов у молоча... кафетерію.

Пасулька

Айвен.

Бармен

Ваша хыжа прямо через улицю, з окна видко, тко до мене зайде. (убік)

Провидиця!

Пасулька

А то, што я американець, як догадалися?

тітка Терезія

Та дуже просто, Іванку..

Пасулька

Айвен.

тютка Терезія

Я з твоїм дідом колись в єден клас ще за чеських мадярів ходила, із тим, котрий, як руські зайшли, в Америку втік. А ты на нього подобний, гибы-сь 'му из ока ўпав.

Пасулька

Но, та вы просто русинська міс Марпл.

Тітка Терезія

Та не міс, прости Господи, просто Пітя з Мітьом якраз путьом сюди стрітила. Тай убрatий –ись, чисто, ги акула бізнеса из Уол-стріта. Моєї молодости...

Пасулька

Дідо ми фурт розказовав, ож які у нього на отцюзніні вічнозелені горы, едельвейсы в каждому двурци, по Тисі бокораші плывут в ушиваних гунях та коломойські співанки співають ай на пищалках пищалают..

Бармен

Не співанки коломойські, а коломыйкы. Коломойські – ото на Дніпрі, а не на Тисі.

Алманах

Пасулька.

Штось то я всю область проїхав, а ні єдну гуню не стрітив. Лайбики – і то джинсові... А по Тисі не бокораші, а лиш пластика нехарь пlying. Горы, правда, зелені. Містами. А ще єдно ня зачудовало – на шіфі-м пlying, на єроплані летів, на ріхлику через перевал візся, айбо нігде ня так не трясло, як пуслідні 20 кілометрів из райцентра до вашого села! На кождуй ямі, як заколыше нами, як затрясе, то вшиткі жоны гойкали: - Господи помилуй! Исузе Христе! Богородице Діво, спаси нас! Уйшов-им из автобуса просвітлей, як из церкви...

Бармен

Перебачте за звідованя, айбо як тото вы по нашому так красно говорите?

Пасулька

У нас, на Пенсільванії, вшиткі шахтарі – русины. Из Словачкины, з Польщі. И з Пудкарпатської Русі, у забої американського слова там и не вчути. Наших там, як на Брайтон – Біч руських.

Бармен

Де наших лиш неє! Тютко, а вы бы нашого гостя. до Марьки не ўправили? Вы ж її знаєте. Вы всіх знаєте.

тютка Терезія

Де бы я Марьку не знала! Пак ото третя донька мого першого чоловіка уд другої

жоны. Яка не яка, а родина. Управляю, ай як.

Бармен

Не тютка, а справдішній GPS.

тютка Терезія.

Сам ты джіпієс, нянько твуй джіпієс і мати твоя джіпієска!!! Ганьба старуй жоні так казати! Пой, Иване!

Пасулька

Айвен.

Идут вон. Бармен силуєся помогти Пасульці понести куфрик, айбо тот держит його читаво. Из підсобки сторожко уходит Мішко-бачі із портфелем – видко, ож начальник.

Мішко-бачі (тихенько)

Моя тьоца пушла?

Бармен

Пушла.

Мішко-бачі(бадьоро)

Ну й діла - американець у селі! Я коли ще в райкомі комсомолу робив, та думав, ож люди із НАТО лише після Третьої світової війни сюда зайдут...А кулько ж їх товды у районі! А в Ужгороді! Што вто значит – телевизор дома посукався, нич не знаю, што ся в світі діє. Прийди, Миколо, завтра дому до мене. Ты ся в техніці розумієш, та поправиш 'го..

Бармен

Казав натовський тот приходняк, ож давав запрос на сільраду про Марьку

Алманах

Мішко-бачі

Штось не тямлю...Секретарька тим ся
занимат.. И напише, и пудпише отвіт
замість мене, и печатку вдарит. А печатку
не мав бы-м юй давати! Непорядок. Мусай
скоро удобрати!

Бармен

Мішко-бачі! Та вы, ачей, заокеанського
буржуя напудилися? Такий герой, як вы?

Мішко-бачі

У переможенных героюв не быває. А кидь
зайде той Айвенго на сільраду? Порох,
паутина... Бухгалтерка з секретарков карты
бавлять.. та хоч бы на комп'ютері... Ганьба
на цілий світ! Іду порядок наведу, обы
натовці знали – голова сільрады на
своєму місті! Тко бы там нагорі не бов – а
в селі власть довжна быти надлежача!

Бармен

Пувдецы, як усе, Мішко-бачі, на путик?

Мішко-бачі

*(плечі розпрямив, ніби підріс, очі
засвітилися)*

Но, типирь пув-децы палинки якось не
пудходит.. А віскі є? Ван дрінк, пліз!

Бармен(убік)

Скоро ж ты перестроився! Мішко-бачі!
Їхній ван дрінк – то наших 20 грам!

Мішко-бачі

Дабл дрінк! Мож без леду.

(показує для ясности два персти)

Бармен

Перебачте, сер! Лед – лиш узимі!

(наливає)

Мішко-бачі

А йсю карту я в тя, майжинь, позычу, бо
удколи Кучмы портрет у кабінеті зняв, та
все ще світла пляма на стіні лишилася.
Закрыти бы раз, а пак сенат из конгресом
ачий заділят який грант на побілку...А ты,
Миколо, свуй глобус Америков наперед
оберни, не розумієш, удкідь типирь вітер
віє? .

Конець першої дії

Ява 2

*Хыжа тюткы Терезії. Сама она сидит за
ноутбуком, у закуті бармен Микола, за
сумісництвом телемайстер, порпаться у
нутрощах телевизора, Заходит Ержіка*

Ержіка

Добрий день, тютко Терезіє! Як ся маєте!

тітка Терезія

Дай Боже, добрий день. Маюся добре,
кидь ото тебе справді интересує...Заходи,
заходи удну, Ержіко, не встужуй хыжу, газ
дорогий!

Ержіка

А мы дома дровами палиме, як за
Хрущова.... Тадь тоті дрова носячи, уже ся
загрію... А ваш зять де є, не видко його
нігде? Усе туй на діваньови перед
телевізором любит лежати.

Тітка Терезія

Алманах

Йсе правда, муй золотий зять без діла
ніколи не сидит. Ун без діла лежить та
чекат, коли моя донька из Португалії якісь
євры зажене. Уже диван продавився по
формі його тіла. Я на нього не годна ні
сісти, ні ягти, бо все ся скачуляю то горі, то
долі. Як прийдут ще раз євры, то як собі
они хотят, а я куплю діван новий. Лиш
коли вто буде, и сама не наворожу...А
типирь пушов из цімборами на вадаску,
любит ходити по хащі. И так його
любимий телевизор поламався, добре што
Микола на тому розумієся та поправит. А я
зятя пускаю, бо так хоть на єден день маю
в хыжи спокуй. Понесе рано з дому печену
курицю, ковбаску, породичкы, хліба
бовтуського! Пувлітра палинкы... Но тота
хоч своя, некупована... Принесе ввечері
сідого од старости, худого, як дровтяна
кефа, зайця. Авадь фазана – кожа, кустя,
піря...Увидячки, што вже не літав, та
руками 'го імили. Як із нього поливку
варю, то мушу ще хоть 4 бульйонні
кубикы додати, обы хоч штось у роті
чути...

Ержіка

Знаєте як нас обманюют из сими
кубиками?

Тітка Терезія

Як? Ище й из тим нас дурят?

Ержіка

Бо ото не кубики, а паралепі...лепі...піпеды.
Я ж у школі добре вчилася, тай ще й

недавно, много што ще тямлю. Наприклад,
коли Пушкін утопився... тай де...

Тітка Терезія

Не знаєш плавати – у воду не лізь! А як там
вонка, на дворі?

Ержіка

Осінь, красна осінь! Золота осінь! Горы
справді нібы золотом поккрылися, а небо
такое синьое-синьое! Красота!

тітка Терезія

И я осінь дуже люблю. Урожай зобраний,
файний, аж душу гріє, што літня робота
таку оддачу добру дала. Пора до
одпочинку природі ладитися... як и мені..

Ержіка

Хочу з вами порадитися, бо є в ня два
легіні, та за кого ся уддати? Перший
файний, розумний, учений, спортсмен,
гроші має. А другий за гороскопом
пудходит – по Зодіаку Водолій, а по
китайському гороскопу – Кунь. Ото мені
якраз парує.

тітка Терезія

Я бы радила - за гороскопом треба
слідовати, бо як звізды небесні радят, так
людям и мусай чинити. Звізды дурного не
пудкажут. А карты мені показуют (*лукаво*) імня того легіня на «Пі» начинатся,
на «тьо» закончуєся. А того першого...

Ержіка

Из першим у мене и так ушитко ясно. Ото
дыло бізівное. Вы на того, што на «Пі,»
поворожіт, бо мало ми ся не любит, што ун
по гороскопу Водолій, а по життю –

Алманах

Винолій. Тільки у себе того вина ллє, што
як ся и не розпукне.

тітка Терезія (*спічутливо*)

Ой, знаю, знаю, як тото є.

Ержіка

А тото, што ун – Кінь, и без гороскопа
видко. И на лице, як кунь. А дись як фіглі
розкажут, через пувчаса, коли вже всі й
забыли, про што бесіда, зачне, як кунь,
иржати. А раз уночи встав из постели
босий, та так ‘му ногті по паркету цоркали,
чисто, як копыта. Ходит у Мадярщину,
принесе ми всяких жвачок, печеньок,
поведе у бар, погостит «Живчиком».
Шпоровний, економний, такого добре на
газдувстві мати. И волосся має таке
світле, як у мене фіргонгы у спальні. По
фен-шую якраз... Хоч подеколи вже так и
просится на язык, што мені вже не
дванадцять годув, «Живчик» бы мож и на
шампанське поміняти. А типирь час бы
хоть на «Кока-колу» перейти...Як у
Пенсільванії ...А не знаєте, ким є по
гороскопу тот американець, што у Марьки
поселився? То я просто так
звідаю...Забыла-м, як ся й кличе...Ніби
тота косметика – Ейвон.

Тітка Терезія.

Айвен. Знаю, знаю. Стрілець. А кулько раз
тобі по дванадцять, Ержіко?

Ержіка (*ніби не чує*)

Стрільці – я десь читала – люди
романтичні... грошовиті...люблять
блондинок (*поправляє зачіску*). Виділа-м

рано, ож Айвен сідав з Марьков на автобус
до Хуста.

Тітка Терезія.

Та так знаю, що пушла з ним кредит брати,
євроремонт дома хоче робити, бо чогось
там обоє ушиткі стіны полупали. Гибы
штось глядали.

Ержіка

Якось тото не по людськи. З тим його
куфриком, тай кредит брати? И який євро –
амероремонт бы мав быти. (*помітно
переживає*). Та хыба тота Марька буде
знати, як меблі після ремонту у хыжи по
фен-шую розкласти?

*Гримот у двері. Заходять Пітьо и Мітьо
у камуфляжному одязі,чоботах, словом -
мисливці.*

Пітьо.

Тютко Терезіє, мы вам вашого золотого
зятя Мішко-бачія із... е-е-е ...сафарі
принесли...привели. Дуже изфарадловався,
на веранді мало приляг.

Мітьо

Бо мы попри фермы старої ішли та на
чоботы немного всякої нечисті
наліпилося, абы не занюс на чисті
покровці.

Тютка Терезія

Та вы його на веранді лишили, а самі
заталапали на чистое?

Пітьо

Алманах

Тадь ніби уже мало примерзло (*поспішно
оглядає чоботи*) кажут - оно на щастя. Тай
у нас ще доста мало...

Тітка Терезія

Моє щастя на веранді спочиват
(*підвищивши голос*) Мішо! Ты пив?

Мішко-бачі (*веселий голос із-за лаштунків*)
Не пив!

Тютка Терезія

Кажі – паралелепіпед!

Голос Мішо-бачія

Парапр.. ліпед...ліпі... (*сумно*) Пив...

Тютка Терезія

А ви, два легіні, чекайте! Што-сьте сього
дня устрілили?

Пітьо, Мітьо

Зайця, зайчика.

Тютка Терезія

И як же ви його на трьох поділили?

Пітьо, Мітьо

А ми його не найшли.

(*намагаються вийти в двері одночасно,
итовхаючись і спотикаючись*)

Тютка Терезія

Та не тікайте так, хлопці. Неділя, роботи
ніякої... хоть вам ото єдно.. заспівайте
ліпше нам тоту співанку про войсько, што
в моєї старшої доньки на свадьбі-сьте
співали

Пітьо, Мітьо.

Но, добре. Співанка файна.

(*співають на мотив «Тиха вода, Тиха вода
тай лем на бескиді»*)

Тиха вода, тиха вода,

Плещєся габами,

Як ми шкода, як ми шкода,

Дівочки, за вами.

Бо як пуйду на три рочки

В армію служити,

Ко вас буде, білявочки,

Так, ги я любити.

Тиха вода, тиха вода,

Скраю ся колише,

Не пройшло ище и года,

Вже єдна не пише.

Ой, голубка пролітає,

Білі в неї крыла,

Ище рочок проминає,

Друга ня забыла.

Тиха вода невелика,

Гутта би ‘ї взяла,

Бо за мого цімборика

Третя ся уддала.

Ой, любив бы я циганки,

Вті бы вірні были,

А дівочі обіцянки

За водов поплыли

Пітьо

А в Америці так не співають. Лиш із
куфриками ходят! Но, майпотому ще
зайдеме до вас! Діло є!

(*хлопці виходять*)

Тютка Терезія

За Іванів куфрик знаю, што в ньому
доларув ніяких неє, лиш якоєсь старое

Алманах

папіря тай подобенкы-фотографії. Марька
виділа нехотя тай мені якось прозрадила.

Тай карты ми розказали.

Ержіка *(після паузи)*

Мені то вшитко єдно. Што маю до чужих
куфриків?

*(відходить убік, дістає телефон, набират
номер)*

Тітка Терезія

Подумаю над твоїми проблемами уночі, як
буде небо звіздянос та зажену ти СМС-ку з
результатом.

Ержіка

Та не дуже ся напругайте...Якось і сама
розберуся.*(говорить по телефону)* Пітьо!

Ты вже далеко? Вчора-сь ня кликав на
мороженко, а я часу не мала! А зараз маю!

(довго слухат, безперервно хіхікаючи).

Автобус до Хуста вже пушов *(слухат,
хіхікаючи та мелодраматично зводячи очі*

до неба) На таксі?*(пряче телефон)*. Но,

будьте здорові. Иду, бо мене таксі зараз

забере... Ий, бо печеньок нині наїмся!

Може, и чуп-чупс покушаю!

Тютка Терезія

На Стрільця карты розкласти?

Ержіка

Не мусите *(вже з дверей)* та розкладіт
уже... просто так...

(виходит)

Бармен Микола

*(протягом дії кілька разів намагався
привернути до себе увагу)*

Телевізор готовий.

Тітка Терезія

Зятьови кажи. Хоча... з ким там тепер

говорити... Ун уже у нірвані, п'янь

буддистська!

Перебач ми, Исусику добротливий, ож так
лаю.

Микола

Є ж у вас потойбічна сила. Знаю, чув-им не
раз. Чого ж вы на свого зятя не
поворожите, абы ся лишив питя? Голова
села, бирув – а заливат по простацькому
Несолідно якось.

Тітка Терезія

Така доля ворожільницька – другим
поможу, а собі-м не годна. Які вже лиш
закяття не клала на нього, із книг старих,
із прабабчиного зошита, із Інтернету
недавно скачала ворожбу, та тота мало
начала діяти.

Микола

Не перестав же пити?

Тітка Терезія

Пити ще не перестав, айбо перестав уже
закусовати. А кого ще там несе?

заходить Аннуца

Аннуца

Доброго вам здоровля!

Тітка Терезія

Будь и ты здорова, Аннуцо! Як там погода
на дворі?

Аннуца

Алманах

Студено, сыро, вітряно, осінь, єдним
словом

Тітка Терезія

Йой, тота осінь! И мені она у печунках.
Мокрота, болота, простуды, ревматизм...
Зять як из вадаскы зайде, гумаки із нуг
стягне ...Бр-р-р...Ой, не люблю осінь...З
чим прийшла-сь, дівочко сріберна?

Аннуца

Коли я із-за границі дому вернулася, то
сваталися до мене двоє – єден чорнявий, та
бідний, другий білявий, та без грошей.
Думала я, думала, та уддалася за лысого.
Старого ай богатого. Гадала, най старий
наприкунци життя мало засолодиться, а
дале я собі заживу, як хочу. Айбо прожили
мы два роки, три, п'ять, а муй старігань
здоровий, ги бук. И раз не закашляв.
Добило мене ото, што ходили-сьме з ним у
хашу на грибы, бо ун грибы любить, лиш
боїтсь їсти, котрі я принесу, а їсть лиш
тоті, што сам найде и сам си посмажит .А
в хаци зозуля якраз кукала. Звідатьсь мій
довгожитель: - Зозульо, кільки ще
прожию? Вона йому й науковала 15
рокув. 15! Тадь мені вже буде 45...но,
37...не встигну за дідом и пожити.

Тітка Терезія

Ты ие смій думати, обы я йому штось
начинила, бо нам, білим ворожкам, не
слобудно челяди біду діяти. Кобы-м годна,
та вже бы мому золотому зятьови руки
покрятало тай язык 'му занімів бы давно.

Нич шкодити не буду, аж бы-сь ня як
просила.

Аннуца

Я йсе знаю! Я вас лиш прошу, обы-сьте
тоту зозулицю якось искітили, бо сказала
мені всьо життя. Туй же чужоземці мені
так кланяються! Аж крисаню зняв, нараз
видко - джентльмен.

Тітка Терезія

А Марька проговорилсь, што джентльмен
то джентльмен, а у сні храпит, як остатній
чоботарь.

Аннуца (*гордо*)

Ніколи-м не чула, як храплят чоботарі.
Ну, то як из зозульов?

тітка Терезія

Йсе другое діло. Зозулю мож! (*махає
руками*) Шурлу-мурлу! Розсыпсь на золу!
Из золы на сміття! Скончилось зозулино
житя! А якбы лісник її здыхлу найшов,
убалиме на потячий грип! Так што живи
собі из своїм ветераном любовного фронта
здорова та весела. До сто году!

Аннуца

Сто году! Спаси и помилуй! А ото што и
здорова, и весела – ото точно, бо уйграла-м
грінкарту! Так што най їсть мій ветеран
опенькы, килько бирує, а я вже скоро на
гамбургеры перехожу!

У бармена Миколи із рук випали пасатижі

Аннуца

И хот-догы! Што з тобов, Миколо? Ци й ты
дурних грибів наївсь?

Микола

Алманах

Якбы ж то я знав по грінкарту!

Аннуца

Тай што?

Микола

То не сватав бы Марьку!

Аннуца

И там обламався, правда? Іди ліпше містера Пасульку поздоров із заручинами. Вчора на сільраду заходили, заяву занесли з нею. А так, як однофамільці, то юй и фамілію не треба буде міняти! А я пуйду свого пораду, ож свободу буде мати...Вы туй про потячий грип споминали, а я його недавно сим грипом настрашила, што кидь захворіє, та буде його маржинський дохтор ліковати. Та ун собі учинив марльову маску на пысок, а в туй масці пробив дві дірочки – у єдну пхати цїгаретлик, а в другу – цівочку вино тягнути. Кажу йому: - Такий-ись из тов цївков, ги американтош. А ун каже: - Та не американтош, бо тот Айвен и курит, ги циганський шпор, и п'є, а просто медсестра познайма наказовала держатися уд алкоголя майдалеко. *(показує пальцями довжинуцївочки)*. Буду тобі доларзаганяти, дороженький, а ты сиди собі в телевизорі, як Мішко-бачі. Гудбай, свині, город и крумплі! Йес!!!

Тютка Терезія

Хочу Аннуцо,и я тебе штось зазвідати – зять муй золотий якось пуслідній час помінявся.- каждый динь бритватся, порфіном пахлючится, топанки боксує..Ци

не любаска ся в нього завела? Бывало упивший спросоня морконів «Ой, Марічко, чічері» А типирь, чую - не по нашому моркоче, такое гибы – Оу, сей, кен ю сі...

Аннуца

Ото ун америцький гімн бересь співати. Хоче перед Айвеном ся вказати.

тютка Терезія *(скрадливо)*

А не розкласти тобі карты на Стрільця?

Аннуца

Не треба. Я вже про куфрик чула. Марька всім розтринділа, обы на нього жоны не дуже лакомилися. А сама ся імила ид ньому, ги ріпляк.

Микола *(з досадою)*

Куфрики...грінкарты...А як же любов?

Тютка Терезія

Што вы, чоловікы, знаєте про любов!

Микола *(здивовано)*

Тютко, тадь вы из трьома жили – и они не знали про любов?

тютка Терезія і Аннуца саркастично сміються.

Аннуца

Не переживай, Миколо. Завтра рано зайду до тебе перед автобусом на кавий – покажеш ми на глобусі свому, де вто є Майамі-Біч і як туда из Хуста дістатися. А про любов позвідайся у Марькы. И за куфрик!

Заходить Марька. В одній руці має молочний бідончик, у другій - містера

Пасульку

Алманах

Марька

Добрий вечір! Тютко, принесла-м вам
цибульки туліпанові, што-сьте давно вже
хотіли завести пуд окнами на двурци! А
ще-м подумала, ци не треба вам молока?
Буйволячое, дуже ситное і здоровое. У нас
много, а вы и козу не держите...Нате!

Тютка Терезія

А свіжое?

Марька

Якраз подоїла! (*заглядає у бідончик*) Йой,
скысло!

Містер Пасулька

Я ж казав.

Тютка Терезія

Так ото ж.

Голос із телевізора

У Києві двадцята година! Новини!

Микола

У Києві новини? Ото у нас новини!!!

Аннуца

А Пенсільванія, кажуть, село селом!

Трансільванія – и вто майпорядное!

(*уходит, задерши носа, у дверях
стикається з Пітьом та Мітьом, які вже
поміняли камуфляж на цивільний одяг*)

Марька

Тютко дорогенька! Мы з Иваном маєме
про штось із вами порадитися.

Пасулька

Айвен. Добре, розкажу вам свою історію.
Хлопці най чуют – они тоже Пасульки,..
Дідо муй, Петро Пасулька, втік із села,
коли руські мали зайти, бо знав, ож

комунішты не люблять богатих
газдів....Продав румунам худобу, мадярам -
реманент, корчмарьови Голдбергови –
хыжу. А всі гроші запрятав дись дома –
вірив, што скоро ся верне. Не так ся стало.
Потрафив аж на шахти до Пенсільванії, бо
там ще до войни немало пудкарпатських
русинув вугля добывало. Перед смертю
куфрик із своїми всякими легітимаціями
мойому нянькови передав, а нянько вже
мені. Казав ми, што за Совіту сам боявся
прийти дому, а зараз за Української
демократії, може я вже і найду сімейні
поклади! Та з Марьков мы ушитку стару
дідову хыжу розбомбили, стіни полупали,
падименты позрывали, на поді, у пивници
глядали – и нич не нашли!

Марька

Хочеме вас попросити, ци не помогли бы-
сьте нам? Тот старий Петро Пасулька,
чула-м так, вам не бов зовсім чужий

Тютка Терезія

Я з ним за Масарика у горожанськуй школі
у єден клас ходила. А допомгти – ото ВАМ?
Або -Иванови? Або - тобі, Марько?

Марька

Розумієте, як бы вам казати...Не зовсім –
нам...но не зовсім и Айвенови...Майскоро -
мені...

Тютка Терезія

Розумію! Я тя типирь добре розумію!
Добре, што-сьте до ня прийшли, Я вас,
правді быти, давно вже чекала. Айбо не

Алманах

пилюйте так! Якось не файно – люди в
хыжи, а на столі пусто. Зараз кавий
прилажу, колачів напарую. Марько,
поможи ! Пой зо мнов на кухню!

*(виходять на кухню, таємничо
перешіптуючис. Входить Мішко-бачі,
виглядає свіжо і офіційно – в костюмі з
галстуком)*

Мішко-бачі

Вітаю демократичний народ Сполучених
Штатів Америки у вашій особі від імені
Пасулянківської сільської ради у моїй
особі! Дозвольте представитися - сілький
голова, так би мовити - мер, Михайло
Данилович Фітьковський!

Пасулька

Не Пасулька?!

Мішко-бачі

У дівочтві моя мама была Пасулька.
Монціка. И сестра моя Олена за Мигалья
Пасульку ууддалася. А я чесно вповім -
дуже надіюся на вашу поддержку на
будучих виборах сільського голови через
місяць. Та мы з вами не то, што село –
район годні взяти, бо Пасульки в ракаши -
то велика сила! Та мы всі голоси скупиме!
Мій адмінресурс і ваш куфрик - гори
перевернуть!

містер Пасулька (іронічно)

Ваш ресурс, а *муй* куфрик – у єднуй ціні.

Мішко-бачі (з ентузіазмом)

А я про што кажу! Пасульки – ура!

Вперед і догори!

Всі на ви-бо-ри!

А я після виборів вам віддячуся! Поможу
капітал выгодно вкласти...ділянку під
виробництво виділю! Бізнесу америцькому
гарантую зелене світло і відкриту дорогу!

Пасулька

Зелене світло? Вы не на залізниці до
тепер робили?

Мішко-бачі

Я не робив – я вшиткоє життя лиш керовав.
Райком комсомолу, райком партії,
райвиконком, голова колгоспу, поки тот
ще жив... Рухівець, нашоукраїнець,
регіонал...тепер у республіканці
запишуся...Або в демократи – як кажете?
Голова села три строки. И четвертий, дасть
Бог буду. Будьте увірені – ваш сенат тай
конгрес зі мною ганьби не будуть мати! А
вы, хлопці, из нами?

Пітьо

Та правда, Мішко-бачі! Михайло
Данилович! Вас тручаєме на голову, а пана
Айвена – на головного менеджера!

Пасулька

Якого такого менеджера?

Мітьо

Та мы туй із Пітьом задумали компанію
одкрити по продукованю квасного молока
Наша ідея, ваш куфрик, технології тютки
Терезії, Мішко-бачія ... Михайла

Алманах

Даниловича – ділянка, продавати будеме у
шаянські санаторії! Молоко Марьчиної
буйволиці!

Пасулька

А моя роль яка?

Пітьо Мітьо (*разом*)

Я буду президент компанії... а я
генеральний менеджер... я вкладаю
інтелектуальний внесок –концепції,
конструктивні ідеї ...а я вкладаю – вексель
на спадщину бабки з Канади...

Пасулька (*явно бавиться*)

А я вкладаю... так розумію – куфрик? Завто
хочу мати посаду генерального секретаря!
Як Брежнев! У дитинстві то мені дуже
любилося!

Пітьо

Най буде по вашому! Дораз звоню
адвокатоми, з нашого села, што в Ужгороді
робит...

Пасулька

Так розумію - пишешся Пасулька, А як ся
кличе?

Мітьо

Соломон Абрамович. Буду ‘му казати, най
скоро припарує нам статут нашого
товариства ... цімборашества из вами, яко
генеральним секретарьом!

Пасулька

И великими буквами!

Пітьо, Мітьо (*весело*)

Як скажете, містер Пасулька!

*Раптово гасне світло, чути скрип кухонних
дверей, дзенькіт розбитого посуду*

Голос тітки Терезії

Напили-сьте ся кавио!Пропав бы из тим
трасформатором! Як темніє, так усе
перегорит!

Голос Марьки

А як же нашеє ворожіня?

Голос тютки Терезії

Я в потемку нич не наворожу – ні на
картах, ані на воскови, ані на кавовій гущі,
Тай кава дома лиш розчинна лишилася....
Ще й по звіздах не мож, бо хмарно.
Давайте рано из вами увидимеся у Миколи
в барі перед автобусом до Хуста. Лиш най
Іван из своїм куфриком прийде!

Голос Марьки (*з досадов*)

МЫ з ним прийдеме. Де-сь, Айвене? Бери
ня за руку, та йдеме дому! Айбо кивайся! А
я на вас, тютко, надіюся Знаєте, ож
уддячуся!

Кониць яви 2

ЯВА 3

*Бар. Карти на стіні неє, Під стіною
розкладна драбина, відра, Пітьо і Мітьо
вовтузяться із фарбами, цементом і т.д.
Микола стирає порошок из глобуса. Мішко-
бачі (при галстуку) вивчає напівпустий*

стелаж із напоями. В кутку телевизор із

дії 2

Входить Аннуца

Аннуца

Добрий рано! Або туй уже треба «Гуд монінг» казати?

Микола

Монінг, монінг. Чую, што у нашій школі зміни? Англійську бесіду уже з першого класу начнут учити? Ото ж твуй предмет... А! Каву з цукром, без цукру?

Аннуца

Та яка там кава. Маю до тебе діло. Справді англійська ставка буде, . Уже ми і грін- карту не треба! Хоть я її і угадала, та своє она зробила. У райвідділі освіти як учули, што я ся у Америку напаровала, та так ся засуєтили, што предложили ми посаду директорки школи. Не годні-сьме допустити, кажут, оби уд нас молодь тікала, бо і так тягнуться вчительки то на чехи, то на мадяри. Стару директорку – з почестями на пенсію, бо директорує ще з брежнєвських часів и не годна ні єдну педраду провести без цитат Леніна та Маркса-Енгельса.

Микола

Што мені до тої школи? Свою маю суєту – ремонт начав. Віскі завіз, «кока-колу». За стандартами НАТО. Мушу штось міняти у сую «Нірвані», бо не иншак не проживу. Сільрада – и тота арендну плату пудняла...

Мішко-бачі

До рівня європейської! Та не жалійся так – сільрада ж тобі телевизор подарувала, аби клієнти не лиш пили дріик, а й культурно просвіщалися!

Аннуца.

Біда тобі, легіню, до бару. Маю до тебе пропозицію – вертайся до школы, де ты колись до приватизції географію учив. Йся ставка – географії – твоя, бо ота учителька у декрет на днях іде. Та ще тобі дам і години фізкультуры.

Микола

Який з мене фізкультурник?

Аннуца

Што там знати. Вержеш дітям лопту та най з нив 45 минут бігають по двору. А кидь дощ - то у подвалі тенісний стіл поставиш та най ся бавлят цілий урок.

Микола

А правда, кидь типирь у школі трудовик и фізкультурник не п'ють, та ото автоматично буде гімназія?

Аннуца

Позмагаємєся за йсе! Буде в нас перша сільська гімназія у районі! Но, а кидь ота солодка парочка п'є – та поділят меже собов ставку учителя співу..

Реформуємєся, як и вся держава! Карта світу де є? Найди та принеси в школу . И глобус.

Микола (*уже заинтересовано*)

А ко трудовик?

Алманах

Аннуца (*по секрету*)

Видит ми ся , што дуже скоро після
виборів, Мішко-бачія нашого бирова, на
йсю роботу возьму!

*Входить тітка Терезія з куфриком у руках
(копія того, з яким зараз прийде містер
Пасулька)*

Ага, Пасульки в зборі! І родичі, і
однофамільці.... І американтош має
надыйти. Дай, Миколо, кавию, бо на сон ня
тягне – дуже –м рано встала, то на єдно
ворожила, то на другое.

Микола

Та вы самі в того вірите? Двадцить
перший вік, Ілон Маск на Марс збирається
летіти, а вы як за Марії-Терезії людям
голову морочите.

Тютка Терезія

Я і на городі крумплі мотиков коплю, як за
Марії-Терезії, та файні ростут. А тобі,
легіню, уповім – недовго ще будеш
легінити! Ладися розписоватися, бо через
пувгода будеш уже нянько!

Микола

Ото вам карты вказали?

Тітка Терезія

Ото УЗІ вказало, тай не міні, ай Ержіці.
Хлопчик буде! Так што заяву неси на
сільраду мітьмом, аби не росло копиля, а
мало вітця й матір по закону, Чуєш, пане
голово, просліди за ним.

*Микола протягом подальшої дії стоїть, як
міхом прибитий*

Мішко-бачі

Но, признайтеся мамо, ож ворожіня туй ні
при чому. Моя середуща донька, а ваша
внучка, у райболниці у тому кабінеті
медсестра. Та десь штось подеколи нашуй
ворожілі и прозрадит.

Аннуца

Чекайте, я там недавно медогляд
проходила. За гроші , - єдна санітарка раз-
раз усіх дохторів оббігла. Та тямлю, ож на
дверях УЗІ якась была написана фамілія
довга, не наська.

Мішко-бачі

Ото наша Монціка удалася за зубного
дохтора та пишеся типирь не Фітьковська
и не якась там Пасулька, ай по вареськи, по
панськи – Квасолевська. Пані Квасолевська
– йсе вам не лупина!

Тютка Терезія

(штось перевернула на столі)

Што-м нетрібна у свої годы! Кавий-им
розолляла! Не утирай раз Миколо, покладь
гет рянду.Штось туй на кавовуй гущи
вижу! Моя донька Моргіта, а твоя жона,
зятю золотий, завтра ся вертат из
Португалії! И не на отпуск, ай на все! И
свою кандидатуру хоче усунути на виборах
голови села! Хоче вже порядок навести.

Алманах

Мішко-бачі

На тобі! Уд своїх – балта меже плічі!

Тютка Тепрезія

И передвиборчу програму вижу !

Аннуца(*тихо до Миколи*)

Не годно бути! И йсе на кавовуй гущи
видит?

Микола(*тихо*)

Учора-м юй дома Скайп налажовав. Та при
міні з доньков португальськов говорила

тютка Терезія

А програма в ній така, што вже всі наші
жони за ній точно проголосують У селі –
сухий закон. Ото значит, што мож буде
пити лиш сухое и полусухое вино на великі
празники, в тому числі на жонин динь
народження!

Мішко-бачі

Жоно моя, жоно! Ци я тебе не любив, ци я
тобі на Валентина в Португалію СМС-ки
не загаяв! На роумінгу! Ци я тобі
восьмого марта уд Марьки косички не
носив!

тютка Терезія

Другий пункт – сокотити живу природу.
Най жиють дикі зайчики и фазанчики! А
кровожерливі стрільці мають розводити
дома кролики-труськи и кури та стріляти
їх, кидь їм дяка, на керті из гуміпушки, и
то кидь жона захоче левеш изварити!

Мішко-бачі

Та зашто мені така кара?!

Тютка Терезія(*уже не по гуци, а уд себе*)

А за вто ти така кара, што 25 году жив-ись
ку мене в хыжи, а ні раз не казав-ись на ня
«мамо» , а фурт лиш по руськи «тьоща» та
«тьоща»! И типирь прийшов на пса мороз!

Присутні дами аплещут у долоні.

*Заходить Марька, веде, як рідного,
містера Пасулька з куфриком.*

Марька

Дай Боже всім здоровля! Як ся маєте?

Пасулька

Гав ду ю ду?

Тітка Терезія

Но, людкове, карты – на стул! Но, не мої и
не Миколові, ай так ся каже, коли удкрыто
говорити хотят. Кажи, Иване, што в тебе в
куфрику, лиш не масти нам уже головы з
тов Америков! Микола казав, ож наші
сільські Пасульки казкують, як братя Грім!
А туй перед нами ище єден Пасулька,
чистий Ганс Христіан Андерсен!

Пасулька (*після паузи, опутивши голову*)

Добре, най буде по вашому. Босорканю не
обманеш! Америку я ўгадав, обы на селі
бульше чести мати, бо сам то я
переселенець из Донбаса, та боявся, як туй
східняка приймут. Найшов через Фейсбук
тутешню дівочку Марьку и так ся з нив
спознав, што насмілився до неї прийти та

вже туй ся роздивити, што тай як. Знаєте, у туй Горловці міста западенцьови неє. Хоть и прожив-им там уд народження, та и так косо на ня позирают... А родич у Америці справді є – ото Петро, старший брат мого рудного діда Павла. Коли тікав гет, та сись куфрик лишив на меншого, котрий лиш 17 году мав, та казав, ож має надію скоро ся вернути, лиш не так ся стало, як ся гадало. Самі знаєте – жилізна завіса, студена война. А мого рудного дідика руські забрали, як і тисячі других молодих легінів из нашого краю на Донбас у професійні училища. Забирали, по суті, на каторжну роботу, як у армію, хочеш - не хочеш, Там прижився, женився на нашуй землячці завербовануй, жив, робив, лиш чогось нігда не хотів у Пасулянку вертатися, штось 'го грызло, мучило. Лиш єдно ня просив, коли вже учув, ож кониць 'му приходит – передати вам сись куфрик, бо в ньому, казав, майдорогоє, што мав у життю. А ніколи нікому не вказовав, што там є. И я не знаю до типирь, бо ключа до нього не маю.

Тітка Терезія

Грызло його ото, што мы з ним дуже ся любили замолоду, я 'му ся кляла, ож дочекаю, коли ся верне та побожимо ся. Йой, што-м за ним ревала! И сись куфик я 'му подаровала, коли-м 'го у путь провожала. Та час ишов, поверталися и тоті, кого у армію забрали, а мого Павла неє тай неє. Удкить я могла знати, ож из

руської шахты май тяжко ся было ўрвати, чим из войська! А другий ключик до сього куфрика присокотила-м и до типирь.

Розкриват куфрик, Усі витягли шиї, ніко и не дихне.

Што туй? Старі наші з ним подобенки-фотки! Які-сьме были молоді! А йсе письма, які –м 'му писала - як много! Кулько-м коцкастих зошиту списала по листочку, кулько-м ся наревала над ними...а йсе што? Сесе письма, які ун мені писав та нігда не загнав..но сокотив годами

плаче

А я пак стрітила молодого комсомольця Василя. Робити и замолоду не любив, но говорити знав красно, на всяких зборах перший усе выступав... Активіст! Заговорив ня так, што нич-им ся не розуміла...тай удалася...Но, давно вто было, што вже бановати, як є, так є. Типирь маю свуй довг сповнити - передам ти, Айвене-Иване, тот діда Петра америцького куфрик, котрий мала-м дозирати для вашої фамілії. Туй є ваше сімейное богатство, позад котрого розлупали-сьте з Марьков стару хыжу. Прятала-м 'го усі годы так, што и не дотуляла-м ся ані раз. Куфрики єднакі, бо в тот час лиш такі у бовті были.

Кладе свій куфрик на стіл коло Пасулькового. Тот трясучимися руками розкрив його.

Алманах

Пасулька

Гроші!

вивалив на стіл купу банкнот

Пітьо, Мітьо

Гроші!

Пасулька

Айбо што за гроші?!

Тітка Терезія (*перебираючи папірці*)

Чеські коруны, які ще з Масарика ходили...

Мадярські пенге гортіївські... Німецькі

марки из свастиков...Руські рублі

сталінські ...Леї румунські старі... з сими

грошима колись мож бы землі купити и не

мало! Знав Петро газдовати! Гадаю, такий

и в Америці добре мався! А типирь –

поздоровляю вас, Марько тай Иване –

можете передати їх через Аннуцу у

школьний музей. Або штось там дома

обліпити – папірячко файное...(

ностальгічно) Мала бы я з них хоч пару

жмень свого часу – то я бы за якогось

барона уддалася...А не за комунішту....

Пітьо до Мітя

Так розумію – до адвоката не звонити?

Аннуца

Миколо! Словом домовилися – завтра в школу. Бар свій можеш на Ержіку

передати, докіль ще в декрет не пішла. Не

забудь мапу. И глобус. Хоча глобус сись

якийсь неправильний – не раз я на ньому

глядала державу, де справдішні мужчини

живуть – а так і не найшла.

Пітьо і Мітьо вертаються до цементу.

Пітьо

Паспорт заграничний готовий?

Мітьо

У понеділок заберу.

Пітьо

З бригадиром я вже договорився. Першого числа маємо бути в Празі. Штукатурки там маємо до японської паски!

Мішко-бачі, відійшовши убік, говорить на мобілку

Пані секретарько! Оболюкы помьті на

сільраді? Ще не всі? А, лишітьс дурної

роботы! Яка така Америка, спадьте на

Бога! Прокляті імперіалісты голові голову морочать, нібы нам туй нішто робити.

Доста ми самої Португалії...

Пасулька – до тітки Терезії

Так я рішив...

Марька

МЫ рішили...

Пасулька

Лишуся жити із Марьков на селі.

Газдівство маємо, руки на місці, здоровля є, гроші на шахті заробив и немало.

Натрудив-им ся пуд зимльов – типирь хочу

на землі. А як-сь те ся догадали, ож я

донецький шахтарь, ай не

пенсільванський?

Тютка Терезія

Бо пенсільванський шахтарь чорним углям

не кашлат. Айбо наш карпатський воздух

скоро ти легкі прочистит, не журися.

Пасулька

Но, знаєте...

Тітка Терезія

Добре знаю – я ж босорканя (до Марьки тихо) Но, допомгла моя ворожба на жениха? А ти не вірила!

Марька

Повірила. А поворожіт ми ци сповнит ми ся ото, што-м задумала – буйволячу ферму ай велику теплицю, оби косиці цвіли уд ранньої весни и до пузньої осени! Лиш ворожіт не нараз, май потому! И розумієте у селі Ивану є много, а в мене Айвен – лиш єден, так ся и обстане! Но, идім дому, бо доїти бы вже час..Як ся заведеме у другі буйволиці, то планую молоко не лишу санаторію давати, а и в дитячий садочок давати. Правда, Айвене?

Пасулька

Правда! Діти, сім'я – ото сятос. Як у Голлівуді!

*Бармен Микола раптом кидається до
телевізора і підкручує звук.*

Голос диктора

До України прибув із візитом поважний гість – губернатор Пенсільванії, кандидат у президенти Сполучених Штатів Америки мультимільйонер Пітер Пасьюлька..На днях він має намір відвідати малу батьківшину свого діда Петра Пасульки, вихідця із села Пасулянка на Закарпатті з благодійними проектами - заміна сільського електротрансформатора(поступово затихаючи) ремонт дороги до

райцентра, відтворення буйволячої ферми,...квітковий бізнес... поповнення книжкового фонду...поповнення дитсадочка...

За вікном сигналить автобус до Хуста.

Ніхто не ворушиться

Зміст

Прилучайме ся до розвоя нашого материнського языка	1
Адамова-Стецович Леся	5
Бронзей Наталія	14
Данканич Марія	17
Завадяк Иван	31
Капац Юрій	49
Косак Ганна	55
Мегела Анна	58
Новак Володимир	61
Попик Василь	67
Рибар Тетяна	70
Рошко Володимир	74
Свищо Иван	82
Таов Роман	88
Хуст Александер	94
Чикивдя Михаил	103
Чухран Михайло	105

